

E.T.A. Hoffmann (1776–1822): »Djävulselixiret« (1814–1816).

Öfversättning (1904) af Erik Brogren (1877–1932).

Denna bok har äfven utkommit under titlarne »Djävulens elixir«, »Trolldrycken« och »Djävulselixiret«.

Afskrifven af Erik Jonsson <generaldepoten@rambler.ru> under år 2002 (tvåtusentvå) och 2003 (tvåtusentre) efter det i Landskrona Stadsbibliotek befintliga exemplaret.

Denna utformning Copyright © 2004–2005 Erik Jonsson.

Texten i denna fil (<eta_hoffmann_elixir-1.pdf>, <eta_hoffmann_elixir-2.pdf> eller <elixiret.pdf>), är omställd till frakturstil (typsnitten DS Normal-Fraktur och DS Alte Schwabacher) af Erik Jonsson (1954–) under åren 2003 och 2004 (förlagan har antiqvastil). **Om man läser denna text genom någon söktjänst på WWW efter att ha valt »visa som HTML«, komma somliga bokstäfver att felaktigt visas såsom andra tecken än bokstäfver. Man torde därför hellre hämta filen <elixiret.pdf> eller också besöka någon af nedan uppräknade HTML-sidor.** Antiqvastil (typsnittet Luxi Serif) är i denna frakturversion af romanen använd till återgifvande af några ord och fraser på latin, italienska och franska. I frakturstilen har dubbelt »w« merendels ersatt enkelt »v« i öfverensstämmelse med bruket i fraktursats vid den tid, då frakturstilen ännu var vanlig för svenska tryckalster och bruket af »w« och »v« växlade beroende på om en text sattes med fraktur eller antiqva; detta är således icke en fråga om rättstafning utom vid vissa särskilda ord, hvilka stafvas med »v« äfven i fraktur. I frakturstilen gängse ligaturer (sammanfogade bokstäfver) äro införda, t.ex. Ꝣ för ck, ꝥ för ch, ꝥh för sch, ꝥt för st, ꝥi för si, ꝥl för sl, ꝥ och ꝥꝥ för ss, ꝥt för ft, ꝥi för fi, ꝥl för fl, ꝥꝥ för ff, ꝥl för ll, ꝥt för tt, samt åtskillnad emellan det långa ꝥ (begynnelse-s) och det runda ꝥ (slut-s). Öfrig anpassning till frakturstilen omfattar bl.a. införande af tecknen „ och “ såsom anföringstecken på högsta nivån (motsvarande » respektive « i antiqvafilen), tecknen » och « såsom citattecken inuti citat (motsvarande „ respektive “ i antiqvafilen) samt tecknen , och ‘ för citat på lägsta nivån (motsvarande › respektive < i antiqvafilen). Beträffande s-skrifningen och andra för frakturstilen säregna teckenval har ibland rådfrågats den svensk-ryska delen af S. Cornet: »Nytt Rhytt och Svenytt Händlexikon« (Leipzig 1912) liksom en del andra skrifter med den svenska texten i fraktur, t.ex. »Bibelen eller den Heliga Skrift« (Stockholm 1857), Christian Cavallin: »Latinskt lexicon« (Stockholm/Lund 1871) och S. U. Grönlund: »Lärobok i Franskans språket efter prof. S. G. Döndorff's nya method« (Stockholm 1861). Se kommentarer beträffande omvandlingen på närmast följande sidor.

Vid frakturstil ovana läsare kunna först öfva sig på »Propheten Daniel« ur »Bibelen eller den Heliga Skrift« i filen <daniel.pdf>, hvarest en och samma text ingår i såväl antiqvastil (typsnittet Bodoni) som fraktur. Den kan hämtas ifrån

<http://generaldepoten.bravepages.com/bdhs/index.html>

<http://www.geocities.com/Athens/Troy/6160/bdhs/index.html>

Romanen »Djävulselixiret« finnes äfven i sin helhet i antiqvastil i filen <lxr.pdf>, hvilken liksom denna fil kan hämtas ifrån

<http://www.generaldepoten.tk>

Läsning af texten i denna fil <elixiret.pdf> anbefalles framför läsning af texten i filen <lxr.pdf>, då frakturstilen genom sin skönhet betydligt förhöjer läsupplevelsen för dem, som verkligen tycka om att läsa och ej blott vilja komma åt innehållet.

Denna fil är senast ändrad den 29.3.2005 (tjugonionde mars år tvåusenfem).

Beträffande omarbetningen ifrån antikvastil till frakturstil.

För att ställa om texten till frakturstil är det icke tillräckligt att helt enkelt byta typsnitt i ordbehandlaren. Frakturstilen har nämligen några särdrag, som fordrar en del handarbete; vi tänker därvid på s-skrivningen, avstavningen och bruket av ligaturer (till ett tecken sammanfogade bokstäver). Såväl s-skrivningen som bruket av ligaturer får betydelse för avstavningen, så att man inte kan få ett gott resultat med den i vanliga ordbehandlare och textbehandlingsprogram inbyggda radslutsavstavningen för svensk text, eftersom denna är avsedd för text i antikvastil med bokstäver endast på de vanliga platserna för *bokstäver* i teckentabellerna.

De av oss använda frakturtypsnitten utnyttjar nämligen teckentabellens platser för tecken, som mer sällan används i text, till frakturstilens ligaturer, t.ex. procenttecknet % till ¢ (ck), myttecknet μ till tt (tt), ^a till ſl (sl), } till ft (ft), \ till ll (ll), [till fi (fi),] till fl (fl) och { till ff (ff) m.fl. När man vidare slår an tangenten »c« får man ligaturen ¢. Bokstaven c ligger i stället på platsen för dollartecknet \$, som man sällan använder i text. Detta är bekvämt, eftersom bokstaven c rätt sällan förekommer annat än tillsammans med h i ¢h (ch) eller k i ¢k (ck), men i dessa kombinationer desto oftare. Dock kräver bruket av sådana ligaturer, att man upplöser dem i de bokstäver, de är bildade av, när man behöver avstava mellan dessa bokstäver (t.ex. ¢ till ¢f).

I frakturstilen använder man två olika tecken för bokstaven »s«: *runda s*, vilket skrives »ſ«, och *långa s*, som skrives »ſ« — ej att förväxla med »f« (f), vilket är försett med tvärstreck. Denna åtskillnad förekommer även i vissa antikvatypsnitt, men där ser man långa »ſ« mer sällan än i frakturtryck, i synnerhet i samtida texter. En text i frakturstil ser däremot konstig ut och förlorar en del av sin skönhet, om man endast använder det runda »ſ«, vilket liknar »s« i antikvastilen. Tvärtom är det långa ſ antagligen vanligare, så att frakturtypsnitt brukar ha detta på s-tangenten och det runda ſ på någon annan tangent. Bruket av mer än en sorts s är ett av flera viktiga bidrag till frakturstilens skönhet och läsvänlighet; ligaturerna är ett annat.

Egentligen är det inte så svårt att veta, om man skall ha långa ſ eller runda ſ, även om det kan förekomma några knepiga fall (mer om det nedan); det långa ſ är nämligen ett begynnelse-s, vilket inleder ord och stavelser, varemot det runda ſ är ett slut-s, som avslutar ord och stavelser. Men därför kan man inte helt enkelt ändra typsnitt och plötsligt ha en frakturtext. Man kan inte heller uteslutande använda ordbehandlarens »sök- och ersätt« för att åstadkomma uppdelningen emellan de två sortens s, ty det kräver ändå en smula mänskligt förstånd för att inse, när det skall vara det ena eller det andra. **Exempel:** i namnet *Andersson* är det första s ett slut-s (sista bokstaven i *Anders*) och det andra s ett begynnelse-s (första bokstaven i *son*); följaktligen skrives namnet *Andersſon* i frakturstil, med det första s:et som ett slut-ſ och det andra s:et som ett begynnelse-ſ.

När man har ändrat typsnittet för en text till fraktur, blir först alla antikvastilens s till långa ſ i frakturstilen. Då kan man ändra en hel del av dem till runda ſ genom att söka på alla förekomster av s med skiljetecken efter, eftersom de flesta s omedelbart före skiljetecken är slut-ſ. Dock icke alla, eftersom s i t.ex. förkortningen »d.v.s.« är ett begynnelse-s (s i *säga*) och skall vara långt ſ i frakturstilen: »d.v.ſ.« med ſ som i *fäga*. Många andra ſ, som skall ändras till ſ, måste man emellertid spåra upp med egna ögon och ändra för hand. Enbart det hittills omtalade förklarar alltså, att man inte utan vidare kan använda »sök- och ersätt« för att på rätt ställen ändra långa ſ till runda ſ. Det är därför inte att undra på, att många felaktiga s-skrivningar har dröjt sig kvar i denna

text långt efter det, att den har lagts ut på Världsväven. Vi kan heller inte lova, att s-skrivningen är fullkomligt rätt överallt i denna text än.

Genom att s ibland dubbeltecknas uppstår ytterligare några lägen, när man behöver *välja* rätt s. Dubbeltecknade ss kan i frakturstil skrivas ꝥꝥ, ꝥꝥ, eller ꝥꝥ (däremot *aldrig* »ꝥꝥ«). I svenskt frakturtryck var bruket i vissa fall vacklande för dubbelteckningen. Vi har sett olika sätt att lösa detta i svenska tryck från adertonhundratalet. Bruk av ligaturer för dubbelteckning av s reglerades i tyskan först i början av nittonhundratalet, när frakturstilen redan hade kommit ur bruk i svensk vardagstypografi, och i svenskan har detta veterligen aldrig fastlagts i regler. I tyskt frakturtryck använder man de två första ligaturerna (ꝥꝥ och ꝥꝥ) i uppräkningslistor ovan men i svenskt frakturtryck vanligen de två senare skrivsätten (ꝥꝥ och ꝥꝥ), varav den sista inte är någon ligatur. Man kan vidare träffa på ꝥꝥ i stället för ꝥꝥ, kanske när ꝥꝥ har saknats i tillräckligt antal i sätteriet (vi har t.ex. sett detta i »*Församlingsskolans läsebok*«, Rock Island 1890).

I denna avskrift av »*Djävulselixiret*« använder vi alla tre sätten att dubbelteckna s på ett vis, som vi inte skall redogöra för i detalj just nu. Utan att uttömma ämnet kan vi dock säga, att man i allmänhet använder dem följande vis. Ligaturen ꝥꝥ (ꝥꝥ) motsvarar ss i ordslut såsom i ordet wiꝥꝥ (viss) och ss i stavelseslut inuti ord såsom i ordet wiꝥꝥte (visste). Ligaturen ꝥꝥ står för ss mellan vokaler inuti ord, där ingendera s:et egentligen är ett slut-s, såsom i ordet wiꝥꝥꝥ (vissa). Om man avstavar ordet wiꝥꝥꝥ vid radslut, måste man då lösa upp ligaturen ꝥꝥ och ersätta den med två s. Av dessa två s måste då det första bli ett slut-s (ꝥꝥ), och det andra, vilket står först på nästa rad, måste bli ett begynnelse-s (ꝥꝥ). Tillsammans får vi således tecknen ꝥꝥ såsom frakturstilens motsvarighet till antikvastilens dubbelteckning ss, liksom i exemplet med efternamnet Ånderꝥꝥson (Andersson) ovan, trots att det första ꝥꝥ före avstavningen icke egentligen var något slut-s men blev ett slut-ꝥꝥ först efter avstavning. I svenskt frakturtryck ifrån adertonhundratalet är detta sätt att dubbelteckna s med ꝥꝥ vanligare än ꝥꝥ, även när ordet inte behöver avstavas. Det innebär, att man då behandlar det första s som sista tecken i en stavelse. Vi har valt att i denna text först och främst använda ligaturen ꝥꝥ i sådana fall och ibland upplösa den i ꝥꝥ, men enbart när ordet behöver radslutsavstavas. Detta medför självfallet en del merarbete med avstavningen men dock en behagligare skriftbild. Exempel på detta: ordet deꝥꝥꝥ (dessa) avstavas i denna avskrift av »*Djävulselixiret*« deꝥꝥꝥꝥ (des-sa).

Fördelningen mellan långa ꝥꝥ och runda ꝥꝥ synes för övrigt i svenskt tryck ha varit vacklande, så att somliga böcker har långt ꝥꝥ i ord, där andra böcker har runt ꝥꝥ. På den tiden var stavningen överhuvud inte lika enhetlig som nu, och det är också mindre självklart i svenskan än i tyskan, när man skall ha långa ꝥꝥ eller runda ꝥꝥ. Det skulle kunna bero på ett samband i tyskan emellan uttal av s-ljudet och s-skrivning, eftersom tyskan till skillnad ifrån svenskan i uttalet har både tonande och tonlöst s.

Några ord i denna text, vilka har vållat huvudbry och ändrats några gånger, är t.ex. *plötslig*, *brottslig*, *neslig*, *barnslig*, *fängsla*, *känsla* och *rädsla*. Svårigheten med s-skrivningen är här också förknippad med en svårighet med radslutsavstavningen. Om man avstavar efter den enkla regeln med ett konsonanttecken till nästa rad, sy-

nes det självklart, att s skall vara runda s i alla dessa ord, nämligen om man avstavar dem plöts^zlig, brotts^zlig, nes^zlig, barns^zlig, fängs^zla, fäns^zla och räd^zla. Emellertid är detta i själva verket inte fullt så självklart, eftersom samtida avstavningsregler inte alltid har varit i kraft och inte heller är skapade med tanke på frakturstilen. För övrigt avstavar vi hellre med hänsyn till ordets uppbyggnad (mer om det nedan). Vi har letat efter dessa ord i några böcker med frakturtryck, och därvid funnit bl.a. följande.

»Nytt Ryskt och Svenskt handlexikon« av J. Cornet (Leipzig 1912) stavar dessa ord ängs^zlig, plöts^zlig, brotts^zlig, nes^zlig (men nes^a), barns^zlig, fängs^zla, fäns^zla och räd^zla. Med den s-skrivningen bör de avstavas ängs^zlig, plöts^zlig, brotts^zlig, nes^zlig (men ne^zla), barns^zlig, fängs^zla, fäns^zla och räd^zla.

»Latinskt lexicon« (Stockholm/Lund 1871) och »Svensk-Latinsk Ordbok« (Stockholm/Lund 1876) av Christian Cavallin stavar ängs^zlig, plöts^zlig, brotts^zlig, nes^zlig (men nes^a) och barns^zlig med runt s till skillnad ifrån det långa f i ängs^zlig och barns^zlig hos Cornet. Följer vi den cavallinska ordbokens skrivsätt skall dessa ord alltså avstavas ängs^zlig, barns^zlig och inte ängs^zlig, barns^zlig. Även Cavallin har dock fängs^zla (men fängs^zlig), fäns^zla och räd^zla.

»Lärobok i fransyska språket« av J.U. Grönlund (Stockholm 1861) stavar brotts^zlig med runt s (lektion 69) till skillnad mot brotts^zlig med långt f hos Cornet. Av detta skrivsätt följer avstavningen brotts^zlig. I lektion 65 förekommer vidare ordet fäns^zlöshet, vilket för ordet fäns^zla implicerar avstavningen fäns^zla.

»Församlingsskolans läsebok« av A. O. Bersell, S. P. A. Lindahl och W. Ljung (Rock Island, Illinois 1890) har plöts^zlig och räd^zla med runt s till skillnad ifrån plöts^zlig och räd^zla med långt s i Cornets fickordbok och räd^zla med långt f hos Cavallin., så att dessa ord med detta skrivsätt bör avstavas räd^zla och plöts^zlig.

Visserligen kan man misstänka, att s-skrivningen i den i Leipzig utgivna »Nytt Ryskt och Svenskt handlexikon« kan vara påverkad av tyska sättares s-skrivningsvanor, men likväl torde ovanstående genomgång antyda ett vacklande bruk för s-skrivningen i vissa ord i svenskt frakturtryck. Som ofta är det därför inte fråga om rätt eller fel, när man väljer det ena eller det andra skrivsättet (i synnerhet som det nog aldrig har formulerats några svenska regler för detta), utan det mer eller mindre lämpliga. Läsaren torde kunna räkna med, att vi i »Djävulseligiret« kommer att ändra en del skrivningar fler gånger efter hand, som vi blir bättre upplysta i denna sak.

I frakturstilen är det regel snarare än undantag att man ersätter vissa bokstavsföljder med ligaturer, d.v.s. flera till ett tecken förenade bokstäver. Sådana förekommer även i antikvastil, t.ex. av ff, fi, fl och ffl, men skillnaden blir tydligare i frakturstil och underlåtenhet att använda ligaturer straffar sig med en fulare skriftbild. Emellertid måste särskild hänsyn visas ligaturerna vid avstavningen.

Det har ovan framgått att frakturstilens särdrag gör det nödvändigt att avstava för hand och inte förlita sig på ordbehandlarens inbyggda, självverkande radslutsavstavning. Vi har därför avstavat för hand efter följande linjer.

Målet för avstavningen är att få så välfyllda rader som möjligt. Detta uppnås däri-genom, att vi använder flera olika avstavningsregler och gör detta på två olika sätt: ibland följer vid dem och ibland bryter vi emot dem, när detta är ändamålsenligt.

Avstavning får gärna ske mellan sammansättningsled, efter förstavelse och före ändelse (även vissa utländska förstavelser och ändelser), böjningsändelser såväl som avledningsändelser och oavsett om ändelsen börjar på självljudstecken eller med-ljudstecken. Vissa ord avstavas ibland på detta vis, ibland på annat vis, så att ett och samma ord kan avstavas på flera olika sätt.

Exempel: öfver=svinnligare (öfver-svinnligare), lik=blett (lik-blekt), ön=skade (ön-skade), an=knöt (an-knöt), munk=arneš (munk-arnes), af=stå (af-stå), predik=stolen (predik-stolen), prunk=ande (prunk-ande), väck=ande (väck-ande), vidlyft=iga (vidlyft-iga), af=grunden (af-grunden), tyng=er (tyng-er), be=skrifva (be-skrifva), på=tvinga (på-tvinga), för=aktlig (för-aktlig), in=trängt (in-trängt), aning=ar (aning-ar), be=traktade (be-traktade), in=stuckna (in-stuckna), vinst=en (vinst-en), säll=skapet (säll-skapet), furst=ens (furst-ens), an=ing (an-ing), fråg=or (fråg-or), röst=er (röst-er), dom=aren (dom-aren), korsform=igt (korsform-igt), högtflyg=ande (högtflyg-ande), park=en (park-en), Medard=us (Medard-us), ög=on (ög-on), chfli=ffa (cykli-ska), ättling=ar (ättling-ar), för=klarligt (för-klarligt), arm=ar (arm-ar), be=slöt (be-slöt), hast=igt (hast-igt), för=svunnen (för-svunnen).

Den enkla regeln att föra ett ensamt medljudstecken till nästa rad tillämpas ibland, varvid dock vissa ligaturer icke bryts utan behandlas som en bokstav. Detta gäller t.ex. ligaturen ft (st), som icke brytes utan än står som första tecken på nästa rad, än som sista på föregående. Vi bryter ej heller ff (sk), när det egentligen borde vara en ligatur, om än en sådan ligatur saknas i det använda typsnittet. Vissa ord avsta-vas ibland på detta vis, ibland på tidigare beskrivet sätt, så att ett och samma ord kan avstavas på mer än ett sätt.

Exempel: dy=ster (dy-ster), må=ste (må-ste), hi=storia (hi-storia), klo=ster (klo-ster), flo=ster (klost-er), po=stijonen (po-stijonen), kän=stämning (kän-slostämning), nä=stan (nä-stan), jägmä=staren (jägmä-staren), ly=stenhet (ly-stenhet), mön=stren (mön-stren), hemliga=ste (hemliga-ste), vi=stades (vi-stades), fur=stens (fur-stens), furst=ens (furst-ens), blomst=rande (blomst-rande), blom=strand (blom-strande), röst=er (röst-er), re=ste (re-ste), grön=skade (grön-skade), mi=ste (mi-ste), åtmin=stone (åtmin-stone), hvi=ffa (hvi-ska), chfli=ffa (cykli-ska), si=sta (si-sta), ön=skade (ön-skade), ma=skerade (ma-skerade; maff och mafferad skrivs på svenska med långt f, på tyska skrivs dock Maske o.s.v. med runt s). Vissa ligaturer bryts ibland, för att avstavning skall kunna ske: ck (ck), ft (ft), fl (fl), ff (ss; med två långa f, varvid det första ändras till rundt s, när man bryter ligaturen för afstafning). Där-emot bryts aldrig ligaturerna ft (st), fl (sl), fi (si), fi (fi), ch (ch), ff (ff).

När f-ljudet stavas »fv« (fv), avstavas emellan f och v; som bekant är dubbelt w (w) vanligare än enkelt v i fraktur, men motsvaras i antikvastil oftast av enkelt v.

Exempel: omsväf=vat (omsväf-vat), djäv=mul (djäv-vul), gref=ven (gref-ven), bedöf=vande (bedöf-vande).

Djävulselixiret.

Kapucinermunken
broder Medardus'
efterlämnade papper
utgifna af
E.T.A. Hoffmann

Stockholm 1904 (Utskrifven i Landskrona 2003)

Senare delen.

Wändpunkten.

I hwilkens lif kom icke en gång kärlekens underbara hemlighet till genombrott?

Jag war som slagen af ljungelden, min andedräft hämmades, pulsarne bultade, mitt hjärta skälde fram-
attigt, så att bröstet kunde sprängas! Till henne, till henne, för att trycka henne till mitt bröst i rasande kärlekslidelse! Ohäflige, huru motstå den makt, som oupplösligt fjättrar dig wid mig? Är du icke min — min för alltid? Dock, bättre än förra gången, då jag för första gången såg Aurelia i baronens slott, kufwade jag utbrottet af min wansinniga lidelse. Deßutom woro allas blickar riktade på Aurelia, och så lyckades det mig att röra mig i denna krets af lifgiltiga männifkor, utan att någon särskildt gaf att på eller tilltalade mig, något som skulle förefallit mig odrägligt i ett ögonblick, då jag endast wille se, höra och tänka på henne.

Man skall icke påstå att en enkel hwardagsdräft bäst anstår den werfligt sköna qwinnan; qwinnoyrhånader utöfwa en hemlighetsfull trollmakt, som wi ej hafwa lätt att emotstå. Det måtte ligga på själfwa botten af qwinnornas natur att de i gala utweckla sig mer skönt och glänsande, liksom blommorna endast göra sig helt gällande, när de öppna sig i en fyllig ymnighet af brofiga och glänsande färger. Gick icke likt en froßbrutning en oförflarlig känsla genom ådror och nerver, när du såg din älskade smyckad för första gången? Hon förefom dig främmande, och juft detta förlånade henne ett outfägligt behag. Huru genombäfwades du icke af salighet och

namnlös lyftnad, om du då förstulet fick trycka hennes hand!

Sag hade aldrig sett Aurelia annat än i hvardagsdräkt, i dag uppträdde hon efter hofseden i stor toalett. Hur skön var hon icke, och hur bäfvade jag ej af utsäglig hänrykning och ljuf wällust! Men då fick en ond ande kraft öfwer mig och höjde sin röst, hwilken jag lånade ett wälwilligt öra. „Ser du nu, Medardus“, hwissade den till mig, „ser du nu hur du befaller öfwer händelserna och hur slumpen efter din wilja skickligt sammanfnyter de trådar, som du själf spunnit?“

Det fanns i hofcirkeln qwinnor, som kunde gälla som fulländade skönheter, men som i grannskapet af Aurelias hjärtebesegrande och älsfliga täckhet förblefnade som i matta färger. Förtjusningen grep äfwen de trögaste, till och med de äldre männen tappade tråden i den banala hofkonversationen, hwari det endast kommer an på fraser, som på htan ha någon mening, och det var lustigt att se hur hwar och en synbart ansträngde sig för att i ord och min taga sig riktigt söndagsaktigt ut i den främmandes ögon. Med nedslagna ögon och rodnande med huldt behag, mottog Aurelia all denna hyllning; men först när fursten omkring sig samlat de äldre männen, och mången wacker yngling med wänliga ord blhgt närmade sig Aurelia, wisade hon sig glädigare och mera obeswärad. I synnerhet lyftades en major wid lifgardet ådraga sig hennes uppmärksamhet, och man såg dem snart inbegripna i lifligt samspråk. Sag kände majoren som en damernas afgjorde gunstling. Med uppjudande af små och till synes harmlösa medel förstod han att fångsla och intressera. Med fint gehör och lyfnande till det swagaste genswar, lät han som en skicklig spelman alla besläktade ackorder godtyckligt wibrera, så att den be- dragna i de främmande tonerna trodde sig förnimma sin egen inre musik. Sag stod icke långt från Aurelia, hon

thöfdes icke märka mig — jag wille gå till henne, men som fängslad af järnbojor, kunde jag icke röra mig ur fläcken. När jag ännu en gång skarpt betraktade majoren, förefom det mig plötsligt som om Viktorin stode bredwid Aurelia. Då hånstrattade jag elakt: „Ha, ha, du fördömde, har du inte legat nog mjukt i Djävulsbotten för att nu kunna låta bli att trakta efter en munks älskarinna?“

Jag wet icke om jag werkligen uttalade dessa ord, men jag hörde mig själf skratta till och for upp som ur drömmen, när den gamle hofmarskalken lent fattade min hand och frågade: „Swarför är ni så glad, kära herr Leonard?“

En iskall rysning genomilade mig. War det icke precis den fromme broder Chrillus' fråga, när han wid mitt ifflädande iakttog mitt syndiga löje? Jag kunde knappast framstamma något osammanhängande till förklaring. Jag kände att Aurelia icke längre war i mitt grannskap och wägade likwäl icke se upp, utan skyndade bort genom de upplösta salarne. Mitt uppförande måtte tagit sig hemiskt ut, th jag märkte hur alla skyggt weto undan, när jag snarare sprang än gick utför den breda hufvudtrappan.

Jag undwet hofwet, th det thöfdes mig omöjligt att återse Aurelia utan att löpa fara att förråda min djupaste hemlighet. Jag ströfwade ensam genom skog och äng, endast tänkande på henne och seende henne framför mig. Så småningom kom jag till den fasta öfwerthgelsen, att en ofänd makt förenat våra öden, och att det, som stundom thöfdes mig wara ett syndigt brott, endast wore uppfyllelsen af ett ewigt, oföränderligt rådslut.

På detta sätt intalande mig mod, skrattade jag åt den fara, jag kunde löpa, om Aurelia i mig kunde igenkänna Hermogenes' mördare. För öfrigt syntes mig detta högst osannolikt. Suru erbarmliga föreföllo mig icke nu dessa unga män, som i sin tomma fåfänga fjäfsade för henne,

som så helt och hållet blifwit min egendom, att hennes lättaste andedrag tycktes mig betingadt af mitt wara. Hvad woro dessa grefwar, friherrar, kammarherrar, dessa officerare i sina brofiga rockar med sitt blänkande guld och sina lysande ordnar annat än wanmäktiga, granna frhp, som jag kunde krossa med min näfwe, om de blefwo mig beswärliga! I min kåpa skulde jag träda fram ibland dem med Aurelia brudklädd i mina armar, och den stolta, mig fientligt sinnade furstinnan skulde själf få reda brudsäng åt den segrande munk, som hon föraktat. Rämpande med dyliga tankar, ropade jag ofta högt Aurelias namn och skrattade och tjöt som en wanfinnig. Men snart lade sig stormen. Jag blef lugnare och i stånd att besluta hur jag nu borde närma mig Aurelia.

Jag smög mig en dag genom parken, funderande på om det wore rådligt för mig att besöka en aftonunderhållning, hwartill fursten utfärdat inbjudning, när någon bakifrån slog mig på axeln. Jag wände mig om, lifläkaren stod framför mig. „Tillåter ni att jag känner på er wärda puls“, började han och grep min arm, seende mig rätt in i ögonen. „Hwad bethder det?“ frågade jag med förwåning. — „Inte något vidare“, fortfor han, „här smyger sig tyst och hemlighetsfullt in en galenskap, som lömft öfverfaller folk och angriper dem så, att de tvingas att skrifa, fast det ibland endast låter som ett wanwettigt skratt. Emellertid kan det ju hända att alltsammans endast är ett fantasifoster, och den galne djävulen blott och bart är en lindrig feber med stegrad temperatur, för den skul er puls, min bäste, om jag får be!“

„Jag försäkrar er, min herre, att jag icke förstår ett ord af alltsammans!“ Så genmålte jag, men lifläkaren hade gripit min arm och räknade nu pulsen med uppåtvänd blick — ett — två — tre. Hans underliga beteende war mig gåtfullt, och jag enwisades få honom att tala om

hwad han egentligen wille. „Bäste herr Leonard, ni wet alltså icke att ni nyligen försatt hela hofwet i bestörtning och förskräckelse? Öfwerhofmästarinnan lider tills dato af frampanfall, och konsistorialpresidenten försummar sina wiktigaste sittningar, emedan ni har behagat att hoppa öfwer hans podagersjuka ben, så att han ännu sitter i sin länstol och skränar bethdligt om sina plågor! Allt detta hände, förstår ni, när ni, anslatt af någon slags galenskap, störtade ut ur salen, sedan ni utan märkbar orsak gifwit till ett skratt, så att håren reste sig på alla de närvarande af fasa!“ Jag kom då att tänka på hofmarskalken och menade att jag wäl kunde erinra mig att jag skrattat till i tankarne, men så mycket mindre kunde detta åstadkommit en så märklig werkan, som hofmarskalken endast blidt frågat mig, hwad jag war så glad åt. „Nå, nå“, fortfor lifläkaren, „hofmarskalken är en sådan där homo impavidus, som inte skulle ta någon notis om djäfwulen själf. Han blef i sin lugna Dolcezza, fastän nyss nämnde konsistorialpresident werfligen menade att det war djäfwulen själf, som skrattat genom er, min käre wän, och war sköna Aurelia blef gripen af en sådan fasa, att alla försöf att lugna henne woro förgäfwes, och hon måste lämna sällskapet till samtliga herrarnes förtwiflan, på hwilka det röf af kärlekselden ur tupeerna! I samma ögonblick, som ni, värde herr Leonard, log så älsfligt, lär Aurelia med hjärtesfärande röst ha ropat: »Hermogenes!“ Hwad kan det bethda? Det kan måhända ni weta. Ni är för öfrigt en nått och klof man, herr Leonard, och det är mig icke ofärt att jag anförtrott er Franciscos märkliga historia, som måste wara er rätt lärorit!“ Lifläkaren höll alltjämt fast min arm och stirrade mig raft i ansiktet.

Tämligen omildt ryckande mig lös, sade jag: „Min herre, jag förstår icke att tyda ert underliga tal, men jag måste tillstå för er att, när jag såg Aurelia omgifwen af

alla de granna herrarna, på hwilka, som ni så qwickt anmärkte, röken af kärlekselden stod ur tupeerna, det genomfor mig en bitter hågkomst ur mitt förflutna lif, och gripen af en hänfull känsla af det dåraktiga i en del folks görande och låtande, måste jag ofriwilligt skratta. Det gör mig ondt att jag, utan att wilja det, orsakat så mycket obehag, och jag gör bot därför, i det jag på någon tid förwisat mig själf från hofwet. Måtte nu furstinnan och Aurelia förlåta mig!" — "Min bäste herr Leonard", fortsatte lifläkaren, "man har ibland underliga anfall, som man lätt kan kufwa, om man eljes har rent samwete." — "Hwem kan berömma sig däraf här nere?" frågade jag med dämpad röst. Lifläkaren bytte plötsligt blick och ton. "Ni ser dock werfligen sjuf ut", sade han mildt och allwarligt. "Ni ser blek och förstörd ut. Era ögon äro infallna och brinna af en mörk glöd — pulsen är feberaktig och rösten dof, skall jag skrifwa er ett recept?" — "Gift", svarade jag knappast hörbart. — "Sm, hm", ropade lifläkaren, "står det så till med er? Nej, i stället för gift som lugnande medel förströelse och sällskap. Det kan ju också wara att ... men underligt är det likwäl ... kanhända ... " — "Sag ber er, min herre", ropade jag wredgad, "att ni hellre talar rent ut, i stället för att plåga mig med halfwa meningar, som jag ej kan förstå!"

"Håll", afbröt mig lifläkaren, "håll, det finnes egendomliga misstag, herr Leonard. Sag är nästan wiß på att man på ögonblickets intrich har uppbjuggt en hypotes, som kanske om få minuter förfaller i intet. Därborta kommer furstinnan med Aurelia, begagna tillfället och bed om ursäkt för ert uppförande ... egentligen — min Gud — egentligen har ni ju bara skrattat — wisserligen på ett egendomligt sätt, men hwem kan rå för att nervswaga människor bli skrämda däraf. Adjö!"

Lifläkaren skyndade bort med den för honom egna wigheten i rörelserna. Furstinnan kom med Aurelia ut-

för gången. Jag bäfwade. Med wäld betwingade jag mig och samlade alla mina krafter. Efter lifläkarens hemlighetsfulla tal kände jag nu att det gällde att få behålla fältet. Räckt gick jag de ankommande till mötes. När Aurelia fick se mig, sjönk hon lifsom en död med ett dämpadt skri till marken. Jag wille skynnda fram, men med affsk och fasa gjorde furstinnan en afwärande åtbörd och ropade högljudt på hjälp. Som pistad af djäflar och furier ilade jag bort genom parken. Jag stängde mig inne i min wåning och fastade mig på mitt läger, skärande tänderna af raseri och förtwiflan. Afstonen kom och natten inbröt, då hörde jag husporten öppnas, flera röster mumlade och hwiskade sinsemellan, det stampade och bullrade trappan uppför, — slutligen bultade man på min dörr och bjöd mig att öppna i öfwerhetens namn. Utan flart medwetande om hwad som hotade, kände jag mig förlorad. Jag tänkte rädda mig genom flykten och ruckte upp fönstret. Framför huset såg jag bewäpnadt folk och en bland dem fick strax syn på mig. „Swarthän?“ ropade han till mig, och i samma ögonblick sprängdes dörrarna till mitt sofrum. Flera män trädde in; wid skenet af en lyfta, som en af dem bar, såg jag att det war polisjoldater. Man wisade mig kriminaldomstolens häftningsorder, hwarje motstånd skulle ha warit en dårskap. Man fastade mig i en wagn, som höll utanför huset; och när jag wid ankomsten till bestämelseorten frågade hwar jag war, fick jag till svar: i fängelsset i öfre borgen. Jag wiste att man här plägade inspärta farliga förbrytare under rättegången. Snart därpå bars min bädd in och fängwaktaren frågade mig, om jag eljes önskade något för min beqwämlighet. Jag förnekade detta och blef slutligen allena. De långsamt förtonande stegen och ljudet af många dörrars öppnande och stängande läto mig märka, att jag befann mig i ett af borgens innersta fängelser. Oförklarligt nog hade jag under den tämligen

långa färden känt mig lugn, ja, i ett slags bedöfning såg jag alla de bilder, som skymtade förbi, endast i bleka, halft utplånade färger. Jag föll icke i sömn utan i en wanmaft, som förlamade tankar och fantasi. När jag mid ljusan dag åter wakenade, återkom minnet af det skedda och hwart jag blifwit förd. Den hwälfda cell, hwari jag låg, skulle knappast förekommit mig som ett fängelse, om icke det lilla fönstret varit förgallradt med järnstänger och anbragdt så högt upp, att jag ej kunde nå det med handen och än mindre se ut genom det. Endast ett par solstrålar lyfte in; jag fick lust att utforska omgifningarna af min uppehållsort, jag drog därför fram fängens och ställde bordet ofwanpå. Jag skulle juft flättra upp, då fångwaktaren kom in och thçftes häpen öfwer mitt tilltag. Tiggande bar han bort bord, fång och stol och stångde åter in mig. Sçe en timme hade förflutit, när han återkom i sällskap med två andra män och förde mig genom långa gångar trappa upp och trappa ned, till deß jag slutligen kom in i en liten sal, där kriminaldomaren wäntade mig. Wid hans sida satt en ung man, för hwilken han efterhand högljudt ditterade allt hwad jag swarade på de till mig riktade spörsmålen. Jag hade wäl mina förra förhållanden wid hofwet och den allmänna aftning, jag där länge åtnjutit, att tacka för den höflighet, hwarmed jag behandlades, ehuru jag äfwen därpå byggde min öfwerthgelse, att endast misstankar, som hufwudsakligen grundade sig på Aurelias aningar, föranledt mitt häftande. Domaren uppfordrade mig att noga redogöra för mina föregående lefnadsförhållanden. Jag bad honom först säga orsaken till mitt plötsliga häftande. Han swarade att jag i sin ordning noga komme att höras angående den mig påbördade förbrutelsen. Nu komme det endast an på att få noggrann kännedom om mitt hela lefnadslopp innan ankomsten till residenset, och han wille erinra mig om att kriminalrätten ingalunda

safnade utvägar att noga kontrollera de obethdligaste af mig uppgifna omständigheter, hvarför jag på det strängaste borde hålla mig till sanningen. Detta förmaningstal, som domaren, en liten torr man med rårödt hår, höll med en hes, löjligt qwäfande röst, föll i en fruktbar jordmån, ty jag påminde mig nu att jag i min berättelse måste noggrant gripa och spinna vidare den tråd, som jag börjat, när jag wid hofwet angaf namn och födelseort. Åfwenledes war det nödvändigt, att med undwifande af allt färskildt påfallande, låta mitt lefnadslopp förlöpa i det hwardagliga, men tillifa aflägsset, så att vidare efterforskningar i hwarje fall blefwe swåra och tidsspillande. I detta ögonblick föll mig i minnet en ung polack, tillsammans med hwilken jag studerat i seminariet i B.; jag beslöt att tillägna mig hans enkla lefnadsomständigheter. Så rustad, beghnte jag på följande sätt: „Må wara, att man beskylldt mig för en swår förbrhtelse, jag har emellertid lefwat under furstens och hela stadens ögon, och under tiden för min härwaro har det icke föröfwats något brott, hwartill jag kunde wara upphofsman eller hwari jag funnat taga del. Det måste alltså wara en främling, som anlagat mig för någon fordom begången förbrhtelse, och då jag wet mig fullkomligt fri från hwarje skuld, så har kanhända endast en olhcfjalig lifhet wäckt mihtanken, men desto hårdare finner jag det, att man på blotta förmodanden och förutfattade meningar låter inspärta mig i ett strängt friminalfängelse liksom en öfwerbewisad förbrhtare. Hwarför ställer man mig icke ansifte mot ansifte med min lättsinnige, kanske ondskesulle anlagare? Helt wißt är det till slut en fjollig narr, som ... ” — „Sakta, sakta, herr Leonard“, qwätte domaren, „lugna er, annars kunde ni, o-trefligt nog för er, råfa på högt stående personer, ty den främmande, som ni, herr Leonard eller herr ... (han bet sig i läppen) syftat på är hwarfen lättsinnig eller dum,

utan ... Nå, och så ha wi också goda underrättelser från ... " Han nämnde den trakt, där baron F:s gods woro belägna, och allt blef därigenom klart och tydligt. Det war säkert att Aurelia i mig igenkändt munken, som mördade hennes broder. Men denne munk war ju Medardus, den berömda predikanten från kapucinerklostret i B. Som denne hade Reinhold känt honom, och själf hade han också kallat sig så. Att Francesco war fader till denne Medardus, wiste abbedissan, och så måste min likhet med honom, som furstinnan från början funnit så hemsk, förwandlat så godt som till wiskhet de förmodanden, som furstinnan och abbedissan måhända genom brefwärpling kommit till. Det war också möjligt att man till och med inhämtat underrättelser från kapucinerklostret i B., att man noga följt mina spår och så fastställt min identitet med munken Medardus. Hastigt öfvertänkte jag allt detta och insåg faran i mitt läge. Domaren pratade ännu en god stund, och detta medförde den fördelen för mig, att jag kom ihåg det länge förgäfwes sökta namnet på den lilla polska stad, som jag för den gamla hofdamen angifwit som min födelseort. Anappast hade därför domaren slutat sitt föredrag med en barsk uppmaning att utan vidare berätta mitt förflutna lefnadslopp, förrän jag började: "Jag heter egentligen Leonard Arczinski och är den ende sonen af en adelsman, som sålt sitt lilla gods och bodde i Rwieczewo." "Swad?" utropade domaren i det han fåfängt bemödade sig att eftersäga namnet på min föregifna födelseort. Protokolldöraren wiste icke hur han skulle staswa orden; jag måste själf införa namnen och fortsatte: "Ni märker, min herre, hur swårt det faller sig för en thysk tunga att uttala mitt konsonantrika namn, och däri ligger grunden hwarför jag, så snart jag kom till Thyskland, lade bort det och endast kallade mig wid förnamnet, Leonard. För öfrigt kan ingen ha ett enflare lefnadslopp, än jag. Min fader, själf någorlunda bildad,

gillade min afgjorda håg för vetenskaperna och wille juft jända mig till Krakau till en med of besläktad andlig wid namn Stanislaw Arczinski, då han dog. Ingen bekymrade sig om mig, jag sålde mitt obethdliga lösöre, lyfte några fordringar och begaf mig med hela min faderneärfda förmögenhet till Krakau, där jag studerade några år under min slättings uppsikt. Därpå gick jag till Danzig och Königsberg. Slutligen grep mig en oemotståndlig lust att företaga en resa till södern. Jag hoppades taga mig fram med återstoden af min lilla förmögenhet, likwäl hade jag här warit nära att råfa illa ut, om icke en bethdlig winst wid furstens faraospel satt mig i stånd att helt måfligt stanna här och att sedermera, som jag hade för afsikt, fortsätta resan till Stalien. Något som särskildt wore wärdt att berätta har icke händt mig under mitt lif. Dock måste jag wäl äfwen omnämna att det skulle warit mig lätt att bewisa sanningen af mina uppgifter, om icke en egendomlig händelse beröfwat mig min portfölj, där mitt pass, min resplan och andra skrifwelser woro förwarade, som kunde ha tjänat till detta ändamål."

Domaren röck till, såg skarpt på mig och frågade med en smula hänfull ton hwad det war för en händelse, som satt mig ur stånd att legitimera mig.

"För flera månader sedan", berättade jag, "war jag på resa här i bergstrakten. Den wackra årstiden jämte den härliga, romantiska trakten bestämde mig för att tillryggalägga vägen till fots. Uttröttad satt jag en dag på wärdshuset i en liten by; jag hade beställt förfriskningar och ur min portfölj framtagit ett papper för att uppteckna något, som fallit mig in; portföljen låg framför mig på bordet. Strax därpå anlände en ryttare dit i sporrsträck, hwars egendomliga dräkt och förwildade utseende wäckte min uppmärksamhet. Han kom in i rummet, begärde något att dricka och satte sig midt emot mig wid

bordet, mörkt och skuggt seende på mig. Mannen förefom mig otreflig och jag gick ut i det fria. Snart därpå kom också rhyttaren ut, betalade värden och sprängde med en flyktig hälsning därifrån. Jag stod i begrepp att själf gå vidare, då jag kom ihåg portföljen, som jag låtit ligga på bordet i kammaren, jag gick in och fann den på sin gamla plats. Först dagen därpå upptäckte jag att den icke var min, utan sannolikt tillhörde främlingen, som af misstag stoppat min på sig. Endast några för mig obegripliga notiser och åtskilliga till en grefve Viktorin adresserade bref lågo i den. Denna portfölj jämte dess innehåll skall man finna bland mina saker; i min egen portfölj förvarades, som jagdt, mitt pass, resplan och, som jag nu kommer ihåg, också min dopsedel, genom nämnda förwärpling har jag gått detta förlustig." Domaren lät mig från husvud till fot beskrifwa främlingen, som jag talat om, och jag underlät icke att till en enda figur skickligt sammansätta grefve Viktorins och mitt eget utseende, sådan jag var på flykten från baron G:s slott. Domaren wille aldrig upphöra att utfråga mig om de minsta detaljer i denna händelse, och medan jag tillfredsställande svarade på allt, afrundade sig bilden själf för min inre syn, så att jag själf trodde därpå och undgick hwarje fara att inweckla mig i motsägelser. Med rätta kunde jag också hålla det för en lycklig tanke att jag, på samma gång jag nöjattigt förklarade min besittning af de till grefve Viktorin riktade brefwen, tillika sökte i händelsen inweckla en fingerad person, hwilken efter behof kunde gälla för den flyende Medardus eller grefve Viktorin. Därwid kom jag att tänka på att det kanhända bland Eufemias papper funnos bref, som redogjorde för Viktorins plan att som munk uppträda i slottet och att detta ytterligare kunde förvirra och fördunkla uppfattningen af den werkliga händelsen. Medan domaren frågade, arbetade min fantasi vidare, alltjämt fann jag

nya medel att trygga mig för upptäckt, och jag trodde mig nu beredd för alla eventualiteter. Jag väntade nu att domaren skulle gå närmare in på den förbrutelse, för hvilken jag blifwit anlagad, men så blef det ej; i stället frågade han hvarför jag welat fly ur fängellet. Jag försäkrade att jag aldrig haft en tanke därpå. Vittnesmålet af den fängwaktare, som sett mig flättra upp till fönstret, tycktes tala emot mig, och domaren hotade med att låta flättra mig, om jag förnehade försöket.

Jag blef återförd till fängellet, man hade tagit bort fängen och på golfvet tillredt ett halmläger. Bordet war fastskrufwadt, och i stället för stolen fann jag en låg bänk. Tre dagar förgingo, utan att man frågade efter mig, och jag såg endast den gamle fängfneftens buttra ansikte, då han bar till mig maten och på afnarna tände lampan. Då gaf den spänning efter, som uppehöll mig och gjorde att jag kände mig som en tapper kämpa i en strid på lif och död. Jag föll i ett tungt och dystert grubbel; allt syntes mig lifgiltigt, till och med Aurelias bild war utplanad inom mig. Jag ryckte snart åter upp mig, men endast för att åter betagas af den hemiska, sjuflika känsla, som den unfna fängelseluften orsakade, och som jag icke kunde emotstå. Jag kunde icke längre sofwa. De underliga reflexer, som lampans dystra, flämtande sken kastade på tak och väggar, grinade allehanda förwridna ansikten emot mig. Jag släckte lampan, gömde mitt hufwud i halmfuddarna, men än gräsligare hördes då fängarnas dämpade stönande och raslet af deras kedjor i nattens hemiska stillhet. Det förefom mig som om jag hörde Eufemias och Viktorins dödsroflingar. „Är då icke jag skuld till edert fördärf? Förbannade, war det icke ni själfwa, som öfwerlämnade er åt min hämnande arm?“ Så skref jag öfwerljuddt, men sedan hörde jag en lång, djup utandning, en döds suck, ljuda genom hwallfwen, och jag skref i wild förtwiflan: „Det är du, Hermogenes, din

hämnd är nära! — — Ingen räddning mera!" Det kunde väl vara på den nionde natten, då jag, halft wanmäktig af fasa, låg utsträckt på det kalla fängelsegolfvet. Då hörde jag tydligt under mig ett sakta, taktmässigt flappande. Jag lyddes, ljudet fortfor ännu, och deßemellan skrattade det sällsamt genom golfvet. Jag sprang upp och fastade mig på halmbädden, men alltjämt fortsatte knackandet under skratt och stön. Slutligen ropade det thst, thst, men med ful, hes och stammande röst oupphörligt: Me=dar=dus! Me=dar=dus! En kall blodström isade mina lemmar! Jag bemannade mig och ropade: „Swem där, hwem där? — Än ljudligare skrattade det nu och stönade och qwed och knackade och stammade hest: Me=dar=dus ... Me=dar=dus. Jag reste mig upp från mitt läger. „Swem du än är, som här leker spöke, wisa dig eller hör upp med ditt dumma skratt och knackande!" Så ropade jag in i mörkret, men rätt under mina fötter knackade det än starkare och stammade: „Hihhi ... hihhi ... bro=der ... lil=le ... bro=der ... li=le ... Me=dar=dus ... jag är här ... är här ... lås opp ... opp ... wi ... ska ... gå ... ut ... i ... sko=o=gen ... sko=o=gen!"

Dunkelt och befant ljudet rösten inom mig; jag hade förr hört den, likväl ej så bruten och stammande. Ja, till min fasa thckte jag, att jag igenkände min egen röst. Ofriwilligt, som om jag wille fresta om det förhölle sig så, stammade jag efter: „Me=dar=dus ... Me=dar=dus!" Då skrattade det igen, men hånande och ilsket och ropade: „bro=der ... lil=le ... bro=o=der li=le, har du, har ... du ... kä=känt i=igen mig, kä=känt i=igen ... mig? Lås opp! Låt oss gå ut i sko=o=gen ... i sko=o=gen!"

„Stäckars wansinnige", sade jag doft och hemskt, „jag kan inte öppna för dig eller gå med dig ut i den sköna skogen, i den härliga, fria wärlusten, som måste blåsa därute; jag är inspärrad i samma unfna dyster, fängelse, som du!" Då qwed det som i tröstlös jämmer, knackandet

blef tystare och svarare att uppfatta, tills det slutligen alldeles upphörde; dagern sken in genom fönstret, låsen raslade och fängelsedirektören, som jag icke sett på hela tiden, kom in. „Man har“, började han, „hört allehanda larm och högljudt prat i ert rum i natt. Hur förhåller det sig därmed?“ Så lugnt jag kunde svara jag: „Jag har för wana att tala högt i sömnen och talar också ofta i waket tillstånd högt för mig själf, och jag antar att det måste vara tillåtet.“ — „Sannolikt“, fortsfor direktören, „har man sagt er att hwarje flyktsöf och förbindelse med fångarna strängt straffas?“

Jag bedyrade att jag icke förehade något sådant. Ett par timmar efteråt förde man mig upp till friminaldomstolen. Sice den domare, som först förhört mig, utan en annan, tämligen ung man, som jag wid första blicken märkte, att han måste vara den förre wida öfwerlägsen i sficklighet och skarpsinne, gick wänligt emot mig och anmodade mig att sitta ned. Ännu står han lifslefwande för mina ögon. För sina år war han tämligen forpulent, han satnade nästan hår och bar glasögon. I hela hans wäsen låg så mycken godmodighet och wänlighet, att jag kände att just därför måste enhwar icke alldeles förhärdat brottsling ha swårt att emotstå honom. Han framkastade sina frågor lätt, nästan i konversationston, men de woro så öfwertänkta och wäl ställda, att man endast kunde ge bestämda svar. „Jag måste först fråga“, började han, „om alla de uppgifter, som ni lämnat om er lefnad, werfligen äro grundade, eller om ni efter moget öfwerwägende kommit att tänka på någon omständighet, som ni ännu will tillägga.“

„Jag har sagt allt som kan sägas om mitt enkla lefnadslöpp.“

„Har ni aldrig haft umgänge med andliga ... med munkar?“

„Jo, i Krakau ... Danzig ... Frauenburg och Königsberg. På sistnämnda ställe med en präst, som var anställd wid kyrkan som kaplan.“

„Ni har inte förr omtalat att ni varit i Frauenburg?“

„Emedan jag icke höll det mödan värdt att omnämna ett åtta dagars uppehåll på resa från Danzig till Königsberg.“

„Alltså är ni född i Awiecziczemo?“

Denna fråga framställde domaren på polska, och till på köpet med en äkta polsk dialekt, men likväl i en lätt ton. I själfwa werket blef jag ett ögonblick förvirrad, men erinrade mig dock en smula polska, som jag lärt i seminariet af min vän Arczinski och svarade: „På min faders lilla egendom wid Awiecziczemo.“ — „Hur heter detta gods?“ — „Arcziniemo, min familjs stamgods.“

„För att vara en infödd polack, talar ni icke särdeles bra polska. Hur kommer det sig?“

„Sedan flera år tillbaka talar jag endast thyska. Ja, redan i Krakau hade jag mycket umgänge med thyskar, som wille lära polska af mig, omärkligt har jag själf tillägnat mig deras dialekt, liksom man lätt lägger sig till med provinzens uttal och på så sätt glömmet det riktiga.“

Domaren betraktade mig med ett thyst löje, sedan wände han sig till skrifwaren och diktade thyst för honom. Jag kunde tydligt höra orden: „synbart i förlägenhet“ och wille ge ytterligare förklaringar öfwer min dåliga polska, när domaren frågade: „Har ni aldrig varit i B.“ — „Aldrig.“ — „Vägen från Königsberg och hit kan ha fört er öfwer denna ort?“ — „Jag slog in på en annan väg.“ — „Har ni aldrig gjort bekantskap med en munk från kapucinerklostret i B.“ — „Nej!“ —

Domaren ringde och gaf thyst en befallning åt den inträdande waftmästaren. Strax därefter öppnades dörren, och skräck och fasa grep mig, då jag såg pater Cyrillus

inträda. Domaren frågade: „Känner ni denne man?“ — „Nej, jag har aldrig sett honom.“

Då såg Thrillus på mig med stel blick, sedan gick han mig närmare, slog tillsammans händerna och ropade högt, under det att tårarna strömmade ur hans ögon: „Medardus, broder Medardus! — För Kristi skull, måste jag återfinna dig sådan, sedan du begått ett djäfswulst brott! Broder Medardus, gå in i dig själf, bekänn och ångra ... Guds långmodighet är oändlig!“ Domaren syntes missnöjd med Thrillus' tal och afbröt honom med frågan: „Sgenkänner ni i denne man munken Medardus från kapucinerfloktret i B.?”

„Wid min salighet“, genmålte Thrillus, „kan jag icke tro annat, än att denne man, om han också nu bär wärldslig dräkt, är samme Medardus, som i min åsyn war nobis och inwigdes i kapucinerfloktret i B. Medardus hade likwäl ett rödt tecken i korsform på wänstra sidan af halsen, och om denne man ...“

„Ni märker“, sade domaren, wändande sig till mig, „att man håller er för att wara kapucinermunken Medardus från floktret i B., och att man beskylldt samme Medardus för en swår förbrutelse. Är ni icke denne munk, blir det er lätt att bewisa detta, enär denne Medardus har ett egenomligt märke på halsen, som ni ej kan ha, om era uppgifter är riktiga. Blotta er hals!“

„Det är onödigt“, swarade jag med fattning, ett egenomligt öde tycks ha gifwit mig den mest slående likhet med den mig alldeles obekante munken Medardus, ty jag har till och med detta röda kors på wänstra sidan af halsen.“

Så war det också, ty det sår på halsen, som abbedissans juwelfors tillfogat mig, hade efterlämnat ett korsformigt ärr, som tiden icke kunde utplåna. — „Blotta halsen!“ återtog domaren. Jag gjorde så, och Thrillus utropade: „Seliga Guds moder, där är ju det röda korstecknet!“

— — Ack, Medardus — — broder Medardus, har du då alldeles gifvit till pris din ewiga frälsning!" Gråtande och halft wanmächtig, nedsjönk han i en stol.

"Swad har ni att swara till denne wördige prästs ut-sago", frågade domaren. I detta ögonblick kände jag mig träffad som af en ljungeld; all den skugghet, som hotade att öfvermanna mig, förswann; ack, det war frestaren själf, som tillhwiskade mig: hwad förmå alla dessa wetslingar mot dig, den starke? ... Skall då icke Aurelia blifwa din? Nästan med wildt hänande trots utbröt jag: „den där munken, som ligger afdånad i stolen, är en swagsint gubbe, som i sin tofiga fantasi håller mig för den förlupne munken från sitt kloster, med hwilken jag kanske endast har en flyktig lifhet." Till nu hade domaren bibehållit sin lugna fattning, nu reste han sig upp, rynchade ögonbrynen och betraktade mig med mörkt allwar. Jag måste tillstå att skimret af hans glasögon för mig hade något hemskt och odrägligt, jag kunde icke längre tala; gripen af förtwiflan och raseri, med de knutna händerna mot pannan skrek jag öfwerljuddt; Aurelia! — „Swad skall det namnet bethäda?" frågade domaren häftigt.

„Ett dunkelt öde offerar mig åt en neslig död", sade jag doft, „men jag är ofskldig ... alldeles säkert, jag är ofskldig ... haf medlidande med mig ... släpp mig ... jag känner att wanfinnet börjar rasa i mitt blod ... låt mig gå!"

Domaren, som nu åter blifvit lugn, ditterade för protokollföraren åtskilligt, som jag ej förstod, slutligen föreläste han för mig en handling, där allt war upptecknad, hans frågor och mina swar samt mötet med Chrillus. Jag måste skrifwa under mitt namn, sedan uppfordrade mig domaren att skrifwa något på polska och tyska; jag gjorde så. Domaren tog den tyska skrifwelsen och gaf den till pater Chrillus, som åter hämtat sig, med frågan:

„Har denna handstil likhet med klosterbrodern Medardus'?" — „Det är hans stil ända in i de minsta detaljer", svarade Chrillus och vände sig åter till mig. Han ville tala, men en blick af domaren ålade honom lugn. Domaren såg uppmärksam på det polska blad, jag skrifvit, sedan reste han sig, gick mig helt nära och sade i allvarlig och afgörande ton: „Ni är ingen polack, denna skrift är alltigenom oriktig och full af grammatiska och ortografiska fel. Ingen ätta polack skrifwer så, om han också more vida mindre vetenskapligt bildad än ni är."

„Jag är född i Arcziniewo och alltså polack. Till och med i det fall att jag icke more det, och hemlighetsfulla omständigheter twungo mig att förneka namn och stånd, är jag därför ingalunda munken Medardus, som efter hvad jag måste anta, rhymt ur kapucinerklostret i B."

„Ack, broder Medardus", inföll Chrillus, „skickade icke den ärewürdige prior Leonardus dig i tillit till din trofasthet och fromhet till Rom? Broder Medardus! Förneka icke längre på detta gudlösa sätt det heliga stånd, hvarifrån du utgått!"

„Jag ber er att inte afbräta oss", fortsfor domaren och fortsatte sedan, vändande sig till mig: „Jag måste göra er uppmärksam på, att denne ärewürdige herres trovärdiga utsago inger den sannolika förmodan att ni verkliga är den Medardus, som man menar er vara. Jag vill icke heller fördölja att man skall föreställa er för flera personer, som med säkerhet igenkännt er som denne munk. Bland dessa personer är en, som ni särskildt har anledning att frukta, om våra förmodanden slå in. Ja, till och med bland era egna saker har man funnit åtskilligt, som ger stöd för denna misstänke. Slutligen skola underrättelser om era föregifna familjeförhållanden inlöpa från domstolarne i Bosen. Jag säger er allt detta mera öppet, än mitt ämbete bjuder, för att öfwerthga er om hur litet jag begagnar mig af knep och konstgrepp för

att få er att tillstå sanningen, för så widt dessa misstankar äro grundade. Förbered er hur mycket ni will; om ni verkligen är denne Medardus, så war wiß om att domarens blick förmår genomtränga den grundligaste förflädnad! Ni kan wäl själf noggrant weta för hwilket brott, ni anlagas. Skulle ni däremot verkligen wara den Leonard von Arczinski, för hwilken ni utgifwit er och en naturens lek gjort er lik denne Medardus till och med i afseende på egendomliga sårmärken, så skall ni själf lätt finna medel att ådagalägga detta. Ni synes mig wara i ett exalteradt tillstånd och jag afbryter därför förhandlingarna; under tiden will jag ge er rådrum för moget öfwerwägende. Efter hwad i dag skett, kommer ni inte att sakna stoff."

"Ni anser alltså mina uppgifter alltigenom wara falska? Ni ser i mig den förlupne munken Medardus?" Så frågade jag, och domaren sade med en lätt bugning: "Adjö, herr von Arczinski!" Och man förde mig tillbaka till fängelsset.

Domarens ord genomborrade mig som glödande spjutspetsar. Allt som jag föregifwit föreföll mig dumt och osmaktligt. Att den person, för hwilken jag skulle föreställas och som jag hade anledning att frukta, war Aurelia, war blott allt för flart. Hur skulle jag uthärda detta! Jag tänkte efter hwad det war för misstänkt, som kunde finnas bland mina saker, då kom jag till min ledsnad ihåg, att jag ägde en ring med Eufemias namn sedan mitt uppehåll på baronens slott, och att den kappsäck, som jag tagit med på flykten, warit hopsnörd med ett kapucinerrep! Jag ansåg mig redan förlorad. Förtwiflad sprang jag af och an i fängelsset. Då förefom det mig som om det hwisade och tiglade i mitt öra: "Du däre, hwarför rädes du? Kommer du icke ihåg Viktorin?" — Högt utropade jag: "Ja, jag har icke förloradt, utan munnet spell!" Det arbetade och kofade inom mig. Redan

förut hade jag kommit att tänka på att det väl bland Eufemias papper måste hittas något, som tydde på Viktorins uppträdande som munk på slottet. Stödjande mig härpå, wille jag på något sätt föregifwa ett sammanträffande med Viktorin, ja, till och med med den Medardus, för hwilken man höll mig; berätta som efter hörsägnen om äfwenthyret på slottet, som fick ett så rysligt slut, och på ofkyldigt sätt där inflita min likhet med dessa båda. Den minsta omständighet måste noggrant öfwerwägas; jag beslöt därför att skriftligen uppsätta den roman, som skulle rädda mig. Man bewiljade mig de skriftmaterial, som jag begärde för att skriftligen redogöra för några förtegnade omständigheter i min lefnad. Med ansträngning arbetade jag långt in på natten. Under skrifningen upphetsades min fantasi, allt formade sig till en afrundad diktning, och längre och längre utspann sig den wäf af lögner, hwarmed jag hoppades för domaren dölja sanningen.

Tornuret i borgen hade slagit tolf, när jag åter thyst och aflägsset förnam samma knackande, som under gårdagen gjort mig så förstörd. Jag wille icke afstå därpå, men allt högre flappade det med taktmässiga slag, och därwid började det anho att dejemellan jämra sig och skratta. Hårdt slående i bordet, ropade jag öfwerljudd: „Stilla därnere!“ Och jag trodde mig därigenom inge mig mod gent emot den fasa, som bemäktigade sig mig; men då skrattade det gällt och skärande genom hwalftwen och stammade: „Bro=oder lil=le, bro=oder li=le, jag wi=will opp ti=till dig, lås ... opp ... lås ... opp! — Nu började det tätt bredwid mig att skafwa, skrapa och rasla i golfwet, och alltjämt skrattade det och qwed; starkare och starkare blef bullret, raslandet och skrapandet — dejemellan hördes dånande brak som af fallet af tunga massor. Jag stod upp, med lampan i handen. Då rörde det sig under min fot, jag steg åt sidan och såg att på det ställe jag

stätt en sten lossades ur golfläggningen. Jag grep tag i den, och lyfte helt och hållet upp den med en lätt ansträngning. Ett hemskt sten bröt in genom öppningen, en naken arm med en blänkande knif i handen sträckte sig emot mig. Gripen af fasa, for jag tillbaka. Då stammade det ånho ur djupet: „Bro=oder ... lil=le ... bro=oder lil=le ... Me=dar=dus är här ... tag ... tag ... bryt ... bryt ... ut ... i ... sko=ogen; ... ut ... i ... sko=ogen!” Plötsligt kom jag att tänka på räddning och flykt; jag öfvermann min förskräckelse och fattade knifven, som handen villigt lämnade mig och började att ifrigt bryta bort murbruket mellan stenarne i golfwet. Den som var under golfwet tryckte med all kraft uppåt. Öh, fem stentar woro redan slungade åt sidan, då lyfte sig plötsligt en ända till höfterna naken människa ur djupet och stirrade spöfligt på mig med den wanfönniges grinande och hemiska löje. Rampsstenet föll på hans ansikte, jag igenkände — mig själf och förlorade medvetandet.

En känsla af smärta i armen väckte mig ur min djupa swimning. Det var ljust omkring mig; fängelseföreståndaren stod framför mig med en lyfta med bländande sten, råplet af fedjor och hammarslag ekade genom hvalfwet. Man var ihjellsatt med att slå mig i bojor. Utom med hand- och fotbojor blef jag med en ring om lifwet och en därwid fästad fedja länkad wid muren. „Nu kommer väl herrn att låta bli att tänka på att bryta sig ut”, sade fängwaktaren. „Swad har då karlen gjort egentligen?” frågade en smedgesäll. „Åh”, sade fängwaktaren, „wet du icke det, Jost? ... Hela staden talar därom. Det är en förbannad kapuciner, som har mördat tre människor. Man är redan på det klara. Snom få dagar ha wi full galaföreställning, då skola hjul och stegel komma i gång.”

Jag hörde icke något mera, på nytt förswann medvetandet. Endast med möda wafnade jag ur min bedöf-

ning, ännu war det mörkt, men slutligen bröto några matta strimmor af dagsljuset in i det låga, knappt sex fot höga hwall, dit man nu, som jag till min fasa warseblef, fört mig från mitt förra fängelse. Jag kände törst och grep efter wattenkruset, som stod bredwid mig, fuktigt och kallt krälade något öfwer min hand, och jag såg en uppblåst, otäckt padda tungt hoppa därifrån. Sull af affth och äckel, lät jag kruset stå. „Murelia“, stönade jag i känslan af det outhärliga elände, som brutit in öfwer mig. „Och därför allt detta eländiga nekande och ljugande inför rätta! — Allt stenhelighet och djäfwulfska hycklarefne! — Endast för att ännu under några timmar få lefwa ett sönderflitet och qwalfullt lif? Swad will du, dåre? Äga Murelia, som endast kan bli din genom ett oerhördt brott? Th kunde du också genom lögner förmå hela världen att tro på din oskuld, hon skulle alltid i dig se Hermogenes skändlige mördare och af hjärtat affth dig. Eländige, wanwettige dåre, hwar äro nu dina högtflygande planer och tron på den öfwer naturliga kraft, hwarmed du menade att efter ditt godthede kunna sthira ödet fjälft. Du förmår icke att döda den mask, som med lifsfarliga bett gnager på din mærg; nesligt skall du gå under i tröstlös jämmer, äfwen om rättwisans arm skonar dig.“ Sålunda högljudt flagande, kastade jag mig ned på halmen och kände på samma gång ett tryck, som tycktes härröra sig från ett hårdt föremål i min wästficka. Jag kände efter och drog fram en liten knif. Under den tid, jag war i fängelse, hade jag aldrig burit någon knif på mig, det måste alltså wara densamma, som min spöflika afbild räckt mig. Mödosamt reste jag mig upp och höll knifwen i det nu starkare inbrytande dagsljuset. Jag gaf ett på det blänkande silfwerkastet. Outforsfliga öde! Det war den knif, hwarmed jag mördat Hermogenes, och som jag saknat sedan några weckor tillbaka. Men inom mig såg jag nu plötsligt underbart lysande tröst och

räddning ur min smälek. Det obegripliga sätt, hvarpå jag erhållit knifven, var för mig en fingerwisning af ewiga makter hur jag skulle göra bot för min förbrutelse och i döden försona Aurelia. Som en gudomlig stråle och en ren eld, lågade nu inom mig kärleken till Aurelia, all synlig begärlighet hade wikit ifrån mig. Det föreföll mig som om jag såge mig själf som fordom i bittstolen i kapucinerkyrkan. „Wäl älskar jag dig, Medardus, men du förstod mig icke ... min kärlek är döden! — Då hörde jag Aurelias röst smekande tala, och mitt beslut stod fast att för domaren fritt tillstå den märkwärdiga historien om mina förwillelser och därpå gifwa mig döden.

Fånguppsyningsmannen kom in och gaf mig bättre mat, än jag annars brukade få, jämte en flaska win. „På furstens befallning“, sade han, i det han dukade bordet, som en fångnekt burit in efter honom, och löste den kedja, som fängslade mig wid wäggen. Jag bad honom säga domaren att jag önskade bli hörd, emedan jag hade mycket att hysa, som låge mig tungt på hjärtat. Han lofwade att uträtta mitt uppdrag. Emellertid fick jag länge wänta på att bli hämtad till förhöret. Ingen lät se sig utom fångnekten, som efter mörkningens inbrott kom in och tände en lampa, som hängde ned från hwalfwet. Jag kände mig lugnare än förut, likwäl war jag mycket utmattad och föll snart i djup sömn. Då fördes jag in i en lång, dyster och hwälfd sal, i hwilken jag såg en lång rad af andlige i swarta talarer sitta längs wäggarne i höga stolar. Framför dem wid ett bord, som war täckt med en blodröd duk, satt domaren, och bredwid honom en dominikaner i ordenshabit. Domaren sade nu med högtidlig röst: „Du är nu öfwerlämnad till den andliga domstolen, enär du förstodde, brottslige munk förgäfves förnekat ditt namn och stånd. Franciscus, med klosternamn kallad Medardus, säg, för hwilka förbrutelser du är anlagad?“ — Jag wille öppet bekänna alla de brott och synder, som

jag begått, men till min fasa var det som jag sade icke hwad jag tänkte och wille säga. I stället för en ångerfull bekännelse kom jag med orimligt och osammanhängande tal. Då sade dominikanern, som stod jättehög framför mig och genomborrade mig med sin lågande blick: „På sträcbänken med dig, du förstodde, genstörtige munk!“ Sällsamma gestalter reste sig rundt omkring och sträccte sina långa armar ut efter mig och ropade i hes och hemisflang: „På sträcbänken med honom!“ Jag ryste fram kniswen och måttade åt hjärtat, men ofriwilligt lyfte sig armen, jag träffade halsen, och mot korsets tecken brast flingan i stycken som glas, utan att sára mig. Då grepo mig bödlarne och stötte mig ned i ett djupt, underjordisft hwallf. Dominikanern och domaren stego ned efter mig.

Ännu en gång uppfordrade de mig att bekänna. Ännu en gång försöfte jag, men tal och tanke stodo i galen motsägelse. Ångerfull, förtrossad af smälet, bekände jag allt inom mig; osmakligt, förwirradt och utan mening war det tal som utgick från mina läppar. På en wink af dominikanern fläddes nu bödlarne af mig, sammansnörde mina armar på ryggen och när jag hissades upp, kände jag hur de uttänjda lederna knakande vredos sönder. I rasande smärta gaf jag till ett wilddt skri och wafnade. Smärtan i händer och fötter fortfor, den berodde på de tunga bojor, jag bar, också kände jag ett tryck öfwer ögonen, som jag icke kunde öppna. Ändtligen kände jag som om en tyngd plötsligt tagits från min panna, och jag reste mig hastigt upp, en dominikanermunk stod wid min halmbädd. Min dröm blef werflighet, och jag blef iskall af förskräckelse. Munken stod orörlig som en bildstod med förslagda armar och stirrade på mig med háliga swarta ögon. Jag kände igen den hemiske målaren och föll halft wanmächtig tillbaka ned på halmen. Ranhända war det endast en sinneswilla, som återstod af drömmen? Jag bemannade mig och reste mig upp, men munken stod orör-

lig och stirrade på mig med sina håliga ögon. Då ropade jag i wansinnig förtwiflan: „Bort med dig, fasliga människa! ... Nej! ... Ingen människa; du är djävulen själf, som will störta mig i ewigt fördärf ... bort med dig, förbannade, bort!”

„Arme fortsynte däre, icke är jag den, som söker slå dig i oupplösliga band, som söker göra dig affällig från det heliga wärf, hwartill ewiga makter kallat dig. — Medardus! — Stadars fortsynte däre, hemst och försträckande har jag wisat mig för dig, då du lättjinnigt lekte wid den ewiga fördömelstens gapande graf. Jag warnade dig, men du har ej förstått mig. Res dig upp och kom närmare!” Munken talade allt detta i en dämpad ton af djup och hjärtflitande flagan. Hans blick, förr så fruktansvärd, war nu blid och mild, och själfwa ansichtsdragen woro wefare. Jag betogs af ett obestridligt wemod; som en ewig makts sändebud för att upprätta och hugswala mig i mitt oändliga elände thöfdes mig nu den förr så fasawäckande målaren. Jag reste mig nu från min bädd och närmade mig honom. Det war intet fantom, jag rörde wid hans klädnad och ofriwilligt böjde jag knä; han lade sin hand liksom wälsignande på mitt hufwud. Då wisade sig framför mig i ljusa färger en härlig tafla. — Åh, jag war i den heliga skogen! — Ja, det war samma ställe, där den sällsamt flädde pilgrimmen förde till mig den underbare gossen. Jag wille gå widare, in i kyrkan, som låg strax framför mig. Där skulle jag under bot och ånger få förlåtelse för mina swåra synder. Men jag rörde mig ej, kunde ej förstå mitt eget jag. Då talade en dof, ihålig röst: tanke är handling! — Drömmarne förswunno, det war målaren, som sagt dessa ord. „Obegripliga warelse, war det då du? Den där olucksaliga morgonen i kapucinerkyrkan i B.? — I riksstaden, och nu här?” „Gäll”, afbröt mig målaren: „Det war jag, som öfwerallt war dig nära för att rädda dig från smälek och för-

därf, men du kunde ej förstå. Du måste fullborda det verk, hwartill du är utwald, till din egen frälsning." — „Acf", utropade jag full af förtwiflan, „hwarför höll du icke min arm tillbaka, när den lyftes mot den där unge mannen ... „Det förunnades mig ej", föll mig målaren i talet, „fråga mig icke vidare, det är förmätet att wilja förstå hwad en ewig makt beslutat ... Medardus ... du nalkas ditt mål ... i morgon!" En iskall rysning genomfor mig, th jag trodde mig förstå målaren. Han wiste och gillade det själfmord, jag beslutat. Med thsta steg gick målaren till fängelsedörren. „När får jag återse dig?" — „Wid målet", ropade han starkt och högtidligt, så att det ekade i hwallfwet. — „S morgon alltså?" — Thst wände sig dörren på sina hufar, och målaren war förswunnen.

När det dagats, kom fånguppsynningsmannen, åtföljd af sina fångtnektar, och befriade mina såriga armar och ben från bojorna. Jag skulle snart ledas till ransafningen, hette det. Snåtwänd och förtrogen med tanken på en snar död, gick jag upp i domsalen; jag hade så öfwertänkt min bekännelse, att jag hoppades kunna aflägga en redogörelse, som omfattade de obethdligaste omständigheter. Domaren gick hastigt emot mig; jag måste ha sett alldeles wanställd ut, th wid min åsyn förswann det glada leende, som förut upplyste hans ansikte, och förbyttes i en min af det djupaste medlidande. Han fattade mina händer och sköt mig mildt ned i sin länstol. Seende på mig, sade han sedan långsamt och högtidligt: „Herr von Arcszinski! Jag har något glädjande att förkunna! Ni är fri, undersökningen har blifwit inställd på furstens befallning. Han har förwärlat er med en annan person, och en alldeles otrolig likhet med denne person har warit orsaken därtill. Klart, alldeles klart är er skuldlöshet ådagalagd! ... Ni är fri!"

Det brusade omkring mig, och allt dansade rundt för mig. Hundra gånger fördubblad såg jag domarens gestalt röra sig i en mörk dimma, till det allt försvann i djupt mörker. Slutligen kände jag att man frotterade min panna med någon stark vätska, och jag hämtade mig från den swimming, hwari jag fallit. Domaren uppläste för mig kort ett protokoll, som witsordade att processen mot mig blifwit häfd och att jag skulle frigifwas. Sde mättig ett enda ord, underskref jag tigande. En obefriflig, mig totalt förintande känsla gjorde, att jag icke kunde känna någon glädje. Då nu domaren såg på mig med en till hjärtat gående wänlighet, kändes det som om jag nu, när man trodde på min ofuld och wille lösge mig, öppet måste bekänna alla mina begångna förbrutelser och sedan stöta knifwen i hjärtat. Jag wille tala, men domaren thcktes önska att jag aflägsnade mig. Jag gick till dörren, då kom han efter mig och sade lågt: „Nu har jag upphört att wara domare, men från första ögonblicket, jag såg er, har ni intresserat mig på det högsta. Så mycket stenet än war emot er, så önskade jag dock strax att ni icke måtte wara den brottslige, afsthwärde munk, för hwilken man ansåg er. Nu kan jag säga er i förtroende ... ni är ingen polack, ni är icke född i Kwiecziczewo, ni heter ej Leonard von Arczinski.“ Med lugn och fasthet svarade jag: „Nej!“ „Snte heller någon präst“, frågade domaren och slog ner ögonen, sannolikt för att bespara mig inqvisitorsblicken. Det sjöd inom mig. „Så hör då!“ utbröt jag. — „Thst“, afbröt mig domaren, „hwad jag strax i början trott och ännu tror bekräftar sig. Jag ser att gåtfulla omständigheter råda här och att ni af en hemlighetsfull ödets lek är inwecklad i egendomliga förhållanden till wissa personer wid hofwet. Det är icke min plikt att tränga djupare in i saken, och jag skulle anse det för en opassande nyfikenhet att wilja aflocka er något öfwer era sannolikt mycket sällsamma lefnadsförhållanden.“

Dock, hur skulle det vara om ni nu ryckte er lös från allt det, som här hotar ert lugn, och lämnade orten? Eft er hvad som skett, kan likväl icke er mistelse här göra er godt." När domaren sade detta, tyckte jag att alla mörka skuggor, som tryckande lägrat sig öfver mig, veko undan. Jag hade återvunnit mitt lif, och glödande sjödlusten till lifvet ännu i ådror och nerwer. Aurelia! på henne tänkte jag åter, och nu skulle jag bort från henne! Djupt suckande inföll jag: "Och lämna henne?" Domaren betraktade mig med den största häpnad och sade sedan hastigt: "Nej, nu tror jag mig se klart. Gifwe himlen, herr Leonard, att mina olyckliga aningar ej gå i fullbordan!" — Allt kände jag nu helt annorlunda. Ängern var sin kos, och det kunde väl vara en brottslig fräckhet, att jag med hufvadt lugn frågade domaren: "Och ni håller mig likväl för skyldig?" — "Tillåt mig, min herre", genmålde domaren allvarligt, "att jag behåller min öfwerthgelse för mig själf, då den likväl endast stöder sig på en känsla. På bästa sätt har det blifwit utrönt att ni icke kan vara munken Medardus, emedan denne Medardus befinner sig här och blifwit igenkänd af pater Chrillus, som lät narra sig af er likhet med honom. Munken förnekar för öfrigt icke att han är denne kapuciner. Särmed har allt skett, som ske kunde, för att rena er från hwarje misstänke, och desmer måste jag tro att ni känner er fri från hwarje skuld."

En rättstjänare bortkallade i detta ögonblick domaren, och så afbröts ett samtal, som höll på att bli pinsamt för mig.

Jag gick till min bostad och fann allt i samma ordning, som jag lämnat det. Mina papper hade man tagit i beslag, de lågo nu förseglade på mitt skrifbord, endast Viktorins portfölj, Eufemias ring och kapucinerrepet saknade jag; mina förmodanden i fängelsset woro alltså riktiga. Det dröjde icke länge, innan en furstlig lakej anlän-

de och öfverräckte mig en handskrifvelse från fursten och en dos af guld, besatt med ädelstenar. „Man har farit illa med er, herr von Arcszinski“, skref fursten, „men hvarken jag eller mina domstolar äro skulden därtill. Ni lifnar alldeles otroligt en usling; allt är nu på ett tillfredsställande sätt uppflaradt, och jag sänder er detta tecken på min välmilja och hoppas snart få se er.“ Furstens nåd var mig lika lifgiltig som hans gåfwa, en dyster melanfoli, som smög sig på mig, var en följd af det hårda fängelsset, jag kände att jag kroppsliken måste upphjälpas, och det var mig därför synnerligen färt att lifläfaren gjorde mig ett besök. Det rent medicinska var snart utredt. „Är det icke“, började lifläfaren, „en egendomlig ödets skickelse att just i det ögonblick, man tror sig vara öfwerthgad om att ni är den afsthwärde munken, som anställde så mycken olycka i baron von S:s familj, uppenbarar sig just denne munk och rentwår er från hwarje misstänke?“

„Jag måste bekänna att jag icke wet något om de närmare omständigheter, som föranledde mitt frigifwande. Domaren sade mig endast i största allmänhet att den kapuciner Medardus, som man sökte efter och hwilken man ansåg mig vara, infunnit sig här.“

„Han har icke infunnit sig, utan man har fört honom hit fastbunden på en wagn och egendomligt nog samtidsigt med er egen ankomst. Det faller mig in att då jag wille berätta för er de egendomliga händelser, som för någon tid sedan tilldrogo sig wid vårt hof, blefwo wi just afbrutna, när jag hade kommit till den widrige Medardus, Francescos son, och hans skändliga död på baron von S:s slott. Jag upptar nu händelsernas tråd, där jag blef afbruten. Vår furstinns dyster, som ni wet abbedissa i cistercienserklostret i B., antog sig en gång vänligt en fattig qwinna med ett barn, hwilka återwände från en pilgrimsfärd till »den heliga linden«.”

„Gustrun war Francescos änka och barnet Medardus.“

„Alldeles riktigt. Men hur kommer det sig att ni wet det?“

„På sällsamaste sätt hafwa kapucinermunken Medardus' lefnadsomständigheter blifwit mig bekanta. Ända till det ögonblick, då han flydde från baron S:s slott, är jag nog underrättad om hvad som tilldrog sig där.“

„Men hur, och af hwem...?“

„En liflig dröm har wisat mig allt.“

„Ni stämtar?“

„Sngalunda. Det förefommer mig werkligen som om jag i drömmen hört historien om denne olycksalige, som, en lefsat för mörka makter, slungats hit och dit och drifwits från brott till brott. På färden genom ... säkerstegen for postiljonen wilse, jag kom till jägmästarbostället och där ...“

„Ah, nu förstår jag allt, där borta råfode ni munken ...“

„Så är det, men han war wansinnig.“

„Det ser han inte ut att vara längre. Redan då hade han sina ljusa stunder och anförtrrodde er allt?“

„Icke precis. Underrättad om min ankomst, kom han på natten till mitt rum. Med min exempellöst slående likhet med honom förefom jag honom hemsk. Han höll mig för sin dubbelgångare, som warflade hans död. Han framstötte stammande bekännelser, — ofriwilligt, trött, som jag war af resan, öfwerwäldigade sömnen mig. Det förefom mig som om munken med lugn och fattning talade vidare, och jag wet i själfwa werket ej hwar drömmen började. Det föreföll mig som om munken påstod, icke att han hade dödat Eufemia och Hermogenes, utan att grefwe Viktorin varit bådas mördare.“

„Egendomligt, högst egendomligt. Men hwarför förteg ni detta för domaren?“

„Hur kunde jag hoppas att domaren skulle lägga någon vikt vid denna berättelse, som måste synas honom mycket afventhyrlig. Kan öfver hufvud taget en upplyst brottmålsdomstol tro på underverk?“

„Åtminstone borde ni strax funnat ana att man förvärlade er med den wansinnige munken och betecknat denne som munken Medardus.“

„Godt, och till på köpet, sedan en swagfint gubbe, jag tror han heter Chrillus, prompt wille hålla mig för sin flosterbroder. Det föll mig för öfrigt icke in att den wansinnige munken just war Medardus, och att den för berättelse, som han bekände för mig, war föremål för denna rättegång. Och efter jägmästarens utsago hade han aldrig sagt honom sitt namn — hur gjorde man denna upptäckt?“

„På enflaste wis i världen. Som ni wet, hade munken under någon tid wistats hos jägmästaren; han thöfdes botad, men anho utbröt wanwettet så häftigt, att jägmästaren såg sig twungen att forsla honom till staden, där han inspärrades på dårhuset. Dag och natt satt han där stirrande, utan att röra sig, som en bildstod. Han sade ej ett ord och måste matas, emedan han icke ens rörde handen. För några dagar sedan kom jägmästarens äldste son till staden och går till dårhuset för att besöka munken. Med den olyckliges tröstlösa belägenhet i tankarna kommer han ut, just då pater Chrillus från kapucinerflosteret i B. går förbi. Han tilltalar honom och ber honom besöka den inspärrade, olyckliga flosterbrodern, emedan samtal med en andlig af samma orden måhända kunde verka gagneligt på honom. När Chrillus får se munken, ryggar han försträckt tillbaka. „Heliga Guds moder! Medardus, olycklige Medardus“, ropade Chrillus, och i samma ögonblick få munktens stirrande ögon lif. Han reser sig upp, och faller med ett doft skri till golfwet. Chrillus går med öfriga vittnen till händelsen strax till

presidenten för friminaldomstolen och afger redogörelse. Domaren, som hade undersökningarna mot er om hand, följer Cyrillus till därhuset, man finner munken mycket matt, men utan spår af wanfinne. Han tillstår att han är munken Medardus från kapucinerklostret i B. Cyrillus försäkrade å sin sida, att er otroliga likhet med Medardus narrat honom. Nu kunde han se hur herr Leonard i tal, blick och figur märkbart skilt sig från munken Medardus, som han nu såg framför sig. Man upptäckte också det betydelsefulla förstecken på vänstra sidan af halsen, som väckt så stort uppseende under er process. Sedan tillfrågades munken om händelserna på baron von S:s slott. „Jag är en affhyvärd, skändlig förbrutare“, sade han med matt, knappast hörbar röst, „jag ångrar djupt hwad jag har gjort. Hur har jag icke satt mig själf och min odödliga själ i fara! ... Haf medlidande ... ge mig tid, och jag skall bekänna allt!“ Fursten, som blifwit underrättad, förfogade strax om processens inställande mot er och befallde ert frigifvande. Munken har blifwit förd till friminalfängelset.”

„Och har tillstått allt? Har han mördat Eufemia och Hermogenes? Och hur är det med grefve Viktorin?”

„Så widt jag wet, börjar den egentliga rättegången mot munken först i dag. Hwad nu grefve Viktorin angår, så ser det ut som om allt, som står i någon förbindelse med händelserna wid vårt hof, måste förbli dunkelt och obegripligt.”

„Men jag inser i själfwa werket icke i hwad för sammanhang händelserna på baron von S:s slott kunna stå till katastrofen wid hofwet.”

„Egentligen menar jag också mera de uppträdande personerna än själfwa händelsen.”

„Jag förstår er icke.”

„Minnes ni ännu min berättelse om den katastrof, som medförde prinsens död?”

„Ja, wißt.“

„Är det er klart att Francesco greps af en brottslig kärlek till italienskan? Att det war han som före prinsen smög sig in i brudkammaren och stötte ned prinsen? Viktorin är frukten af detta skändliga dåd. Han och Medardus äro söner af en fader. Viktorin är spårlost försvunnen, och alla efterforskningar blefwo utan framgång.“

„Munken störtade honom ned i »djävulsflyktan«. Förbannad ware den wanfönnige brodermördaren!“

I samma ögonblick, som jag häftigt utstötte dessa ord, hörde jag thst, thst knackandet af det spökliga widundret från fängellet. Förgäfwes sötte jag befämpa den ångest, som grep mig. Läkaren syntes lika så litet märka knackandet som min inre wända. Han fortsfor: „Hwad? Har munken tillstått för er, att också Viktorin fallit för hans hand?“

„Ja ... Om jag sammanställer några af hans afbrutna yttranden med Viktorins försvinnande, så sluter jag däraf att saken förhåller sig så. Förbannelse öfwer den wanwettige brodermördaren!“

Starkare knackade det och stönade och jämrade sig, igenom rummet hwen det och lät som: „Medardus ... Medardus ... hi ... hi ... hjä-hjälp!“ Utan att märka det fortsfor läkaren: „En besynnerlig hemlighet synes ännu hwila öfwer Francescos härkomst. Han är högst sannolikt släkt med det furstliga huset. Så mycket är säkert att Eufemia war dotter till ... “

Med ett förskräckligt bråk, så att dörrhufarna knakade, sprang dörren upp och ett skärande gällt skratt trängde in. Själf skrek jag som en wanfönnig: „Hååå ... hååå ... hååå ... bro=oder lil=le ... hååå ... hit ... fort, fort, om du will slåß med mig ... uswen håller bröllop; låt oss flättra upp på tafet och brottas, och den som stöter ner den andre är kung och får dricka blod!“ Risläkaren grep mig i armen och ropade: „Hwad står på, hwad står på?“

Vi är sjuf ... werfligen farligt sjuf. Fort i fäng med er!" Men jag stirrade på den öppna dörren för att se om min rhyelige dubbelgångare skulle komma in. Dock, jag såg ingenting och hämtade mig snart från den fasa, som i mig slagit sina iskalla flor. Lifläkaren höll fast wid att jag war sjufare, än jag själf trodde och skyllde allt på fängelsset och på den sinnesrörelse, processen förorsakat. Jag begagnade mig af hans läkemedel, men mer än hans konst bidrog till mitt snabba tillfrisknande, att knackandet icke vidare förspordes, och att min hemiske dubbelgångare tycktes ha lämnat mig.

Sårfolens gyllne strålar lyfte en morgon klart och vänligt in mitt rum, ljuswa blomsterdoster strömmade in genom fönstret, en oändlig längtan dref mig ut i det fria, och utan att afstå läfarens förbud gick jag ut i parken. Där hälsade buskar och träd tillgäns och taglände i vinden den från sin lifsfarliga sjukdom tillfrisknande. Jag andades ut, som uppvaknad ur en lång, pinsam dröm, och djupa suckar woro de outfägliga ord för min hänräddning, hwilka jag lät tona in i samklang med fåglarnas jublande sång och de brofiga insekternas muntra, hwinande furr.

Så, en pinsam dröm tycktes mig ej blott den sistförlidna tiden utan hela mitt lif, sedan jag lämnat flostret, när jag nu wandrade i en af dunfla plataner beskuggad gång. Jag war i trädgården hos kapucinerna i B. Ur en aflägsen grupp af buskar höjde sig redan det höga kors, inwid hwilket jag ofta med djup andakt bedt om kraft att emotstå frestelsen. Korset tycktes mig nu wara det mål, dit jag borde wandra, för att där, nedkastad i stoftet, ångra och göra bot för alla de syndiga och brottsliga drömmar, som satan föregyllat mig, och jag gick framåt med knäppta och upplyfta händer och blicken riktad mot korset. Vinden blef starkare och starkare, jag trodde mig höra brödernas hymner; men det war blott sfogens un-

derbara lät, som den susande vinden väckt med sin gång mellan träden; jag kunde icke andas utan måste stanna helt utmattad, ja till och med stödja mig mot ett nära träd för att icke sjunka ned. Dock, hän till det fjärran korset drog det mig med oemotståndlig kraft; jag samlade alla mina krafter och gick vidare, men hann endast en bänk af mossor tätt framför ett buskage; alla mina lemmar blefvo plötsligt som lama af dödlig utmattning; som en swag gubbe satte jag mig långsamt och med ett djupt stönande sökte jag bereda mitt sammanpressade bröst lättnad. Då hörde jag ett prållande i gången tätt bredvid mig ... Aurelia! Blixtnabbt som min tanke stod hon framför mig. Tårar af innerligt wemod strömmade ur hennes himmelska ögon, men genom tårarna glänste en tändande stråle; den var det obeskrifliga uttrycket för en het längtan, som annars tycktes Aurelia främmande. Men så såg jag den kärleksblick flamma upp, som jag mindes hos den hemlighetsfulla warelse i bittstolen, och som jag så ofta sett i ljusva drömmar. „Kan ni väl någonsin förlåta mig?“ hvarfde Aurelia. Banfönnig af namnlös hänrykning, störtade jag till hennes fötter och grep hennes händer. „Aurelia ... Aurelia ... för dig marter ... och död!“ Jag kände hur jag mildt upplöfdes — Aurelia sjönk till mitt bröst, och jag froffade af hennes glödande kyssar. Skrämd af ett prassel i närheten, gjorde hon sig slutligen lof ur mina armar, jag vågade icke hålla henne qwar. „Min längtan och mitt hopp ha gått i uppfyllelse“, sade hon tyst, och i samma ögonblick såg jag furstinnan komma utför gången. Jag gick nu in i buskaget och blef nu warse att jag egenomligt nog tagit en torr, grå stam för ett krucifix. Jag kände icke längre någon utmattning, Aurelias glödande kyssar ingjöto i mig ny lifskraft, det förefom mig som om mitt waras hemlighet nu fått en härlig och ljus förflaring. Jag stod nu på lifwets höjdpunkt; nu måste det

bära nedför, på det att ett öde skulle fullbordas, som en högre makt utstakat. Under denna tid, som lifnade en himmelsk dröm, var det, som jag började att uppteckna det som hände, sedan jag återsett Aurelia. Jag wille bedja dig, du obekante främling, som en gång skall läsa dessa blad, att i ditt minne återkalla ditt lifs skönaste solstens-tid, då skall du förstå och instämma i den i ånger och bot grånade munkens tröstlösa jämmer och klagan. Jag ber dig ännu en gång att påminna dig denna tid, och icke behöfwer jag då omtala för dig hur Aurelias kärlek belyste mig och allt omkring mig, hur waket och lifligt min ande såg och begrep lifwet just genom att själf lefwa, hur en himmelsk glädje fyllde mig med gudomlig hänförelse. Ingen mörk tanke fördröstrade min själ, Aurelias kärlek hade befriat mig från min skuldfänsla, och egendomligt nog uppspirade inom mig den fasta öfwerthgelsen att det icke var jag, som var den skändlige brottslingen på baron von F:s slott och mördar Gufemia och Hermogenes, utan att det var den wansinnige munk, som jag träffade i jägmästarens hus, som begått ogärningen. Swad lifläfaren berättat mig, tycktes mig ej vara osanning, utan sakens werkliga hemlighetsfulla förlopp, fast det förblef mig själf obegripligt. Fursten hade mottagit mig som en vän, som man tror sig ha förlorat; detta angaf naturligtwis den ton, hwari alla måste instämma, endast furstinnan förblef allwarlig och tillbakadragen, fastän äfwen hon wisade sig mildare än förr.

Med barnslig naivitet hängaf sig Aurelia åt sin kärlek; för henne var den icke något brott, som hon måste dölja för världen, och lika litet förmådde jag dölja den känsla, hwari mitt lif fullständigt uppgick. Enhwar märkte förhållandet mellan mig och Aurelia, ingen talade därom, ty man läste i furstens blickar att om han också icke gynnade vår kärlek, wille han åtminstone stillatigande öfwerse därmed. Så kunde jag utan allt twång ofta träffa

Aurelia, ibland äfwen utan wittnen. Jag slöt henne i min famn, hon besvarade mina kysingar, men då jag kände hur hon skälfde af jungfrulig skuggighet, kunde jag icke lämna rum åt något synligt begär; hwarje brottslig tanke dog i den rysning, som genomför mig. Hon såg icke ut att ana någon fara, och det fanns i själfwa werket ej heller någon, ty ofta när hon satt bredvid mig ensam i rummet, mäktigare än någonsin strålande af himmelskt behag, och då kärlekens wilda glöd wille uppflamma inom mig, såg hon på mig så obeskrifligt mildt och kysst, att det förefom mig som om himmelen wille förkunna mig att som en botfärdig syndare redan här på jorden nåttas helgonen. Ja, det war icke Aurelia, utan den heliga Rosalia själf, och jag föll till hennes fötter och utropade: „O, du fromma och heliga, hur kan då jordiskt kärlek till dig få bo i mitt hjärta?“ — Då räckte hon mig handen och sade med ljuf och mild stämma: „Nej, jag är icke något helgon, men någorlunda from och håller mycket, mycket af dig!“

På flera dagar hade jag icke sett Aurelia, hon hade farit med furstinnan till ett i närheten beläget lustflott. Jag uthärdade icke längre, utan for dit. Ankommen dit frampå qwällen, visades jag af en kammarfru, som jag träffade i trädgården, till Aurelias rum. Tygt, mycket tygt öppnade jag dörren, bedöfwande slog en tung, blomstermåttad doft emot mig. Minnen stego upp inom mig som dunfla drömmar, är det ej Aurelias rum på baronnens flott, där jag ... Vid denna tanke war det som om bakom mig reste sig en mörk gestalt; „Hermogenes“ ropade det inom mig. Förskräckt sprang jag framåt, dörren till kabinettet war endast tillstjuten. Vändande mig rygggen, knäböjde Aurelia framför en taburett, hwarpå en bok låg uppslagen. Full af ångest kastade jag en blick bakom mig, jag såg ingenting och utropade då i högsta hänförelse: „Aurelia, Aurelia!“ Hastigt wände hon sig om,

men innan hon hunnit resa upp, låg jag på knä bredvid henne och höll henne hårdt omfamnad. „Leonard, min älskade“, hwistade hon tyst. Snom mig jätte och kofade det af rasande begär, af wild och syndig åstundan. Kraftlös låg hon i mina armar, hennes hopfnutna hår hade löst sig och föll nu i huppiga lockar ned öfver mina skuldror, hennes unga barm wällde fram, hon gmed dämpadt — jag kände icke längre igen mig själf! Jag lyfte upp henne, hon återwann sin kraft, en sällsam glöd brann i hennes ögon, och eldigare än någonsin beswarade hon mina rasande kysingar. Då hördes ett brusande bakom oss som af starka, mäktiga wingslag, ett skärande ljud, lift ångestfriet af en, som blifwit träffad till döds, skar gällt genom rummet. „Hermogenes“, skrek Aurelia och sjönt afswimmad ur mitt samntag. Gripen af wild fasa, ilade jag därifrån! — I förstugan mötte jag furstinnan, som återkom från en promenad. Hon betraktade mig allwarligt och stolt, i det hon sade: „Det tyckes mig werfligen mycket egendomligt att träffa er här, herr Leonard!“ Aufwande min förwirring, svarade jag i en ton, som war för bestämd för att wara passande, att man ofta för gästwes hade att kämpa mot starka inflytelser, och att ofta hwad som syntes ofskickligt kunde wara mest passande!

När jag i mörka natten skyndade tillbaka till residensstaden, tyckte jag att någon sprang efter mig och att en röst hwistade: „A ... all ... alltid är ja ... jag hos di ... dig lil-lille ... bro=oder Medardus!“ Då jag wände mig om, kunde jag wäl märka att det endast war min dubbelgångares fantom, som spökade i min fantasi, men jag kunde icke slita mig lös från den rhyliga bilden, ja det tycktes mig slutligen, som om jag måste tala med honom och berätta att jag låtit skrämma mig af den galne Hermogenes; den heliga Rosalia skulle snart bli min, ty för det syftet hade jag blifwit munk och fått min prästwigning. Då skrattade och stönade min dubbelgångare, som

förr och stammade: „Men fo ... fort!“ — „Ge dig till tåls“, svarade jag, „ge dig till tåls, min goffe! Allt skall bli bra! Hermogenes träffade jag icke riktigt, han hade ett sådant där fördömdt kors på halsen som vi två, men min flinka knif är ännu skarp och spetsig nog.“ — „Hi ... hih ... stö-stöt till bra ... stö-stöt ti ... till bra!“ Så dog dubbelgångarens röst bort i suset af morgonwinden, som kom dragande från den strimma af lågande purpur, som brann i öster.

Jag hade just kommit hem, då jag blef befalld till fursten. Han kom vänligt emot mig. „Ni har i själfva verket i hög grad förvärfvat er min bewågenhet“, började han; „jag kan icke dölja för er att min wälwilja förwandlats i wänskap. Jag wille icke gå miste om er, och will se er lycklig. Dessutom är man skyldig er allt möjligt skadestånd för hwad ni lidit. Wet ni, herr Leonard, hwem som föranledde rättegången mot er, hwem det war, som anflagade er?“

„Nej, nådig herre.“

„Baronessan Aurelia! ... Ni häpnar? Ja, baronessan Aurelia, min bästa herr Leonard, hon har hållit er för en kapuciner. Han skrattade högt. Nå, wid Gud, är ni en kapuciner, så är ni den älsfwärdaste, som ett mänskligt öga sådat! Säg mig uppriktigt, herr Leonard, är det verkligen ett stycke munk i er?“

„Nådig herre, jag wet ej hwad det är för ett oblidt öde, som alltjämt will göra mig till denne munk, som ...“

„Nå, nå, jag är ingen inquisitor! Det wore i alla fall fatalt om ni wore bunden af något löfte. Till saken! Skulle ni wilja hämnas på baronessan Aurelia för den skada, hon tillfogat er?“

„I hwilket människobröst kunde wäl en sådan tanke uppstå gentemot en sådan huld och himmelsk warelse?“

„Ni älskar Aurelia?“ Beträktande mig skarpt och allvarligt, framkastade fursten denna fråga. Jag teg och

lade handen på mitt bröst. Fursten fortsfor: „jag wet att ni älskat Aurelia sedan det ögonblick, då hon för första gången inträdde i denna sal med furstinnan. Hon besvarar er kärlek och därtill med en eld, som jag icke tilltrrodde den milda Aurelia. Hon lefwer endast genom er, furstinnan har berättat mig allt. Tror ni om jag säger, att Aurelia efter er häftning öfwerlämnade sig åt en förtwiflan, som lade henne på sjufbädden — och bragte henne i dödsfara? Aurelia ansåg er då som sin broders mördare, hwilket gör hennes smärta än oförklarligare. Redan då war ni älskad. Nå, herr Leonard eller hellre Herr von Arcszinski, th ni är af adel, jag will på ett sätt, som skall synas er angenämt, binda er wid hofwet. Ni ättar Aurelia. Snom få dagar fira ni trolofningen, och jag skall själf åtaga mig att företräda brudens fader.” Jag stod stum, söndersliten af stridiga känslor. „Adjö herr Leonard”, ropade fursten och aflägsnade sig vänligt winkande ur rummet.

Aurelia — min hustru! Hustru till en brottslig munk! Nej, det kunna ej dunkla mätter ärna, hwad än må blifwa den armas öde! Besegrande allt som reste sig däremot, qwarstod den tanken inom mig. Jag kände att ett beslut omedelbart måste fattas, men jag söfte förgäfwes ett medel att utan smärta bli skild från Aurelia. Tanken att icke mer återse henne föreföll mig outhärdlig, men att hon skulle bli min hustru uppfyllde mig med en för mig själf oförklarlig affth. Jag kände inom mig en tydlig aning att, om den brottslige munken wägade ställa sig för Herrens altare för att där drifwa en brottslig lek med sina heliga löften, skulle den främmande målaren uppenbara sig, men icke mildt tröstande som i fängelsset, utan lifsom wid Francescos wigselakt fruktansvärdt siande hämnd och undergång, skulle han komma och störta mig i namnlös skam och timligt och ewigt fördärf. Men därpå hörde jag otydligt en röst inom mig: „och likwäl måste

Aurelia bli din. Wanwettige däre, hur tänker du kunna ändra ditt öde." Och sedan ljöd det åter: "Förbländade, du synnar! Aldrig kan hon bli din, det är den heliga Rosalia själf, som du vill omfamna i jordiskt kärlek!"

Sönderfliten af denna twedräkt mellan hemfka makter, kunde jag icke tänka, icke ana mig till hwad jag borde göra för att undfly det fördärf, som tycktes hota från alla sidor. Förbi war nu denna hänryckning, hwarunder hela mitt lif och mitt uppehåll på baron von S:s slott syntes mig endast som en ryslig dröm. I dyster försagdhet såg jag i mig själf endast den usle wällustingen och förbrutaren. Allt som jag sagt till domaren och lifläkaren tycktes mig endast som en dum, illa påhittad lögn; icke en inre stämma hade intalat mig den, som jag welat öfwerbewiisa mig själf om.

Snåtwänd utan att warsna eller se något utom mig, smög jag mig öfwer gatan. Furstinnans wagn rullade förbi, lifläkaren lutade sig ut ur fönstret och gaf mig ett wänstapligt tecken; jag följde honom till hans bostad. Han hoppade ur och drog mig med sig upp på sitt rum sägande: "Jag kommer juist från Aurelia och har mycket att tala med er om. Å, ni häftiga, obetänksamma människor, hwad har ni nu ställt till! Plötsligt som ett spöke har ni uppenbarat er för Aurelia, och den stackars nervswaga warelsen har blifwit sjuu däraf!" Läkaren såg hur jag blefnade. "Nå, nå", fortsfor han, så illa är det icke den här gången, hon går nu åter omfring i trädgården och återwänder i morgon med furstinnan till residenset. Näre Leonard, Aurelia talade mycket om er, hon känner en innerlig längtan att återse er för att be er om förlåtelse. Hon tror att ni funnit henne dum och dåraktig."

Då jag icke tänkte på händelsen på lustflottet, förstod jag icke Aurelias yttrande.

Läkaren wisade sig underrättad om furstens affifter, han lät mig ganska tydligt förstå detta, och med den

glädtiga liflighet, hvarmed han behandlade alla sina ämnen, lyckades han snart rycka mig ur min dystra sinnesstämning, så att vårt samspråk blef muntert nog. En gång beskref han hur han räddat Aurelia, hur hon lift ett barn, som ej helt funnat hämta sig från en ängslig dröm, med halfslutna ögon, som logo i tårar, legat på schäslongen med det lilla hufvudet stödt i handen och för honom flagat sina sjuflika visioner. Han upprepade hennes ord i det han härmade den bliga flickans af lätta suckar afbrutna tal och förstod, i det han skämtsamt framställde hennes flagomål, genom små ironiska infall så framhäfva hennes bild, att den stod munter och lifswande framför mig. Därtill kom att han som kontrast framställde den gravitetiska furstinnan, hwilket icke litet roade mig. „Hade ni någonsin tänkt“, sade han, „att så mycket underligt skulle hända er i residenset? Först det galna missförståndet, som förde er i kriminalrättens flor, och så den werfligen afundswärda lycka, som furstens wänskap bereder er!“

„Sag måste werfligen tillstå att det wänliga mottagandet från furstens sida från början gjort mig godt; lifwäl känner jag nu hur mycket jag stigit i hans och allas aftning, hwilket jag tillskrifwer den orätt, jag lidit.“

„Sce så mycket det som en annan liten omständighet, som ni kanske kan gissa.“

„Sngalunda.“

„Wisserligen fallar man er, efter ni själf önskar det, helt enkelt herr Leonard som förr, men alla weta nu att ni är adelsman, emedan de underrättelser, man fått från Bosen, bestyrkt era uppgifter.“

„Men hur kan detta utöfwa något inflytande på fursten och på den aftning, jag åtnjuter wid hofwet? När fursten lärde känna mig och inbjöd mig att wisa mig wid hofwet, inwände jag, att jag endast war af borgerlig

härkomst, men då sade fursten att wetande adlade och berättigade att wistas wid hofwet."

"Han ställer sig så, i det han koketterar med sin upplysthet och sitt sinne för konst och wetenskap. Ni har nog i hofkretsen märkt många borgerliga lärda och konstnärer, men de finfänsliga bland dem, som sakna denna lätt spänstighet i sitt wäsen, som sätter dem i stånd att med en glädlig ironi ställa sig på en ståndpunkt, som höjer dem öfwer det hela, ser man endast sällan här, eller också uteblifwa de alldeles. Äfwen med den bästa wilja att wisa fördomsfrihet, blandar sig i adelns beteende mot den borgerlige ett wißt något, som smakar af nedlåtenhet och fördragsamhet gentemot något i grund och botten otillbörligt; det fördrar ingen man, som med berättigad stolthet känner att det är han som nedlåter sig och måste wisa fördrag med det andligt låga och osmakliga. Ni är själf af adel, herr Leonard, men som jag hör teologiskt och wetenskapligt bildad. Däraf kommer det sig wäl att ni är den förste adelsman, hos hwilken jag icke märker något adligt i dålig mening. Ni kan mena att jag som själf borgerlig uttalar förutfattade meningar, eller att något tillstött mig personligen, som hos mig wäckt denna fördom, men så förhåller det sig ej. Jag tillhör nu en gång en af de klasser, som undantagswis icke blott tolereras, utan werfligen hyllas och omhuldas. Läfare och biffäder äro regerande herrar, härskare öfwer tropp och fjäl, alltså i hwarje fall af god adel. Matsmältningen och den ewiga fördömsen kunna till och med oroa dem, som mest lämpa sig för hofstjänst. I fråga om biffäder gäller detta endast de katolska. De protestantiska predikanterna, åtminstone på landet, äro endast husofficianter, som sedan de rört nådiga herrskapets samweten, i all ödmjukhet wid nedersta bordfänden wedergwicka sig wid winet och steken. Låt wara att det är swårt att öfwerwinna en inrotad fördom; det fattas dock mestadels god wilja, eme-

dan mången adlig måste ana att han endast i egenkap af sådan kan bewara en ställning, till hwilken världen icke annars ger honom någon rätt. Stolthet öfwer anor och adel är i war, sig alltmer förändligande tid en nästan komist företeelse. Utgången från riddarwäsen, frig och wapen, bildar den en fast bestämd till skydd för de andra stånden, och den beskyddades subordinerade ställning gent öfwer skyddsherren uppstår af sig själf. Den lärde må berömma sig af sin wetenskap, konstnären af sin konst, handtwerkaren, köpmannen af sitt yrke, »se,« säger riddaren, »där kommer en thgellös fiende, som D, som ären i frig oerfarne, icke kunnen motstå, men jag, som är öfwad i wapen, ställer mig framför er, och hwad som är min lef och glädje räddar ert lif och gods!« Dock alltmer försvinner det råa wäldet från jorden, alltmer werkar och skapar anden, och alltmer röjes de allbesegrande kraft. Snart märker man att en stark näfwe, ett harness, ett draget swärd icke räcker till att besegra hwad anden will; till och med frig och wapenöfning underkasta sig tidens andliga kraft. Swar och en ställes alltmer på egna fötter, ur sin egen andliga förmåga måste han ösa för att göra sig gällande i världen, om också staten ger honom en bländande, yttre glans. På en motsatt princip stöder den sig från riddarwäsendet stammande andrhgheten, som endast har sin grund i den satsen: »Mina förfäder woro hjältar, alltså är jag en dito.« Allt hänför sig till hjältemod och kroppslig kraft. Starka, robusta föräldrar ha åtminstone i regel lifadana barn, och frigist mod och finnelag gå lifaledes i arf. Att hålla riddarkasten ren war därför under riddaretiden ett berättigadt kraf, och det war icke en liten förtjänst för en fröken af gammal ått att ge lifwet åt en junfer, till hwilken de arma borgarne kunde bedja: »War snäll och sluka of icke, utan skydda of för de andra junfrarne!« Med andliga förmögenheter förhåller det sig icke så. Wisä fäder få ofta dumma

föner, och just emedan tiden för det fshiska riddarskapet skjutit åt sidan det pshiska, kunde det, då det gällde att bewisa sin ärfda adel, wara betänfligare att härstamma från en Leibnitz än från Amadis af Gallien eller en af de urgamla riddarne af det runda bordet. I sin en gång bestämda riktning skrider tidsandan framåt, och den andra adelns ställning försämras märkbart. För den skull är wäl detta taktlösa, af erkännande och widrig nedlåtenhet blandade beteende mot de i wärld och stat mäktiga borgerliga elementen foster af en dunkel, förjagd känsla, i det adeln anar att i den wises ögon denna föråldrade grannlåt från en längesedan förswunnen tid faller bort och fritt hvar en löjlig nakenhet. Himmelen ware tacksam, många adliga, män som qwinnor, förstå denna tidens ande och i härlig flykt swinga de sig upp till den höjd, som konst och wetenskap bjuda; dessa bli den där gamla demonens sanna beswärjare."

Lifsläfarens tal hade fört mig in på ett för mig främmande gebit. Aldrig hade det fallit mig in att reflektera öfwer adeln och dess förhållande till borgaren. Werfligen, läfaren kunde ej ana att jag fordom hört till den andra klassen af dem, hwilka enligt hans påstående icke träffas af adelns högfärd. War då icke jag den högtaktade och wördade bittfadern i de förnämsta adliga hemmen i B? Nu förstod jag, hur jag själf spunnit vidare mitt ödes tråd, i det min adel uppstått ur namnet Awiecziszewo, som jag kommit att nämna för den gamla hofdamen, och som ingaf fursten tanken att förmäla mig med Aurelia.

Furstinnan hade kommit tillbaka. Jag skyndade till Aurelia. Hon mottog mig med jungfrulig blghet; jag flöt henne i mina armar och trodde i detta ögonblick att hon kunde bli min hustru. Aurelia war ännu mera wef och hängifwen än annars. Hennes ögon stodo fulla af tårar, och hon talade med en wemodigt bedjande ton lift ett barn, som gjort sura miner, men hwars wrede för-

gått. Jag vågade att beröra mitt besök i furstinnans luftflott och envisades på henne att få weta allt, att anförtro mig hwad som skrämt henne. Hon teg och slog ned ögonen, men gripen af tanken på min gräslige dubbelgångare ropade jag: „Aurelia, wid alla helgon, hwad för en gestalt såg du bakom öf?” Full af förwåning, såg hon på mig, hennes blick blef allt mera stirrande, sedan sprang hon plötsligt upp, som om hon wille fly, men stannade och snyftade med händerna tryckta mot ögonen: „Nej, nej, nej, det är ju icke han!” Mildt fattade jag om henne, hon satte sig utmattad. „Hvem är det icke?” frågade jag häftigt, anande hwad som rörde sig inom henne. „Ack, min älskade vän, sade hon tyst och wemodigt, „skulle du icke anse mig för en wanwettig swärmeriska, om jag sade dig allt, hwad som alltjämt för mig förstör njutningen af den mest oblandade kärlekshycka. En rhyelig dröm går genom min lefnad, ställde sig med sina förskräckliga bilder mellan öf, redan då jag första gången såg dig. Som på wingarna af en dödens fågel swäfwade den omkring mig, när du så plötsligt inträdde i mitt rum på flottet hos furstinnan. Wet, såsom du då gjorde, knäböjde en gång bredwid mig en skändlig munk och wille mißbruka en helig bön till en neslig synd. Medan han lift ett listigt djur lurande på byte, smög omkring mig, blef han min broders mördare. Ack, och du! ... Dina anletsdrag ... ditt tal ... och den bilden! Låt mig tåga om den saken, låt mig tåga!” Tillbakaböjd, i halfliggande ställning och med hufvudet stödt i handen, satt Aurelia upptrupen i soffhörnet, och än hppigare framträdde hennes unga kropps swällande konturer. Jag stod framför henne, och mina ögon frossade af hennes oändliga behag, men med luftkänslan kämpade ett djävuliskt hån, som inom mig ropade: Olycksaliga, åt satan sålda, du flydde undan munken, som under bönens täckmantel wille förleda dig till synd, och nu är du hans brud —

hans brud! I detta ögonblick var den rena kärlek, som en himmelsk stråle syntes ha upptändt hos mig, då jag, befriad från fängelse och död, återsåg henne i parken, helt och hållet försvunnen, och tanken att hennes undergång skulle bli min lefnads glanspunkt uppfyllde mig. Aurelia blef kallad till furstinnan. Jag förstod att Aurelias lif måste stå i ett hemligt, för mig obekant samband med mina egna lefnadsförhållanden, och jag fann ingen utväg att få kännedom därom, emedan Aurelia ej, oaktadt mina böner, wille tyda dessa löst framkastade yttranden. Slumpen afflöjade hvad hon tänkt förtiga. En dag befann jag mig i den hofämbetsmans rum, hwilken det ålåg att till posten befordra furstens och hoffolkets privatbref. Han var just frånvarande, då Aurelias kammarjungfru kom in med ett tjockt bref, som hon lade bland de andra, redan på bordet befintliga. Med en flyktig blick upptäckte jag att adressen var till abbedissan, furstinnans hustru, och egenhändigt skrifwen af Aurelia. Med blixstens snabbhet genomför mig tanken att där kunde jag finna allt det, som jag hittills ej funnat utforska. Innan ämbetsmannen återkom, var jag borta med Aurelias bref.

Du, munk eller lefman, som af mitt lif ärnar hämta lärdom och warning, läs dessa blad, som jag här infogar, läs en ren och from flickas bekännelser, fuktade af en ångrande och förtwiflad syndares bittra tårar!

Aurelia till abbedissan i cisterciensernunnornas kloster i ...

Min kära, goda moder! Med hwilka ord skall jag omtala för dig att ditt barn är lyckligt, att äntligen den hemiska gestalt, hwilken lif ett förskräckligt, hotfullt spöke, i mitt lif sköflat alla blommor, omintetgjort alla förhoppningar, lagts i bann af kärlekens gu-

domliga trollmakt. Nu gör det mig ondt att jag icke för dig liksom i en helig bikt öppnade hela mitt hjärta, då du kom att tala om min olycklige broder och min far, som grämseln dödade, och upprättade mig i min tröstlösa sorg. Dock, nu först får jag kraft att för dig yppa den dysstra hemlighet, som låg gömd i djupet af mitt bröst. Det är liksom om en ond och hemsk makt på bedrägligt sätt föregycklade mig mitt lifs högsta lycka i form af en fasawäckande skräckbild. Det war som om jag slungades hit och dit på ett böljande haf i fara kanke att utan räddning gå förlorad. Dock liksom genom ett underverk bistod mig himmelen i samma ögonblick, jag war nära att bli utesägligt olycklig. För att säga allt, måste jag gå tillbaka till min tidiga barndom, ty redan då lades inom mig ett frö, som sedermera fördärfligt spirade upp. Jag war endast tre eller fyra år gammal, när jag en gång i vårens skönaste tid lekte med Hermogenes i slottsträdgården. Vi plockade allehanda blommor, och Hermogenes, som annars icke hade någon lust därtill, flätade kransar åt mig och smyckade mig därmed. „Nu skola wi gå till mor“, sade jag, då han alldeles öfwerhöljt mig med blommor, men Hermogenes sprang hastigt upp och ropade med wild röst: „Låt oss stanna här liten, mor är i blåa kabinettet och talar med djäfwulen!“ Jag förstod icke alls hwad han wille säga, men blef likwäl stel af skräck och började att gråta helt jämmerligt. „Dumma syster, hwad tjuter du för?“ ropade Hermogenes, „mor talar alla dagar med djäfwulen, och han gör henne ingenting.“ Jag war rädd för Hermogenes, emedan han stirrade så mörkt framför sig och talade så

rätt, och tystnade. Vår mor war redan då mycket sjuklig, hon hemsöktes ofta af fruktansvärda framp-
anfall, som öfwergingo i en dödslifnande dwala. Wi,
jag och Hermogenes, blefwo då ledda bort. Jag upp-
hörde ej att flaga, men Hermogenes sade doft: „Djäf-
wulen har gjort det.“ På detta sätt wäknade i mitt
barnsliga sinne tanken att mor hade gemenskap med
ett elakt och fult spöke, ty på annat sätt kunde jag icke
föreställa mig djäfwulen, emedan jag då war obekant
med kyrkans läror. En dag blef jag lämnad ensam, jag
kände mig hemsk till mods och kunde icke fly för skräck,
då jag märkte att jag just befann mig i blåa kabinettet,
där mor efter Hermogenes' påstående brukade tala
med djäfwulen. Dörren öppnades, och mor kom in all-
deles likblef och ställde sig framför den tomma wäg-
gen. Son ropade med dämpad och flagande stämma:
„Francesco, Francesco!“ Då prackade och rörde det
sig bakom väggen, den delade sig, och en bild i
kroppsstorlek af en skön man, klädd i en egendomlig
violett mantel, blef synlig. Gestalten och mannens an-
lete gjorde på mig ett obeskrifligt intryck, jag jublade
af glädje; och mor, som nu fick se mig, ropade häftig:
„Swad har du här att göra Aurelia? Swem har fört
dig hit?“ — Min mor, annars så mild och god, war
wredare än jag någonsin sett henne. Jag trodde, att
jag war skulden därtill. „Ack“, stammade jag gråt-
ande, „de ha lämnat mig här, jag wille ju inte stanna.“
När jag märkte att bilden förswunnit, ropade jag:
„Ack den wackra taflan, hwad war det för en wacker
tafla!“ Mor lyfte upp mig, kyfte och smekte mig och
sade: „Du är mitt kära, goda barn, men den bilden får

ingen se, och nu är den borta för alltid!" Jag anförtrrodde ingen hwad som händt, men till Hermogenes sade jag en gång: „Sör, mor talar inte med djäfwulen utan med en wacker man, men han är endast en bild, som kommer fram, då mor kallar." Då stirrade Hermogenes stelt framför sig och mumlade: „Djäfwulen kan se ut som han will, säger herr patern, men mor gör han ändå ingenting." En rysning öfwerföll mig, och jag bad Hermogenes innerligt att icke mer tala om djäfwulen. Wi kommo nu till hufwudstaden, och bilden gick mig ur minnet och kom icke ens tillbaka, då wi efter mors död återwände till landet. Den flygel af flottet, där det blåa kabinettet låg, förblef obebodd. Där lågo ju min mors rum, som min fader icke kunde beträda utan att gripas af de smärtsammaste minnen. En reparation af byggnaden gjorde det slutligen nödwändigt att öppna rummen; jag kom in i blåa kabinettet, då arbetarne just woro sysselsatta med att bryta upp golfwet. När en af dem kom att lyfta upp en panel i midten af rummet, prackade det i väggen, den delade sig, och bilden af den obekante mannen blef synlig. Man upptäckte en fjäder i golfwet, hwilken, när man rörde wid den, satte maskinen bakom väggen i rörelse. Nu kom jag lifligt ihåg det där ögonblicket i min barndom, min moder stod ånyo framför mig, och jag fällde heta tårar, men kunde ej wända bort blicken från den främmande sköne mannen, som såg på mig med ögon, som nästan syntes ha lif. Man hade sannolikt berättat för min far hwad som tilldragit sig, han kom in, medan jag ännu stod framför bilden. Efter en enda blick därpå, blef han stående som gripen af häp-

nad och mumlade: „Francesco, Francesco!“ Sedan wände han sig rasht till arbetaren och befallde med hög röst: „Bryt ut taflan ur wäggen där, rulla ihop den och ge den till Reinhold!“ Det förefom mig som om jag aldrig mer skulle få återse den sköne, härlige mannen, som i sin underbara dräkt tycktes mig som en majestätisk andarnes furste, och likwäl höll mig en oöfwerwinnerlig skygghet tillbaka från att bedja min far att åtminstone icke låta förstöra taflan. Inom få dagar förswann dock det intryck, som händelsen med bilden efterlämnat, spårlost ur mitt minne. Jag war redan fjorton år och en så yr, obetänksam warelse, att jag egendomligt stack af mot den allwarlige, högtidlige Hermogenes, och min far ofta sade att Hermogenes mera liknade en stillsam flicka och jag en uppsluppen pojke. Men detta ändrade sig snart. Hermogenes började att med lidelse och kraft bedrifwa ridderliga idrotter. Han lefde endast i strider och slaktningar, hela hans själ uppfylldes däraf, och när just då ett krig inbröt, bad han ifrigt far att få ta tjänst. Wid samma tid kom det öfwer mig en oförklarlig stämning, som jag ej kunde tyda och som gjorde mig alldeles förstörd. Ett egendomligt illabefinnande tycktes wåldsamt angripa alla mina lifsandar. Ofta war jag nära att falla i wanmakt, då kommo allehanda underliga bilder och drömmar för mig, det förefom mig som om jag såge in i en lysande himmel, full af salighet och wällust, och kunde ej som ett sömndrucket barn slå upp ögonen. Utan att weta hwarför, kunde jag wara bedröfwad till döds eller uppsluppet glad. Wid ringaste anledning störtade tårarne ur mina ögon, en oförklarlig

trängtan stegrades ofta till kropslig smärta, så att alla mina lemmar ryckte som i kramp. Min far märkte mitt tillstånd, tillskref det en öfverretning af nerverna, och sökte bot hos läkaren, som ordinerade en mängd medel, som blefwo verkningslösa. Jag wet själf icke hur det kom sig, plötsligt wifade sig för mig den gömda bilden af den främmande mannen så lifligt, att jag tyckte att han stod framför mig, seende på mig med medlidsamma blickar. „Nej, måste jag då dö? Swad är det som så outhärligt plågar mig?“ tillropade jag drömbilden; då log den obekante och swarade: „Du älskar mig Aurelia, det är ditt qwal, men kan du bryta en till Gud inwigd mans trohetslöfte?“ Till min häpnad warsnade jag nu att den obekante bar en kapuciners ordensdräkt. Wåldsamt samlade jag all kraft för att wakna ur mitt drömtillstånd. Det lyckades. Jag war fullt öfvertygad att munken warit en bedräglig lek af min inbillning och anade likwäl tydligt att kärlezens hemlighet gått upp för mig. Ja! — Jag älskade den okände med den wakenade känslans fulla styrka, med den lidelse och innerlighet, hwaraf ett ungt hjärta är mäktigt. I dessa ögonblick af drömmande grubbel, då jag menade mig se den obekante, syntes mitt illamående ha nått sin höjdpunkt, jag blef synbart bättre under det att min nervswaghet blef mindre, och endast det ihärdiga fasthållandet af bilden och den fantastiska kärleken till ett wäsen, som endast lefde inom mig, gaf mig utseendet af en drömmerska. Jag war stum gent emot alla; i sällskap satt jag orörlig, och i det jag sysselsatte mig med mitt ideal, gaf jag icke akt på hwad man sade och gaf tofiga swar, så att man måste anse mig

för en enfaldig warelse. I min broders rum såg jag en bok ligga på bordet, jag slog upp den, det war en från engelskan öfversatt roman med titel »Munken«. En iskall rysning genombäfwade mig wid tanken på att min obekante älsfling war en munk. Jag hade aldrig anat att kärleken till en wid himmelen wigd man wore syndig, nu kom jag plötsligen att tänka på drömgestaltens ord: „Kan du bryta en gudawigds löfte?“ – och nu först kunde de djupt sára mig. Det förefom mig som om denna bok kunde ge mig förklaring. Jag tog den in till mig och började läsa, den underbara historien ryckte mig med sig, men då det första mordet inträffa, som den, sedan han gick i förbund med den onde, allt djupare sjunkande munken förbröt, grep mig en namnlös fasa, ty jag tänkte på Hermogenes' ord: „Mor talar med djäfwulen!“ Nu trodde jag att liksom munken i romanen, wore den obekante en som sålt sig till den onde, som wille locka mig i fördärfwet. Och dock kunde jag ej kufwa den kärlek, som lefde inom mig. Nu först wiste jag att det fanns en brottslig kärlek, med affky motarbetade jag den känsla, som fyllde min barm, och denna kamp gjorde mig egendomligt retlig, ofta grep mig i närheten af män en hemsk känsla, emedan det förefom mig som munken wore där för att gripa mig och föra mig i fördärfwet. Reinhold kom tillbaka från en resa och berättade mycket om en kapuciner Medardus, widt och bredt beryktad som predikant, och som han själf med beundran åhört i ... r. Jag tänkte på munken i romanen, och en sällsam aning fick insteg hos mig att den älskade och fruktade drömbilden just kunde wara denne Medardus. Tanken

var förskräcklig för mig, jag visste själf icke hvarför, och mitt tillstånd blef för pinsamt att uthärda. Jag sam i ett haf af aningar och drömmar. Förgäfwes sökte jag ur mitt inre förjaga munkens bild; jag olyckliga barn kunde icke emotstå kärleken till den åt gudomen inwigde. En andlig besökte en gång, som han wäl ofta brukade, min fader. Han utlät sig widlyftigt om djävulens mångahanda anfäktningar, och mången gnista föll i min själ, medan den andlige beskref det tröstlösa tillståndet i ett ungt sinne, till hwilket den onde wille bana sig wäg, och som endast gjorde swagt motstånd. Min far tillfogade åtskilligt, liksom om han talade om mig. „Endast en obegränsad tillförsikt“, sade prästen, „endast oryggligt förtroende icke så mycket till wänner, som till religionen och hennes tjänare, kan bringa räddning.“ Detta märkwärdiga samtal bestämde mig till att söka kyrkans tröst och att lätta mitt bröst genom en ångerfull bekännelse i den heliga bikten. Bittida följande morgon wille jag, när wi just befunno oss i residenset, gå till den i närheten af vårt hem belägna flosterkyrkan. Det war en qwalfull och förskräcklig natt, som jag hade att genomwaka. Ufskyvärda, brottsliga bilder, som jag aldrig sett eller tänkt, drefwo sitt gyckel omkring mig, men midt ibland dem stod munken, räckande mig handen som till räddning, och ropade: „Säg blott att du älskar mig och du skall bli befriad från all nöd!“ Mot min wilja måste jag då utropa: „Ja, Medardus, jag älskar dig!“ — och på en gång förswunno helwetesandarne. Slutligen steg jag upp, flädde mig och gick till flosterkyrkan.

J färgrika strålar bröt morgonljuset in genom de brofiga fönstren, en lekbroder sopade gångarne. Icke långt från sidoporten, hwarigenom jag inträdt, stod ett altare, inwigt åt den heliga Rosalia, där höll jag en kort bön och gick sedan till en biktstol, där jag såg en munk. Själ, heliga himmel! — Det war Medardus! Utan allt twifwel — en högre makt sade mig det. Då greps jag af en wansinnig ångest och kärlek, men jag kände att endast ståndaktigt mod kunde rädda mig. För honom själf biktade jag min syndiga kärlek, ja, ännu mera. Ewige Gud! I detta ögonblick syntes det mig som om jag redan ofta i tröstlös förtwiflan förbannat de heliga band, som bundo min älskade, och ock så detta biktade jag. »Dig själf, Medardus, dig själf är det som jag älskar så outhärligt.« Detta war de sista ord, som jag kunde uttala, men nu flöt kyrkans lindrande tröst som himmelsk balsam från munkens läppar, och denne tycktes mig ej mera wara Medardus. Strax därpå tog mig en gammal, ärewördig pilgrim på sina armar och bar mig långsamt genom kyrkans gångar ut till hufwudportalen. Han talade heliga och härliga ord, men jag insomnade som ett barn, waggadt af milda och ljuswa toner. Jag förlorade medwetandet. När jag waknade, låg jag påklädd på soffan i mitt rum. „Tack ware Gud och helgonen, krisen är öfwer, och hon hämtar sig“, ropade en röst. Det war läkaren, som sade dessa ord till min fader. Man omtalade för mig att man på morgonen funnit mig stel och i ett dödsliknande tillstånd och fruktat för ett nervslag. Du ser, kära, fromma moder, att min bikt hos munken Medardus endast warit en liflig dröm under mitt öf-

werretade tillstånd, men den heliga Rosalia, till hwilken jag ofta bad, och inför hwilkens bild jag också ofta i drömmen bönföll, har wäl låtit det synas mig så, på det jag skulle räddas från den ondes för mig utlagda, arglistiga snaror. Kärleken till gyckelbilden i munkkåpan war nu förswunnen ur mitt inre. Jag tillfrisknade fullständigt och kunde nu först glad och ofonstlad lefwa mitt lif. Men, rättwise Gud, än en gång skulle den förhatlige munken så godt som ge mig dödsstöten. Den munk, som infann sig på flottet, igenkände jag ögonblickligen som den Medardus, för hwilken jag bifattat. „Det är den djäfwul, med hwilken vår mor talat, akta dig, han lägger ut snaror för dig!“ utropade alltid den olycklige Sermogenes. Ack, jag hade icke behöft denna warning. Från första ögonblicket, då munken såg på mig med ögon, som gnistrade af brottsligt begär och sedan i hycklad hänryckning anropade den heliga Rosalia, förekom han mig hemsk och förskräcklig. Du wet redan, kära, goda moder, allt det rysliga, som sedan inträffade. Ack, men jag måste äfwen tillstå för dig att munken war desto farligare för mig, som djupt i mitt innersta uppstod en känsla lifden, jag hyste, när tanken på synd först föddes inom mig och då jag så hårdt måste kämpa mot den ondes frestelser. Det fanns ögonblick, då jag trodde på den hycklande munkens fromma tal, ja, hwarunder det tycktes mig som om från honom utstrålade en himmelsk gnista, som hos mig kunde upptända en ren, öfwerjordisk kärlek. Och sedan förstod han att med skändlig list till och med i högtidlig andakt upptända en helwetisk glöd. Som en mig bewakande flydds-

ängel sändes min broder till mig af helgonen, som jag innerligt anropade om hjälp. Tänk dig, fåra moder, min fasa, när här, strax sedan jag kom till hofwet, till mig framträdde en man, i hwilken jag wid första anblicken tyckte mig återse munken Medardus, oaktadt han war klädd som en wärldslig. Jag föll i wanmaft, då jag såg honom. Då jag uppwaknade i furstinnans armar, utropade jag högt: „Det är min broders mördare!“ „Ja, det är det“, sade furstinnan, „den förklädde munken Medardus, som flydde ur klostret. Den påfallande likheten med hans far, Francesco ...!“ Hjälp o himmel! I det att jag nedskrifwer dessa ord, far en iskall rysning genom mina lemmar. Min moders bild, det war Francesco ... den sweffulle munk, som plågade mig, bar hans drag! Medardus, honom igenkände jag som den drömbild, för hwilken jag biftat. Medardus är Francescos son, Frans, som du, min goda moder, lät uppfostra i fromhet, och som nedsjönk i synd och brott. Swad för en förbindelse hade min moder med den där Francesco, då hon i hemlighet gömde på hans bild och wid åsynen däraf syntes hänge sig åt minnet af en lycksalig tid? Hur kom det sig att Ser-mogenes i denna bild såg djäfwulen själf, och att detta blef orsaken till min egendomliga förwillelse? Jag försjönk i aningar och twifwel. Selige Gud, har jag nu sluppit undan den onda maft, som omgarnade mig? O, nej, jag kan icke skrifwa mer, det förekommer mig som om jag wore försänkt i en mörk natt, utan att en enda hoppets stjärna lyste, som wänligt kunde wisa mig den wäg, jag borde gå.

(Några dagar senare.)

Nej! Inga mörka twifwel böra för mig fördysta de klara solskensdagar, som uppgått för mig. Den äre-
wördige pater Cyrillus har som jag wet för dig, trosta-
sta moder, utförligt berättat hwilken farlig wändning
Leonards proceß tog, som genom min öfwerilning öf-
werlämnades i kriminaldomstolens händer. Att den
verkflige Medardus sedermera blef fångad, att hans
kanske låtsade wansinne snart nog gaf med sig, att han
tillstod sina ogärningar och inwäntar sitt rättmätiga
straff och att ... dock, jag will icke säga mera, för att
ditt hjärta icke måtte såras af den brottslings nesliga
öde, hwilken som barn war hofwets enda samtalsäm-
ne. Man ansåg Leonard för en förslagen, hårdnackad
förbrytare, emedan han nekade till allt. Gud i himme-
len! Deras tal war mig som dolkstygn, ty en röst sade
inom mig: „Han är oskyldig, och det skall bli klart som
en dag!“ Jag kände det djupaste medlidande med ho-
nom och måste tillstå för mig själf att hans bild, som
jag återkallade i mitt minne, hos mig wäckte känslor,
som jag ej kunde mistyda. Ja, jag älskade honom re-
dan utsägligt, då världen ännu höll honom för en
skändlig förbrytare. Ett under måste rädda honom och
mig, ty jag skulle dött, om Leonard fallit i bödelns
händer. Han är oskyldig, han älskar mig, och snart
skall han helt wara min. En dunkel aning från mina
tidiga barnaår går upp för mig i waken och lycksalig
werkflighet. O, gif mig och min älskade din wälsignelse,
goda moder! O, kunde ditt lyckliga barn wid ditt hjär-
ta riktigt få gråta ut sin himmelska fröjd! Leonard lif-

nar fullständigt den där Francesco, han förefaller endast större och skiljer sig genom ett wißt karaktéristiskt drag, som är hans nation eget (du wet att han är polack) märkbart från Francesco och munken Medardus. Öfwer hufwud taget, war det werkligen dumt att om ock för ett ögonblick anse den genialiske, världswane, härlige Leonard för en förlupen munk. Men så starkt är ännu det fruktansvärda intrycket af skräckscenerna på vårt flott, att ofta, om Leonard oförmodadt kommer in och ser på mig med sina strålande ögon, som blott alltför mycket likna Medardus', fattar mig en ofriwillig rysning, och jag löper fara att med min barnslighet kränka min älskade. Det synes mig som om prästens wälsignelse kunde förjaga dessa mörka gestalter, som likt hotande molnsfuggor förmörka mitt lif. Inneslut, dyra moder, mig och min älskade i dina fromma böner! Furstinnan önskar att förmälningen snart skall äga rum, jag skall skrifwa till dig om dagen på det att du då må tänka på ditt barn i denna hennes lifs högtidliga och ödesdigra stund o.s.w.

Åter och åter läste jag Aurelias bref. Det war som om den himmelska själ, som lyfte fram däri, trängde in i mig själf och med sin rena stråle släckte all syndig och brottslig glöd. Wid åsynen af Aurelia kom en helig skugghet öfwer mig, och jag wågade ej som förr öfwerhopa henne med stormande smekningar. Aurelia märkte mitt förändrade uppförande, ångerfull tillstod jag för henne rofwet af breswet till abbedissan, jag urskuldade mig med ett inre twång, som jag ej funnat emotstå, och påstod att en högre, på mig inwerkande makt welat för mig hysa hennes vision om biftstolen för att wisa mig att vår förbindelse wore deß ewiga rådslut. „Ja, du fromma, himmel-

sta barn", sade jag, "också jag hade en gång en beshnnerlig dröm, hwari du för mig tillstod din kärlek, men jag war en olycklig, af ödet krossad munk, hwars barm war sönderfliten af alla helwetets qwal. Dig, dig älskade jag med outfäglig glöd, dock ett brott, ett dubbelt skändligt brott war vår kärlek, th jag war en munk och du den heliga Rosalia." Förskräckt sade Aurelia: "För Guds skull, det finnes en djup utforskad hemlighet i vårt lif; ack, låt oss aldrig röra wid slöjan, som gömmer den, hwem wet hwad för hemiskt och rysligt som finnes där bakom! Låt oss fromt och trofast i kärlek wara hwarandra hängifna, så skola wi kufwa den onda makt, hwars ande kan ske fientligt hotar oss. Att du läste mitt bref, det måste så wara; ack, jag själf hade bort hysa allt, th ingen hemlighet bör finnas oss emellan. Och likwäl förekommer det mig, som om du kämpade med något som fördärfligt ingripit i ditt lif och som du af onödig sthggghet ej kan få öfwer läpparne. War uppriktig Leonard! Ack, hur skulle ej en frimodig bekännelse lätta ditt bröst, och vår kärlek skulle då lysa än klarare." Wid dessa Aurelias ord kände jag wisseligen smärtsamt hur swefets ande bodde inom mig och hur jag ännu för ett par ögonblick sedan brottsligt bedragit det fromma barnet; starkare och starkare blef denna känsla, jag måste säga Aurelia allt, allt, och dock winna hennes kärlek. "Aurelia ... du heliga — som räddat mig från ..." I samma ögonblick kom furstinnan in, åsynen af henne kastade mig tillbaka i ett helwete, fullt af hån och onda tankar. Hon måste nu tåla mig, jag stannade qwar och bemötte henne käft och dristigt i egenkap af Aurelias brudgum. För öfrigt war jag endast fri från de onda tankarne, då jag war ensam med Aurelia, men då uppgick för mig himmelens salighet. Du först önskade jag lifligt min förmälning med Aurelia.

En natt såg jag min moder tydligt framför mig, jag ville gripa hennes hand och varnade att det endast var ett fantom. „Svarför denna dumma willa“, ropade jag vred, då flöto klara tårar ur min moders ögon och förvandlades i silfverglänsande stjärnor, hvarur lysande droppar föllo och kretsade omkring mitt hufvud som om de ville bilda en helgongloria: dock, alltjämt sönderref en svart och hemsk hand kretsen. „Du, som jag födde ren från hvarje misgärning“, sade min mor med mild röst, är nu din kraft bruten, så att du ej förmår motstå satans lockelser? Nu kan jag genomskåda dig, ty bördan af det jordiska är tagen från mig! Res dig upp, Franciscus! Jag vill pryda dig med blommor och band, ty nu är den helige Bernhards dag inne, och du måste åter bli till den fromme gossen!“ Då föreföll det mig som om jag måste uppstämman en hymn till helgonets pris, men ett affskvärdt oljud blandades in däri, min sång blef ett wilddt tjut, och mellan mig och min moder nedföll raslande en svart slöja.

Några dagar efter denna vision mötte jag kriminaldomaren på gatan. Han gick vänligt emot mig. „Vet ni“ började han „att processen mot kapucinermunken Medardus ännu blifwit twifwelaktig? Domen, som högst sannolikt lydt på dödsstraff, lär redan varit affattad, då han återigen visade spår till wansinne. Kriminaldomstolen erhöll nämligen underrättelse om hans moders död, jag delgaf honom den, då skrattade han till och ropade med en röst, som funnat injaga fasa hos den modigaste: »Ha, ha, ha! prinsessan af ... « (han nämnde namnet på gemålen till vår furstes mördade broder) »är ju redan död för länge sedan!« Man har nu förfogat om läfarenundersökning, man tror dock att munkens wansinne är låtsadt.“ Jag lät berätta mig om dag och timme för min moders död. I samma ögonblick, som hon dog, hade hon visat sig för mig, och min blott allt för lätt glömda mo-

der war nu medlerska mellan mig och den rena själ, som skulle bli min. På grund af denna underrättelse själf mildare och wefare, tyckte jag mig nu först helt förstå Aurelias kärlek; som om hon varit ett mig bekrämmande helgon, vågade jag knappast vidare lämna henne, och min dystra hemlighet blef, då den nu icke längre trängde sig på mig, ett för mig själf outrannsakligt, af högre makter bestämdt öde.

Den af fursten utsedda dagen för förmälningen war inne. Aurelia wille wigas tidigt på morgonen framför den heliga Rosalias altare i den närbelägna klosterkyrkan. Wäntande och för första gången på länge under innerlig bön tillbragte jag natten. Uff, jag förbländade fände icke att den bön, hwarmed jag sökte kraft till syn, war ett helwetiskt brott!

När Aurelia inträdde, kom hon hwitklädd och smyckad med rosor emot mig med huldt och änglalikt behag. Hennes dräkt och hårprydnad hade något alderdomligt, en dunkel erinran kom för mig, och jag genombäfwades af en rysning, då jag kom att tänka på den altartafla, framför hwilken wigeln skulle äga rum. Taflan framställer den heliga Rosalias marthrium, och just så som hon war Aurelia klädd. Det war swårt för mig att dölja det hemsta intrick, som denna omständighet gjorde på mig. Aurelia räckte mig handen med en blick, hwarur en himmel af kärlek och salighet strålade, jag tryckte henne i min famn, och wid en kys, full af den renaste hänrökning, förnam jag ånho en tydlig känsla af att min själ endast genom Aurelia kunde räddas. En furstlig lakej anmälde att hans herrskap wore beredt att emottaga oss. Hastigt drog Aurelia på sig handskarna, jag tog hennes arm, då märkte hennes kammarjungfru att håret kommit i oordning och sprang bort för att hämta hårnålar. Vi wäntade wid dörren, och uppehållet tycktes oangenämt beröra Aurelia. I samma ögonblick uppstod ett

doft buller på gatan, råa röster skrek om hvarandra, och man kunde höra det dånande raslet af ett tungt, långsamt rullande fordon. Jag skyndade till fönstret! Just framför palatset stod en af en bödel körd färre, på hwilken munken satt baklänges och framför honom en kapuciner, som högt och ifrigt bad med honom. Han war wanställd af dödsångestens blekhet och ett stubbigt skägg, likväl kunde jag igenfänna dragen af min gräslige dubbelgångare. När wagnen, för ett ögonblick hejdad af den påträngande folkmassan, rullade vidare, såg han upp till mig med en stel, hemsk blick i de gnistrande ögonen och skriade och tjöt: „Brudgum, brudgum! ... kom ... kom upp på taket ... där skola wi brottas med hvarandra, och den som stöter ner den andre är kung och får dricka blod!” Jag skrek till: „Afsthywårda människa ... hwad vill du ... hwad vill du mig?” Aurelia omfamnade mig och wille med wåld rycka bort mig från fönstret, i det hon utropade: „För Guds och den heliga jungfruns skull, de föra Medardus, min broders mördare till döden ... Leonard ... Leonard!” Då waknade inom mig helvetesandarne och rasade med den makt, som är dem förlänad öfwer brottsliga och fördömda syndare. Med wildt raseri grep jag tag i Aurelia, så att hon for tillsammans: „Ha, ha, ha ... tofiga, dårattiga qwinna det är jag, din älskare och brudgum, som är Medardus ... är din broders mördare ... du, munkens brud vill falla ned fördärf öfwer din brudgum? Ha, ha, jag är kung ... jag dricker ditt blod!” Jag rök ut mordknifwen — jag stötte efter Aurelia, som jag lät falla i golfwet — en ström af blod flöt öfwer min hand. Jag störtade utför trappan och genom folket bort till wagnen, rök ned munken och kastade honom på marken, då blef jag själf gripen, rasande stötte jag omkring mig med knifwen — jag blef fri — jag sprang undan, — man trängde åter in på mig, jag kände mig säras af ett stign i sidan, men

med knifwen i högra handen och med den vänstra utdelande kraftiga slag med knytnäfwen, arbetade jag mig fram till den närbelägna parkmuren, som jag hoppade öfwer med ett fruktansvärdt skutt. „Mord ... mord ... håll fast mördaren!“ ropade röster bakom mig. Jag kom till den breda graf, som skillde parken från den tätt invid liggande skogen, ett wäldigt hopp — jag war öfwer och ilade allt längre in i skogen, till deß jag utmattad nedsjönk under ett träd. Det war redan mörk natt, när jag wakenade ur min djupa bedöfning. Endast tanken att fly lift ett hetsadt djur qwarstod i min själ. Jag reste mig upp, men war knappast hunnen några steg, då en människa kom utrusande ur buskarne och hoppade upp på min rygg i det han lade armarne om halsen på mig. Förgäfwes försöfte jag att skaka honom af mig, jag fastade mig ned på marken, tröfcte mig med ryggen mot trädstammarne, allt förgäfwes. Människan flinade och skrattade hånfullt, då bröt månen lysande fram mellan de swarta tallarne, och det dödsbleka ansittet af munken — den förmentemente Medardus — dubbelgångaren — stirrade på mig med samma hemiska blick, som från färran. — „Hi, hi ... hi ... hi ... broder lille, ... broder lille, alltid stannar jag hos dig ... släpper dig ej ... släpper ... dig ej ... Kan inte spri ... springa som du ... du måste bä ... bära mig ... Kommer från ga ... galgen ... ha we-welat ste-stegla mig ... hihi ... “ Så tjöt och skrattade det rhyliga spöket, medan jag, som fick krafter af fasan, sprang som en af en jätteorm sammansnörd tiger! Jag rasade mot stammar och klippstucken för att, om jag också ej kunde döda honom, åtminstone såra honom så påß illa, att han skulle bli twungen att släppa mig. Då skrattade han än starkare, och jag kände en häftig smärta, jag försöfte wrida loß hans under min hafa hopfnäppta händer, men de hotade blott att med ett odjurs styrka tröfca samman min strupe. Slutligen efter ett wanwettigt rasande föll

han plötsligt ned, men knappast hade jag sprungit några steg, förr än han ånho satt på min rygg fäknande af skratt och stammade hemiska ord! Måha ansträngningar af wildt raseri — på nytt befriad! — på nytt omframad af det fruktansvärda spöket. Det är mig icke möjligt att noga angifwa hur länge jag, förföljd af dubbelgångaren, flydde genom mörka skogar, det synes mig som om det måste ha warat i månader, utan att jag fick hwarken mat eller druck. Endast ett ljus ögonblick kan jag lifligt erinra mig, men sedan försvönt jag i fullständig medwetslöshet. Det hade juist lyckats mig att afkasta min dubbelgångare, då en klar solstråle och med den en ljus, behaglig ton trängde in i skogen. Jag kunde urskilja en klosterflocca, som flämtade till ottesång. „Du har mördat Aurelia!“ Tanken grep mig med dödens iskalla armar, och jag sjönk ned medwetslös.

———

Botgöringen.

En mild värme strömmade genom mig. Jag kände hur det arbetade och kittlade i mina ådror, och denna känsla förvandlades i tankar, liksom jag som flusvet i hundratala smådelar. Swarje del hade sin egen känslighet och lifsförnimmelse, och hufvudet hade ingen makt öfver lemmanne, som liksom otrogna vasaller icke ville samla sig under dess herravälde. Nu började tankarne i de enskilda delarne att tumla om som lysande punkter i allt hastigare rörelse, så att de bildade en eldring, som blef trängre i samma mån, som hastigheten tillwänte, och slutligen tycktes de bli till ett enda stillastående eldflot. Rödglänsande strålar bröto fram därur och rörde sig i en färgrik lek af lågor. „Det är mina lemman, som röra sig, nu wätnar jag!“ Tydligt tänkte jag detta, men i samma ögonblick genomfor mig en häftig smärtförnimmelse, och flera flocktoner trängde till mitt öra. „Äh, längre, än längre!“ ropade jag högt och ville hastigt resa mig upp, men föll kraftlös tillbaka. Nu först förmådde jag öppna ögonen.

Flocktonerna fortforo, — jag trodde mig ännu wara i skogen, men hur förwånad blef jag ej, när jag fick syn på föremålen omkring mig och då jag betraktade mig själf. I en kapuciners ordensdräkt låg jag utsträckt i ett högt och enfelt rum på en wälstoppad madraß. Ett par rörstolar, ett litet bord och en simpel säng woro de enda föremål, som funnos i rummet. Jag fick klart för mig att mitt medwetslösa tillstånd warat en längre tid, och att jag därunder på något sätt blifwit förd till ett kloster, som upptager sjuflingar. Jag kände mig mycket matt, men för öfrigt utan smärtor. Jag hade endast legat några minuter, sedan jag kommit till medwetande, då jag hörde steg, som tycktes närma sig i en lång korridor.

Man öppnade min dörr, och jag warseblef två män, af hwilka den ene war borgerligt klädd, men den andre bar de barmhjärtiga brödernas ordensdräkt. Thsta gingo de fram till mig, den civile såg mig skarpt i ögonen och thcktes förwånad. „Sag har återkommit till mig själf, min herre“, började jag med matt röst, „himmelen ware tack som återskänkt mig till lifwet — men hwar är jag? Och hur har jag kommit hit?“ Utan att svara mig, wände sig den civilklädde till den andlige och sade på italienska: „Det är werfligen märkwärdigt, blicken är alldeles förändrad och talet rent, endast matt ... en egendomlig frisk måste ha inträdt.“ — „För mig ser det ut“, genmälte den andlige, „som om det ej wore twiswel om tillfrisknandet.“ — „Det kommer an på“, fortfor den civile, „hur han reser sig under de närmaste dagarne. Förstår ni nog thsta för att tala med honom?“ — „Nej, thwärr“, sade den andlige. — „Sag förstår och talar italienska“, inföll jag, „säg nu hwar jag är och hur jag kommit hit?“ Den civilklädde, som jag kunde märka war en läfaren, såg gladt öfverraskad ut. „Alha“, utropade han, „det är bra. Ärewördige herre, ni befinner er på en plats, där man i alla hänseenden förjer för ert bästa. För tre månader sedan fördes ni hit i ett mycket betänfligt tillstånd. Ni war mycket sjuk, men genom war omsorgsfulla skötsel thckes ni nu wara på bättringswägen. Om wi få lycka att fullständigt bota er, kan ni lugnt fortsätta er resa, th, som jag hör, will ni till Rom?“ — „Har jag då kommit till er i den dräkt, jag nu bär?“ frågade jag vidare. „Sawist“, svarade läfaren, „men låt nu bli att fråga och oroa er icke, ni skall få weta allt, omsorgen om er hälsa är nu det wiktigaste.“ Han kände på min puls, under tiden räckte den andlige mig en kopp, som han hämtat. „Drick“, sade läfaren, „och säg mig sedan hwad ni tror det wara för en dryck.“ Då jag druckit, svarade jag: „det är en stark köttsoffa.“ Läfaren log belåtet och sade till

den andlige: „Bra, mycket bra!“ Båda lämnade mig. Nu var, som jag trodde, min gifning bekräftad. Jag befann mig på ett offentligt sjukhus. Man förplägade mig med stärkande näringsämnen och kraftiga läkemedel, så att jag efter tre dagar var i stånd att stiga upp. Den andlige öppnade ett fönster, en luft så varm och härlig, att jag aldrig andats det life, strömmade in. En trädgård gränsade till huset, härliga, främmande trädslag grönskade och blommade, vinlöf slingrade sig öppigt utefter muren, och framför allt tycktes mig den mörkblå, genomskinliga luften som en uppenbarelse ur en fjärran sagowärld. „Svar är jag då“, utropade jag hänryst, „hafwa helgonen ansett mig värdig att få bo i ett himmelens land?“ Den andlige log belåtet, i det han svarade: „Ni är i Stalien, min broder, i Stalien!“ Min förväntning växte i högsta grad, och jag bad enträget den andlige att noga berätta mig om omständigheterna wid mitt intagande i huset, han visade mig till doctorn. Denne sade mig slutligen att en beshnnerlig människa för tre månader sedan fört mig dit och bedt om att jag skulle upptagas; jag befunne mig nämligen i ett sjukhus, som stod under de barmhärtiga brödernas förvaltning. I samma mån som jag blef starkare, märkte jag att både läkaren och den andlige inläto sig i samspråk med mig och i öhnerhet gästade mig tillfälle till sammanhängande berättelser. Mina omfattande kunskaper i de mest skilda vetenskapsområden erbjödo mig rikhaltigt stoff, och läkaren bad mig nedskrifwa åtskilligt, som han sedan läste i min närvaro, och som tycktes tillfredsställa honom. I själfwa verket förefom det mig sällsamt att han i stället för att själf berömma mitt arbete, endast upprepade gånger sade: „Verfligen ... det går bra ... jag har icke tagit misste! ... underbart ... underbart!“ Jag fick endast på vissa timmar gå ned i trädgården, där jag mången gång såg hemskt wanställda, dödsbleka, till skelett utmagrade

män, som ledsagades af barmhärtiga bröder. En gång, just då jag stod i begrepp att återvända till huset, mötte jag en lång, mager man i lergul mantel, som leddes wid armarne af tvenne andliga och wid hwarje steg gjorde ett löjligt hopp och gällt hwißlade till. Jag stannade förvånad, men den andlige, som åtföljde mig, drog mig hastigt med sig och sade: „Kom, kom, käre broder Medardus, det här är ingenting för er!“ — „För Guds skull“, utropade jag, „hur wet ni mitt namn?“ Den häftighet, hvarmed jag framstötte dessa ord, tycktes oroa min ledsagare. „Å“, sade han, „hvarför skulle jag icke wet ert namn? Mannen, som förde hit er, nämnde det ju uttröckligen, och ni är intagen i husets matrifel som »Medardus, broder i kapucinerflorest i B.«“ En iskall rysning genomför mina lemmar. Den obefante, som fört mig till fjufuset, hwem han än mände vara, måste han vara inwigd i min försträckliga hemlighet; han kunde dock icke wilja mig något ondt, han hade vänligt dragit försorg om mig, och jag war ju fri.

Jag låg framåtlutad i det öppna fönstret och inandades den warma, härliga luften, som strömmade genom mörk och ådror, tändande inom mig ett nytt lif, när jag såg en liten torr figur, med en spetfig hatt på hufvudet och flädd i en gammal urblett öfverrock, mera hoppa och trippa än gå hufvudgången fram mot huset. Den lille mannen förefom mig bekant, likwäl kunde jag ej tydligt nog se hans anletsdrag, och han försvann bland träden, innan jag hann bli enig med mig själf om hwem det kunde vara. Det dröjde icke länge, förr än det knackade på min dörr, jag öppnade, och samma figur, som jag sett i trädgården, trädde in. „Schönfeld“, ropade jag, full af förwåning, „Schönfeld, för himmelens skull, hur kommer ni hit?“ — Det war werkligen den narraktige frisören från handelsstaden, som en gång räddat mig ur en så stor fara. „Ach — ach, ach“, suckade han, i det han lade sitt

ansikte i komiskt jämmerliga veck, „hur skulle jag kommit hit, ärewärdige herre, annat än fastad — slungad hit af det oblida öde, som förföljer alla genier! På grund af ett mord, blef jag nödsakad att fly ... ” „För ett mord?” afbröt jag honom häftigt. „Ja, på grund af ett mord”, fortsfor han, „i vredesmod har jag dödat vänstra polisjungen och tillfogat den högra farliga sår på det yngsta kommerserådet i staden.” — „Sag ber er”, afbröt jag honom ånho, „att sluta upp med att prata tof, war förnuftig och berätta i sammanhang eller lämna mig!” — „Åh, färe broder Medardus”, tog han plötsligt allvarsamt wid, „du will skicka bort mig, nu då du blifwit frist och du måste dock tåla min närhet, när du låg sjuk, och jag war din rumskamrat och sof i den där fängen.” — „Swad bethder det”, ropade jag bestört, „hur har ni kommit på namnet Medardus?” — „War god och se på vänstra fliten af er fåpa”, sade han leende. Jag gjorde så och blef stel af skräck och häpnad, th jag fann att namnet Medardus war inskildt, och wid närmare undersökning funde jag på ofwifliga kännetecken märka att jag utan allt twifwel nu bar samma fåpa, som då jag på flykten från baron von F:s slott gömt undan i det ihåliga trädet. Schönfeld iakttog min inre rörelse och log beshnnerligt; med pekfingret på näsan och lyftande sig på täspetsarne, såg han mig in i ögonen. Jag förblef ordlös, då widtog han thst och betänksamt: „Er högwärdighet är synbart undrande öfwer den sköna klädnad, ni fått på er, och den thdes underbart anstå och passa er, wida bättre än den där nötbruna kostymen med de snobbiga, öfwerpunna knapparne, som min allvarsamme och förnuftige Damon gjorde åt er ... Jag ... jag ... den misfände, i landsflykt jagade Pietro Belcampo war det, som täckte er nakenhet med denna klädnad. Broder Medardus! Ni war inte i särdeles prydligt tillstånd, th som öfwerrock, spän, engelsk frack bar ni helt enkelt ert eget skinn, och

på en passande frishr war ej att tänka, då ni, föröfwande ett ingrepp i min konst, själf besörjde den à la Caracalla med den tiotandade kam, som värt ut på era näfwar." — "Sluta då upp med era narraktigheter, Schönfeld!" brusade jag upp. — "Här i Stalien heter jag Pietro Belcampo", afbröt han mig vredgad, och du skall weta Medardus att jag, jag själf är den narraktighet, som öfwerallt står i reserv i din rygg för att bistå ditt förnuft, och, du må inse det eller ej, i min tokenskap finner du din räddning, ty ditt förnuft är en högst miserabel sak och kan icke hålla sig upprätt, som ett swagt barn tumlar det hit och dit och måste gå i kompani med narraktigheten, som hjälper upp det och förstår att finna rätta vägen till hemmet, som är därhuset; och dit ha wi nu wederbörsligen hunnit, lille bror Medardus." Jag rös, tänkte på de gestalter, jag sett, på den skuttande mannen i den lergula rocken, och kunde icke twifla på att Schönfeld i sitt wanfinne sade mig sanningen. "Ja, min lille bror Medardus", fortfor Schönfeld med höjd röst och häftiga gester, "ja, min käre lille broder, dårskapen wisar sig på jorden wara andarnes sanna drottning. Förnuftet är en försumlig ståthållare, som aldrig behyrnar sig om hwad som försiggår utanför rifets gränser, som blott till tidsfördrif låter soldaterna exercera på paradfältet; när fienden sedan kommer anryckande utifrån, kunna de icke ens skjuta riktigt. Men dårskapen, folkets werfliga drottning, drager in med pufor och trumpeter: tam, tam, ta! Och bakom är det jubel. Basallerna resa sig på de platser, där förnuftet hållit dem inspärrade och wilja icke längre stå, sitta och ligga som den pedantiske hofmästaren will. Han ser igenom sina nummer och säger: "Se, mina bästa elever har dårskapen bortryckt — bortryckt — förryckt — ja, de ha blifwit förryckta! Det är en ordlek, lille bror Medardus — en ordlek är en glödgad hårtång i dårskapens hand, hwarmed den gör tankarne frusiga!" — "Än en

gång", föll jag den galne Schönfeld i talet, „än en gång måste jag be er att låta bli detta wanwettiga sladder, om ni kan det, och säga mig hur ni kommit hit och hwad ni wet om mig och den dräkt, jag bär." Wid dessa ord grep jag honom wid båda händerna och tryckte honom ned på en stol. Han såg ut att tänka efter, i det han slog ned ögonen och djupt drog efter andan. — „Två gånger, två gånger", började han med tyst, matt stämma, „har jag räddat ert lif, det war ju jag, som war er behjälplig på flykt från handelsstaden, och det war återigen jag som förde er hit." — „Men wid Gud och alla helgon, hwar fann ni mig?" — Detta ropade jag med hög röst, i det jag släppte honom; dock, ögonblickligen sprang han upp och skrek med gnistrande ögon: „Ah ha, broder Medardus, hade jag icke, liten och swag som jag är, släpat bort dig, då du med krossade lemmar låg på hjulet ... " Jag bäfwade, som förintad sjönk jag ned på stolen, dörren öppnades, och den andlige, som skötte mig, kom in.

„Hur kommer ni hit? Swem har tillåtit er att beträda detta rum?" for han ut mot Belcampo. Då störtade tårarna ur hans ögon, och han sade med bedjande röst: „Ack, min ärewördige herre, jag funde icke motstå min lust att tala med en wän, som jag räddat ur omedelbar dödsfara!" Jag bemannade mig. „Säg mig, färe broder", sade jag till den andlige, „har werfligen denne man fört mig hit?" — Han stammade något. — „Jag wet nu hwar jag befinner mig", fortsfor jag, „jag kan gissa att jag varit i det försträckligaste tillstånd, som kan tänkas, men ni ser nu att jag är fullkomligt frisk, och nu kan jag wäl få weta allt, som man wäl affiktligt tills nu måst förtiga, emedan man ansåg mig för känslig." — „Så är det werfligen", sade den andlige, denne man förde er till vår anstalt, det kan wäl wara för en tre, två och en half månader sedan. Som han berättat, har han funnit er som död i skogen, som fyra mil härifrån skiljer det ***sta

området från vårt, och igenkände er som den med honom redan tidigare bekante kapucinermunken Medardus från flostret i B, som på resa till Rom kommit till den ort, där han förut bodde. Ni befann er i ett fullkomligt apatiskt tillstånd. Ni gick, om man ledde er, ni stannade om man släppte er, ni satte eller lade er, om man gaf er den riktningen. Mat och dryck måste man stoppa i er. Ni kunde endast utstöta doftwa, obegripliga ljud, och er blick tycktes sakna synkraft. Belcampo lämnade er icke, utan var er en trogen vårdare. Efter fyra veckor anfölls ni af det förfärligaste raseri, och man nödgades att föra er till aflägsna, för detta ändamål afsedda rum. Ni liknade ett wildt djur — dock, jag vill ej för er närmare beskrifwa ett tillstånd, hwars minne kunde förefomma er plågsamt. Eryra veckor efteråt återvände plötsligt det apatiska tillståndet, som öfvergick i fullständig katalepsi, ur hwilken ni sedermer wafnade fullt botad."

Schönfeld hade satt sig ned under den andliges berättelse, förjunken i djup eftertanke stödde han hufvudet i handen. „Ja", började han, „jag wet att jag understundom är en tofig narr, men luften i dårhuset, som har en fördärflig inwertan på förnuftigt folk, har tydligen utöfwat ett godt inflytande på mig. Jag börjar att själf resonera öfwer mitt tillstånd, och det är inget dåligt tecken. Om jag öfwer hufvudet taget endast existerar genom mitt själfmedwetande, så kommer det an på att detta medwetande affläder den medwetne hans narrkap, och sedan står jag själf där som en solid gentleman. O Gud, är icke en genial frisör redan i sig själf en fullfärdig mes? — Narraktighet skyddar för wansinne, och jag kan försäkra er, ärewördige herre, att jag wid nordväst noga kan skilja på ett kyrktorn och en lyktstolpe." — „Om det förhåller sig så", sade jag, „så bewisa det genom att lugnt berätta sakernas förlopp, hur ni fann och förde mig hit." — „Jag vill göra det", genmålte Schönfeld, „fastän den

andlige herrn här ser funderfam ut, men tillåt mig, Medardus, att jag tilltalar dig som min skeddsling med det förtroliga duordet. Morgonen efter din nattliga flykt var den främmande målaren med hela sin tafwelsamling på obegripligt wis försvunnen. Så mycket uppseende, som denna sak till en början väckte, rann den snart bort med strömmen af nya händelser. Endast när mordet på baron von F:s flott blef bekant och häftningsordern mot munken Medardus från kapucinerkapellet i B. offentliggjordes, erinrade man sig, att målaren berättat hela historien i winstugan och igenkänd dig som munken Medardus.

Hotellvärden, där du bott, bekräftade misstanfarne att jag varit dig behjälplig wid flykten. Man riftade sin uppmärksamhet på mig och wille sätta mig i fängelse. Jag fattade lätt beslutet att fly från mitt eländiga lif där, som redan länge kändes tryckande. Jag beslöt att wandra till Italien, där det fanns godt om abbeer och frishrer. På vägen såg jag dig i furstens af *** residens. Man talade om din förmälning med Aurelia och om munken Medardus' afrättning. Jag såg också denne munk — nå, det må förhålla sig hur som helst med den saken — jag håller nu en gång för alla dig för den riktige Medardus.

Jag ställde mig i din väg, du såg mig ej, och jag lämnade residenset för att fortsätta min resa. Efter en lång färd gjorde jag mig bittida en morgon i ordning att genomwandra en skog, som svart och dyster låg framför mig. Morgonsolens första strålar skeno just fram, då det praflade i ett tätt snår, och en man med tofwiget hår och skägg, men pryddlig dräkt, sprang förbi mig. Hans blick var wild och förstörd, och hastigt var han utom synhåll. Jag gick vidare, men huru försträckt blef jag ej, då jag tätt framför mig såg en naken mänsflig warelse ligga utsträckt på marken. Jag trodde att ett mord ägt rum och

att den flyende varit mördaren. Jag böjde mig ned öfwer den nakne mannen, kände igen dig och märkte att du andades swagt. Bredwid dig låg den munklåpa, som du nu bär; med mycken möda klädde jag på dig och släpade dig vidare. Slutligen wafnade du ur din wanmakt, men förblef i det tillstånd, som den äremördige herrn här just beskriwit. Det kostade mig icke någon liten ansträngning att föra dig med mig, och däraf kom det sig att jag först på qwällen uppnådde en frog, som ligger midt i skogen. Som en sömndrucken lämnade jag dig qwar på gräsmattan och gick in för att hämta mat och druck. I frogen sutto dragoner från ***, som enligt wärdens utsägo skulle till gränsen spåra en munk, som på obegripligt sätt lyckats fly just i det ögonblick, då han på grund af en swår förbrutelse skulle afrättas i ***. För mig war det en gåta hur du kommit från residensstaden till skogen, men öfwerthgelsen att du war den Medardus, man söfte, bjöd mig att uppbjuda all min warsamhet för att rädda dig ur den fara, hwari du syntes swäfwa. På smygvägar skaffade jag dig öfwer gränsen och kom slutligen till detta hus, där man upptog oss båda, då jag förklarade att jag icke wille skiljas från dig. Här war du säker, th en här upptagen sjufving öfwerlämnar man ej till utländska domstolar. Det war inte särdeles wäl beställt med dina fem sinnen, då jag bodde hos dig här i rummet och skötte dig. Man kunde icke heller prisa ditt sätt att röra dina lemmar, Nowerre och Bestris skulle ha föraftat dig djupt, th ditt hufwud hängde ned på bröstet, och wille man räta på dig, ramlade du omfull som en misshandlad fågla. Äfwen din wältalighet war högst miserabel, th du war fördömdt enstafwig, och i upprymda stunder sade du endast: »Hu, hu och me ... me ... « hwaraf man icke fick särdeles godt besked om din wilja och tanke, båda hade blifwit dig otrogna och vagabonderade nu på egen hand eller egentligen fot. Slutligen blef du på en gång öfwer-

måttan lustig, gjorde höga hopp och bölade af idel hänförelse, slet fåpan af kroppen för att bli fri från hwarje naturwidrig boja — din aptit ... „Sluta Schönfeld“, afbröt jag den hemfke skämtaren, sluta! Man har redan berättat mig om det rysliga tillstånd, åt hwilket jag war hemfallen. Brisad ware Herrens ewiga nåd och långmodighet, madonnans och helgonens förbön, för min räddning! — „Ack, ärewürdige herre“, fortsfor Schönfeld, „hwad har ni för nytta däraf? Jag menar af den färskil-
da andens funktion, som man kallar medwetande, och som ingenting annat är, än den fördömda werksamheten af en förbannad portwakt — tullsnof — öfwerkontrollas-
sistent, som uppflagit sitt otrefliga kontor i tullkammaren och wid hwar warupacke, som skall föras ut, säger till: »stopp, stopp, exporten är förbjuden ... det skall stanna inom landet.« De wackraste juweler stickas i marken som de simplaste sädeskorn, och hwad som skjuter upp är på sin höjd betor, hwarur prattifen med tusen centners wikt pressar fram ett fjärdedels uns illasmakande socker ... ha, ha ... och likwäl skulle den exporten utgöra grunden för handelsförbindelsen med den härliga Gudsstaden därofwan, där allt är pratt och härlighet. Gud i himmelen, herre! Jag skulle ha fastat allt mitt dyrt förwärfwade puder à la Marechal eller à la Pompadour eller à la reine de Golconde i floden, där den är som djupast, om jag åtminstone på transitohandeln fått ned ett qwintin solstoft där uppifrån för att pudra perukerna på högst bildade professorer och skolkollegor och i främsta rummet min egen! Hwad säger jag? Hade min Damon i stället för den halmgula fracken funnat på er, ärewürdigaste af alla ärewürdiga munkar, hänga den på solmantel, hwarmed de rika, öfwermodiga borgarne i den gudomliga staden stoltsera i hwardags, så hade hwad heder och wärdighet beträffar, allt utfallit helt annorlunda: wärlden hölle er då för en gemen glebæ adscriptus och djäfwulen för en cou-

sin germain."

Schönfeld hade rest sig upp och gick eller snarare skuttade med stora åtbörder och galna miner från det ena hörnet af rummet till det andra. Han var efter vanligheten i farten att med narraktigheter uppelda sin vanliga tofighet; jag grep honom därför wid händerna och sade: „Will du då i stället för mig få borgerkap här? Är det omöjligt för dig att efter en minuts allvar låta vara med tofenskaperna?" — Han log sällsamt och sade: „Är det verkligen så dumt hvad jag pratar, då anden faller på mig?" — „Det är ju stället", genmälte jag, att i din gallimatias ofta ligger en djup mening på botten, men du stofferar och flutar ut allt med så mycket brofikt tåg, att en god tanke i äfva färg blir löjlig och omärklig, som en dräkt med trasgrannt påhäng. Som en drucken kan du icke gå i rak linje, du raglar hit och dit, och riktningen är sned!" — „Hvad är riktning?" afbröt mig Schönfeld lågt och med ett surfött leende. „Hvad är riktning, äre-wärdige kapuciner? Riktning förutsätter ett mål, som vi rätta oss efter. Är ni wis om ert mål, dyre munk? Befärrar ni aldrig att ni ibland har fått för lite hjärna och i stället druckit litet för mycket på wärdshuset och nu som en hufwudhär taktäckare ser två mål utan att weta hwilket, som är det rätta? För resten, kapuciner, skrif det på mitt ständs räkning att jag har komiken i mig som en angenäm blandning af spanskt peppar med blomfål! Utan den är en härkonstnär en erbarmelig figur, ett stäckars dumhufwud, som har ett privilegium i fickan, utan att begagna det till sin lust och gamman."

Den andlige hade uppmärksamt betraktat än mig, än den grimaserande Schönfeld och, då vi talade tysta, förstod han ej ett ord; nu afbröt han vårt samtal. „Förlåt, mina herrar, men plikten bjuder mig att göra slut på ett samtal, som omöjligt kan vara wälgörande för någondera parten. Ni, min broder, är mycket för swag för att ta-

la så länge om saker, som sannolikt väcka smärtsamma minnen ur det förflutna. Ni kan ju så småningom af er vän få weta allt, th om ni också frist lämnar denna anstalt, så skall wäl eder vän fortfarande åtfölja er. Deßutom har ni" (han wände sig till Schönfeld) „ett sätt att föredraga, som allt för lifligt åskådliggör era ämnen. I Tyskland måste man anse er för tofig, och till och med hos oss skulle ni gälla som en bra Buffone. Ni kan göra er lycka på en komisk teater." Schönfeld stirrade med uppspärrade ögon på den andlige, sedan ställde han sig på täspetsarne, slog tillsammans händerna öfwer hufwudet och ropade på italienska: „O ande, o öde, du har talat genom denne ärewärdige herres mun! ... Belcampo ... Belcampo ... sålunda skulle du lära känna din sanna fallelse ... det är afgjort!" Därmed sprang han på dörren. Morgonen därpå kom han resfärdig in till mig. „Äre broder Medardus, numera är du fullständigt frist och behöfwer icke längre min hjälp, jag drager bort dit, min inre fallelse för mig ... Leß wäl! ... Tillåt dock att jag för sista gången på dig utöfwar min konst, som nu förefaller mig som ett uselt handwerk!" Han tog fram knif, sax och kam och gjorde under tusen grimaser min tonsur och mitt skägg i ordning. Dastadt den trohet, han wisat mig, föreföll mig mannen hemst, och jag war glad att han skildes från mig. Med stärkande medicin hade läkaren tämligen återställt mig; min hy hade blifwit friskare, och genom promenader återwann jag efter hand mina krafter. Jag war säker på att jag kunde tåla wid en resa till fots och lämna ett hus, som wäl är nyttigt för den själssjuke, men måste wara rhytligt och hemst för den friske.

Man hade trott det wara min affikt att företaga en pilgrimsfärd till Rom, och jag beslutade mig för att werkligen göra detta och wandrade sålunda på den wäg, som anwisades mig som ledande till detta mål. Dastadt

jag återfått min andliga friskhet, kände jag mig dock som försänkt i ett känslolöst tillstånd, som lade öfver hvarje bild i mitt inre ett dyster flor, så att allt tycktes mig färglöst, grått i grått. Jag stirrade framför mig för att upptäcka en ort, där jag kunde titta på mat och natt-qvarter, och var full af glädje, när andäktiga fyllde min tiggarsäck och flaska, och upprepade i gengäld mekaniskt mina böner. Andligen var jag nedsjunken till en wanlig, stupid tiggarmunk. På så sätt kom jag slutligen till det stora kapucinerkloster, som, omgifvet af ekonomibyggnader, ligger där enstaka få timmars väg från Rom. Där var man pliktig att upptaga en ordensbroder, och jag tänkte hwila ut i all måflighet. Jag föregaf att jag, sedan det kloster i Tyssland, jag tillhört, blifwit upphäfdt, företagit en pilgrimsfärd och nu önskade inträde i ett annat kloster af min orden. Man förplägade mig rifligen med den vänlighet, som är karaktéristiskt för italienska munkar, och priorn förklarade, att, om ej ett löfte twunge mig att färdas vidare, kunde jag i egenkap af främling stanna i klostret så länge som det passade mig själf. Det var tiden för vesper, munkarne gingo till förbönen, och jag inträdde i kyrkan. Skeppets djärwa och härliga byggnad försatte mig i en icke ringa förundran, men min till jorden böjda själ kunde icke lyfta sig uppåt som fordomdags, då jag ett knappast uppmärknadt barn skådade »den heliga lindens» kyrka. Sedan jag förrättat min bön wid högaltaret, skred jag genom fidoskeppen, i det jag betraktade altartaflorna, som efter wanligheten framställde de helgons martyrier, åt hwilka de woro inwigda. Slutligen kom jag in i ett fidoskapell, hwars altare magiskt belystes af de genom de brofiga fönsterglasen infallande solstrålaren. Jag wille betrakta målningen och steg upp för altarstegen. — Den heliga Rosalia — den ödesdigra altartaflan i mitt kloster. — Ack! — Jag såg Aurelia! Min hela lefnad — mina misräkningar —

mina tusen syndar — Hermogenes — mordet af Aurelia — allt — allt blef till en enda fasansfull tanke, som lift ett spetsigt, glödande järn borrade sig in i min hjärna. Mitt bröst — mina ådror och muskelfibrer sönderfletos af de wåldsamaste marterande qwal! Ingen död, som kunde lindra dem! Jag kastade mig ned och sönderflet i rasande förtwiflan min klädnad, jag tjöt i tröstlös jämmer, så att det gaf eko rundt om i kyrkan: „Jag är fördömd, jag är fördömd! Ingen tröst, ingen nåd finnes mera för mig, hwarken härnere eller däröfwan. För helwetet, helwetet, den ewiga fördömmelsen, är jag ständlige syndare bestämd!“ Man lyfte upp mig, munkarne woro i kapellet, och framför mig stod priorn, en högwärdt, äre-wördig gubbe. Han såg på mig med ett obeskrifligt, mildt allwar, han fattade mina händer och det war som om ett helgon, uppfyllt af himmelskt medlidande, fasthölle den förlorade öfwer den eldpöl, hwari han war nära att störta. „Du är sjuk, min broder“, sade priorn. „Wi wilja föra dig till klostret, där du åter kan hämta dig.“ Jag höjde hans händer och klädnad, jag kunde icke tala, utan endast djupa, ångestfulla suckar förrådde den fruktansvärda sönderflitenheten i min själ. Man förde mig till refektoriet, munkarne aflägsnade sig på en wink af priorn, och jag blef ensam med honom. „Min broder“, började han, „du synes wara thyngd af en swår syndabörda, th endast den mest djupa och tröstlösa ånger öfwer en begången ogärning kan bete sig som du. Dock, stor är Herrens långmodighet, stark och kraftig är helgonens förbön, fatta förtroende — du bör bita för mig och om du gör bot, skall kyrkans tröst komma dig till del!“ Då förefom det mig som om priorn varit den gamle pilgrimen från »den heliga linden« och han det enda wäsen i hela wida världen, för hwilken jag kunde uppenbara hela min af synd och brott uppfyllda lefnad. Ännu war jag icke mächtig ett enda ord, men kastade mig ned i stoftet

för gubbens fötter. „Jag går in i klosterkapellet“, sade han med högtidlig stämma och gick därifrån. Jag återvann fattningen, skyndade efter honom, han satt i biftstolen och omedelbart gjorde jag hvad anden oemotståndligt dref mig till; jag biftade allt — allt!

Förfräcklig var den botgöring, som priorn ålade mig. Utsött från kyrkan, som en spetelsk förjagad från brödernas sammankomster, låg jag i klostrets grafhwalf, lifnärande mig med smaflösa, i watten kotta örter och giblande mig med marterwerkthg, som den sinnrikaste grymhet uppfunnit, och endast höjande min röst till själfanflagelser, till förkrossad bön om räddning från det helwete, hwars lågor redan slog upp omfring mig. Men när blodet strömmade ur hundratal's sår och smärtan brann som sthgn af hundratal's giftiga skorpioner, när naturen slutligen gaf wika och jag som ett wanmäktigt barn sjönk i sömnens skyddande armar, då uppstego förhatliga drömbilder och beredde mig nya dödsqwal. Gasansfullt tog hela min lefnad gestalt. Jag såg Eufemia, hur hon nalkades mig i sin hyppiga skönhet, och skrek öfwerljuddt: „Fördömda hvad vill du mig, i mig har helwetet ingen del!“ Då slog hon tillbaka sin klädnad, och fördömmelsens fasa grep mig. Hennes kropp var intorkad till ett benrangel, men i skelettet slingrade sig otaliga ormar om hwarandra och sträckte emot mig sina hufwuden med de glödande tungorna. „Låt mig wara, dina ormar stinga min sårade barm ... de wilja göda sig af mitt hjärteblod ... men då dör jag ... då dör jag ... döden rycker mig undan din hämnd.“ Så skrek jag, men då tjöt gestalten: „Mina ormar kunna nära sig af ditt hjärteblod, men detta utgör icke ditt qwal — din pina bor inom dig och dödar dig ej, th du lefwer i den. Ditt qwal är tanken på dina brott, och den är ewig!“ — Den blödande Hermogenes wisade sig, men för honom flydde Eufemia, och han swäfwade förbi, pekande på sitt som ett kors formade sår

i halsen. Jag wille bedja, men då beghnte ett tißlande och taßlande, som förwirrade mina sinnen. Människor, som jag aldrig förr sett, uppenbarade sig i galet groteska ombildningar. Hufwuden kröpo omkring på gräshoppssben, som wurit fram wid öronen och hänfrattade åt mig — sällsamma fåglar — forpar med människoanleten susade i i luften. Jag igenkände konfertiästaren i B. med sin syster, som rörde sig i wild walstakt till broderns ackompanjemang, men han spelade på sitt eget bröst, som förwandlats till en fiol. Belcampo med ett fullt ödlehufwud ridande på en äfelig, bewingad mast, kom emot mig och wille famma mitt skägg med en kam af glödande järn, något som icke lyckades honom.

Galnare och galnare blir wirrwarret, gestalterna blifwa allt widunderligare, ifrån den minsta lilla myra på dansande människofötter till ett långsträckt hästskelett med lysande ögon och huden förwandlad i ett schabraf, hwarpå en rhyttare med gloende ugglehufwud sitter. En bågare utan botten är hans lifharnesk och en upp och nedvänd trätt hans hjälm! Allt helwetets ghyfel hade blifwit lösfläppt. Jag hörde mig själf skratta, men skratet skär i mitt bröst, allt mera brännande blir smärtan, och alla sår blöda starkare. — En qwinnogestalt lysker fram, och helwetespaket wiker undan — hon skrider fram till mig! — Ack, det är Aurelia! „Jag lefwer och tillhör dig“, säger uppenbarelsen. — Då wafnar synen inom mig. Rasande af wildt begär, omsluter jag henne med mina armar. Min wanmakt är förswunnen, men då känner jag en qwäfwande thngd på bröstet, sträf borst sticker mig i ögonen, och satan skrattar gällt till! Du tillhör du mig! Med ett skri af fasa wafnar jag och snart flyter blodet i strömmar för de giffelslag, hwarmed jag tuftar mig i min tröstlösa förtwiflan. Ty till och med en synlig dröm, en brottslig tanke fordrar dubbel bot.

Slutligen war den tid, som priorn bestämt för min strängaste botgöring, försluten, och jag steg upp ur grafhwalfwet för att i själfwa klostret, men i en affskild cell, afföndrad från bröderna, fullgöra de mig nu pålagda botöfningarne. Därpå under allt lindrigare grader af späfningar tilläts mig inträde i kyrkan och deltagande i brödernas förbön. Dock, detta sista slag af botgöring, som skulle bestå i wanligt gislande, tycktes mig själf icke tillräcklig.

Ståndaktigt tillbakawisade jag den bättre kost, som erbjöds mig, hela dagar låg jag utsträckt på det falla marmorgolfwet framför den heliga Rosalias bild, och i min ensamma cell pinade jag mig på det grymmaste, th genom yttre qwal tänkte jag döfwa mina inre, gräsliga marter. Det war förgäfwes, th alltjämt återkommo dessa bilder, som föddes af min tanke, och jag war prisgifwen åt satan själf, åt hans mina ansträngningar hänande marter och hans lockelser till synd. Min stränga botgöring och det oerhörda sätt, hwarpå jag werkställde den, wäckte munkarnes uppmärksamhet. De betraktade mig med wördnadsfull ihyggghet, och jag hörde dem hwisfa finsemellan: „Det är ett helgon.“ Detta ord wäckte min fasa, th jag erinrade mig endast lifligt den hemiska synen i kapucinerkyrkan i B., då jag i förmätet wanfinne tillropade den på mig stirrande målaren: „Jag är den helige Antonius!“

Den sista delen af den af priorn bestämda tiden för min botgöring war slutligen försluten, utan att jag upphörde med att martera mig, fastän min natur syntes wilja duka under för qwalen. Mina ögon woro flocknade, min såriga kropp war ett blödande benrangel, och det kom ända därhän, att jag, sedan jag timtals legat på golfwet, icke mera kunde resa mig utan hjälp. Priorn lät falla mig till samtalsrummet. „Min broder“, började han, „känner du genom din stränga bot någon inre lätt-

nad? Har himmelens tröst kommit dig till del?" — "Nej, ärewördige herre", swarade jag med dof förtwiflan. "S det jag", fortfor priorn med höjd röst, "i det jag ålade dig, min broder, sedan du för mig bittat en följd af fassansfulla brott, den strängaste bot, följde jag kyrkans laggar, som äska att den mißdådare, som icke nås af rättwisans arm och ångerfull inför Herrens tjänare bekänner sina förbrutelser, också genom yttre handlingar skall bethga sanningen af sin ånger. Han skall helt wända sin själ mot det himmelska och lifwäl pina sitt kött, på det att den jordiska smärtan skall uppwäga mißgärningarnes djäfwulsta lust. Jag tror lifwäl — och berömda kyrkofäder biträda denna min mening — att de gräsligaste qwal, som botgöraren tillfogade sig, icke kunna taga ett qwintin bort från syndabördan, om han på dem stöder sin tillförsikt och för den skull håller sig wärdig den Ewiges nåd. För mänsfligt förnuft är det outgrundligt, huru den Ewige mäter våra handlingar, den är förlorad, som, fast ren från werkliga brott, förmätet tror sig kunna storma himmelen med yttre werk af fromhet, och den botgörare, som efter fullgjord bot tror sitt brott utplånadt, wisar att den inre ångern ej warit äfta. Du, käre broder Medardus, känner icke ännu någon tröst, och detta bewisar sannfärdigheten af din ånger, sluta nu upp — jag will det — med alla giflingar, tag till dig bättre föda och fly icke längre umgänget med bröderna. Wet att din hemlighetsfulla lefnad, med alla deß underbaraste förwecklingar, är mera känd af mig än af dig själf. Ett öde, som du icke kunde undslippa, gaf satan makt öfwer dig, och i det du syndade, blef du endast hans werktgh. Men icke därför, att du är mindre syndig i Herrens ögon, th dig war gifwen kraft att i modig strid betwinga satan. S hwilket hjärta rasar icke det onda och står emot det goda; men utan denna kamp gifwes det ingen dygd, th den är den goda maktens seger öfwer den onda, lifsom

shynden härleder sig från motsatsen? — För det första bör du weta att du anklagar dig för en förbrutelse, som du endast begått med din wilja. — Aurelia lefwer, i wildt wanfinne sårade du dig själf, och det war blodet från ditt eget sår, som flöt öfwer din hand ... Aurelia lefwer ... jag wet det."

Sag fastade mig på knä och upplyste mina händer i bön, djupa suckar undsluppo mitt bröst och tårar strömmade ur mina ögon! — „Widare må du weta", fortfar priorn, „att den där gamle, sällsamme målaren, som du talade om i britten, så länge jag minns tillbaka, ibland har besökt vårt kloster och kanhända ånho snart skall inträffa här. Han har lämnat mig en bok i förwar, som innehåller åtskilliga teckningar, men särskildt en berättelse, som han wid hwarje besök hos oss tillöfar med några rader. Han har icke förbjudit mig att lämna denna bok i andra händer, och jag will så mycket hellre anförtro dig den, som detta är min heligaste plikt. Där skall du erfara sammanhanget i dina egna, sällsamma öden, som än författ dig i en värld af underbara visioner, än i ett lif af gemenaste slag. Man säger att det underbara har förswunnit från jorden, men jag tror det icke. Undren lefwa qwar, th om man också icke will så benämna allt det underbara, hwaraf wi dagligen omgifwas, emedan wi lyckats aflura en rad af företeelser en regel för deras chyliska återupprepande, så genombruter ofta denna krets ett fenomen, som wi i förstockad slöhet icke tro på, då wi ej förmå att begripa det. Gärnackadt förneka wi inför vår inre syn en sådan företeelse, emedan den war för genomskinlig att afspeglas på vårt httre ögas ofänsligheta. Den där sällsamme målaren räknar jag till dessa utomordentliga uppenbareelser, som gäcka hwarje känd regel; och jag twiflar på att hans kroppsliga omhölje är hwad man fallar werfligt. Så mycket är säkert att ingen hos honom har iakttagit de wanliga lifsfunktionerna.

Daftadt i boken, i hwilken han endast tycktes läsa, efter hwar gång han varit här, flera blad än förut varit fullskrifna. Det är äfwenledes beshinnerligt, att innan du, käre broder Medardus, biktade för mig, allt i boken tycktes vara ett förvirradt flotter och otydliga skisser af en fantastisk målare, som först efteråt blef läsbart och möjligt att tyda. Jag vågar icke närmare utlåta mig om hwad jag i afseende på målaren tror och anar. Du själf får gissa det, eller hemligheten skall fastmer hyppa sig själf. Gå och hämta krafter, och när du — som jag tror att du efter få dagars förlopp skall göra — känner dig andligen upprättad, får du af mig den märkwärdige målarens underbara bok."

Jag gjorde som priorn önskade, åt tillsammans med bröderna, underlät späfningarne och inskränkte mig till innerlig bön framför helgonens altaren. Blödde också mitt hjärtesår alltjämt, blef äfwen icke smärtan mindre, som wärkte inom mig, så öfvergåfwo mig likwäl de hemiska drömsynerne, och ofta, då jag dödstrött och sömlös låg på mitt hårda läger, omfläktade mig som änglawingar, och jag såg gestalten af den lefwande Aurelia, som med himmelskt medlidande i sin tårade blick böjde sig ned öfwer mig. Som bekrämmande utsträckte hon handen öfwer mitt hufwud; då sänkte sig mina ögonlock, och en ljuf wedergwäckande slummer göt ny lifskraft i mina ådror. När priorn märkte att min ande återwunnit en smula spänstighet, gaf han mig målarens bok och uppmanade mig att uppmärksamt läsa den i hans cell. Jag slog upp den, och det första som mötte min blick, woro de i konturer antydda och i ljus och affkuggningar utförda teckningarne till freskomålningarne i »den heliga linden». Icke alls någon häpnad, ej den ringaste lust att hastigt lösa gåtan wäcktes inom mig. Nej! — Det fanns icke någon gåta för mig, jag wiste ju sedan länge allt, som gömdes i denna målarbok. Det som målaren på de första

sidorna infört i boken med liten, knappast läsbar och mångfärgad skrift var mina drömmar och aningar, endast framställda i tydliga och bestämda drag, såsom jag aldrig funnat göra det.

Infogad anmärkning af utgifwaren.

Broder Medardus fortfar här, utan att vidare inlåta sig på hwad han fann i målarboken, i sin berättelse hur han tog afsked från den i hans hemligheter inwigde priorn och de vänliga bröderna och hur han företog sin pilgrimsfärd till Rom och öfwerallt i S:t Peter, S:t Sebastian och S:t Laurentius, i St. Giovanni a Laterano och S:ta Maria Maggiore knäböjde och bad wid alla altaren, hur han till och med ådrog sig påfwens uppmärksamhet och slutligen fick ett rykte om sig för helighet, hwilket fördref honom från Rom, emedan han nu war en ångrande syndare och kände med sig att han icke war något annat. Men wi — jag menar mig och dig, gunstig läsare, känna för litet af broder Medardus' aningar och drömmar för att, utan att läsa hwad målaren upptecknat, kunna om också i ringa mån sammanfnyta det band, som lifsom i en knut enar alla de förwirrade trådarne i Medardus' historia. En bättre lifnelse är det förresten att den fokus fattas öf, där de oliffärgade strålarne brheta sig. Den hädangångne kapucinermunkens manuskript war inslaget i gammalt förgulnadt papper, och detta pergament, betäckt med en nästan oläslig skrift, där en fällsam hand uppenbarade sig, retade icke litet min nyfikenhet. Efter mycket möda lyckades jag att chiffrera bokstäfwer och ord, och hur förwånad blef jag ej, då det blef flart för mig att det war juft den i målarboken upptecknade berättelse, hwarom Medardus talar. Den är skrifwen på mycket gammal italienska, nästan fröniseartad och mycket asoristisk. Den egendomliga tonen flingar på tyfka skarp och dämpad tillika som sprunget glas; det war lifwäl nödigt att till förståendet af det hela här inflita

öfversättningen; jag gör detta, sedan jag med ledsnad ännu tillfogar följande. Den furstliga familj, från hwilken den ofta omnämnde Francesco härstammade, qwarlefwer ännu i Stalien, och lifaledes lefwa ännu ättlingar af den furste, i hwilkens residens Medardus wistades. Det war därför omöjligt att uppgifwa namnen, och othympligare och ofsticligare, än den som i dina händer, gunstige läsare, öfwerlämnar denna bok, är ingen i wida wärlden, då det gäller att hitta på namn, där det finnes werfliga och, som här är fallet, till på köpet sköna och romantiskt klingande. Wederbörande utgifware tänkte nog kunna taga sig fram med »fursten«, »baronen« o. s. w., men när nu den gamle målaren utreder de mest hemlighetsfulla och inwecklade familjeförhållanden, är det lätt att inse att man ej kan göra sig förstådd med allmänna beteckningar. Han måste liksom med inwecklade figurer och snirklar utrusta målarens enkla frönitectoral med allehanda förklaringar och randbemärkningar. Gunstig läsare, å utgifwarens wägnar anhåller jag att du wille, innan du läser vidare, lägga märke till följande: Camillo, furste af B. uppträder som stamfader för den familj, hwarur Francesco, Medardus' fader, härstammar. Theodor, furste af W. är fader till den Alexander, furste af W., wid hwilkens hof Medardus uppehöll sig. Hans broder Johan, furste af W., förmälde sig med den italienska prinsessan Giacinta B.

Baron von F:s familj uppe i bergstrakten är bekant och endast att bemärka att baronessan von F. härstammade från Stalien, th hon war dotter till grefwe S., en son af grefwe Filippo S. Näre läsare allt skall bli förklarligt, om du blott behåller i minnet dessa få förnamn och bokstäfwer. I stället för fortsättningen på berättelsen följer nu:

Den gamle målarens pergament.

— — Och det begaf sig att republiken Genua, hårdt ansatt af de aligiersta forfarerna, wände sig till den store fjöghjälten Camillo, furste af P., med begäran att han med fyra wälutrustade och bemannade galärer måtte anställa jaft på de förmätne fjöröfwarne. Camillo, törstande efter ärorika bragder, tillskref strax sin äldste son, Francesco, att han skulle komma för att i sin faders fränwaro regera landet. Francesco öfwade i Leonardo da Vincis skola målarekonsten, och konstens ande hade blifwit honom så öfwermåttig, att han icke längre förmodde tänka på annat. För den skull höll han konsten förmer än all prast och ära på jorden, och andra människors äflan och traktan tycktes honom som en lönlös sträfwan efter tom flärd. Han kunde icke lämna sin konst och sin redan älderstigne mästare, utan skref tillbaka till fadren att han förstode att föra penseln, men icke spiran och wille stanna hos Leonardo. Då wardt den gamle, stolte furst Camillo högeligen wredgad, kallade sonen en owärdig narr och sände en förtrogen tjänare, som skulle föra sonen tillbaka. Men när nu Francesco ståndaktigt nekade att återwända och förklarade att en furste, omstrålad af tronens hela glans, tycktes honom wara en eländig warelse jämfördt med en duglig målare, och att stora frigsbragder wore en grym och jordiff lek och däremot målarens skapelse en ren afspiegling af en inneboende gudomlig ande, förgrymmades fjöghjälten Camillo och swor att förskjuta Francesco och tillförsäkra hans yngre bror Zenobio tronföljden. Francesco war tillfreds därmed och afstod formellt och högtidligt i en urkund till förmån för sin yngre broder rätten till furstetronen, och

så hände det sig att, när den gamle furst Camillo i hård och blodig kamp med aligiererna förlorat lifwet, Zenobio tillträdde regeringen, och däremot Francesco, förnekande sitt furstliga stånd och namn, blef målare och bekymmer- samt nog lefde på ett litet årsunderhåll, som den regerande brodern tillerkänt honom. Francesco hade annars varit en stolt, öfvermodig yngling, hwilkens wilda sinne endast den gamle Leonardo kunde tämja, och när Francesco afsagt sig sitt furstliga stånd, blef han Leonar- dos trogne och fromme son. Han hjälpte den gamle att fullborda månet stort och betydelsefullt werk, och så skedde det att lärjungen, swingande sig upp till mästarens höjd, blef berömd och måste måla en mängd altartaflor för kyrkor och kloster. Den gamle Leonard stod honom bi med råd och dåd, till deß han slutligen afled wid hög ålder. Då kom, som en länge med möda undertryckt eld, stoltheten och öfvermodet anho till utbrott. Han ansåg sig för sin tids störste målare, och sammanparande den hunna konstfickligheten med sitt stånd, kallade han sig själf för »målarfursten». Han talade föraktfullt om den gamle Leonardo, och afwikande från dennes fromma och enkla stil, skaffade han sig ett nytt maner, som bländade massans ögon med gestalternas hyppighet och prålande färgglans, och det öfwerdrifna berömmet gjorde honom allt mera fåfäng och öfvermodig. Det hände att han i Rom råfode i lag med wilda och utswäfwande unga män, och som han numera i allt wille wara den förste och utomordentligaste, war han också snart i lasternas stormwäder den djärfwaste seglaren. Förförda af heddomens falska och bedrägliga prast, bildade de unge männen med Francesco i spetsen ett hemligt sällskap, i hwilket de, brottsligt förhånande fristendomen, efterapade de gamle greferna och med fräcka tärnor firade skamliga och syndiga fester. Det war målare, men än flere bildhuggare ibland dem, de wille endast weta af den an-

tifa konsten och utskrattade allt, som nya konstnärer, eldade af den heliga fristendomen, till deß ära skapat af skön konst. I ohelig hänförelse målade Francesco många bilder ur antikens lögnaktiga fabelvärld. Ingen förmodde som han lifslefswande framställa qwinnlige figurers ofhyska hyppighet, i det han lånadearnationen från lefswande modeller och form och modellering från gamla marmorstatyer. I stället att som först i kyrkor och kloster uppbygga sig med de gamla mästarnes härliga taflor och med konstnärlig andakt innerligt tillgodogöra sig dem, aftecknade han flitigt de ljugande hednagudarnes bilder. Framför allt war han upptagen af en berömd Venusstaty, som han ständigt hade i tankarne.

Det årsunderhåll, som Zenobio utfäst åt sin broder, uteblef en gång längre än wanligt, och så kom det sig att Francesco råfode i swår penningefnipa till följd af sitt wildda lefswerne, som snart gjorde slut på förtjänsten och från hwilket han likwäl ej wille afstå. Då kom han att tänka på att han för längesedan af ett kapucinerkloster fått i uppdrag att för ett högt pris måla en bild af den heliga Rosalia, och han beslöt att för att få pengar hastigt fullända detta werf, som han af afsty mot alla fristna helgon ej welat gripa sig an med. Han tänkte sig framställa den heliga naten och i figur och ansichtsbildning lifnande Venusbilden. Utfästet lyckades öfvermåttan wäl, och de skändliga unge männen prisade högligen Francescos nesliga infall att för de fromma munkarnes räkning uppställa i kyrkan en hednist afgudabild i stället för det fristna helgonet. Men då Francesco började att måla, då gestaltade sig allt annorlunda än hwad han haft i sinnet, och en mächtigare makt öfvermann den usla lögnens ande, som behärskat honom. En ängels anlete från himmelen började lysa fram ur de mörka töcknen, men som gripen af skugg ångest för att fränka det heliga och hemfalla åt Herrens straffdom, wågade Francesco icke fullborda

ansittet och omfring den nakna tecknade kroppen lade sig tuftiga fläder i behagliga weck, en mörkröd flädning och en azurblå mantel. I sin skrifvelse till målaren Francesco hade kapucinermunkarne endast uppgifvit den heliga Rosalias bild, utan att närmare bestämma om huruvida en tänkvärd händelse ur hennes lif skulle bli ämnet, och därför hade Francesco i midten af duken gjort ett utfäst till helgongestalten, men nu, drifwen af anden, målade han rundt omfring allehanda figurer, som underbart samverkade för att framställa helgonets marthrium. Francesco hade helt och hållet gått upp i sin tafla, eller bilden hade fastmer själf blifvit den mächtige ande, som omfattade honom med sina starka armar och lyfte honom ur det syndiga lif, som han hittills fört. Men han kunde icke göra helgonets anlete färdigt, och detta blef för honom ett helwetiskt qwal, som borrade i hans själ med skarpa taggar. Han tänkte icke längre på Venusbilden, men det thöfdes honom som såge han den gamle målaren Leonardo, som betraktade honom med beflagande min och ängsligt och smärtsamt talade: „Ack, jag wille hjälpa dig, men får det icke; du måste först afstå från dina syndiga sträfwanden och i ånger och djup ödmjukhet anropa om förbön de helgon, mot hwilka du brutit.“ De unge männen, som Francesco så länge undwifit, uppsöfke honom i hans werkstad och funno honom som en wanmächtig sjufling ligga utsträckt på sitt läger. Men när Francesco för dem flagade sin nöd, huru han, som om en ond ande brutit hans kraft, ej förmådde göra färdig den heliga Rosalias bild, skrattade de alla och sade: „Ack, broder, hur har du nu på en gång blifvit så sju? Låtom oss bringa Aesculapius och Hygiäa ett dryckesoffer för den swages tillfrisknande!“ Man hämtade sbrakuserwin, som ynglingarne höllde i dryckesskålar och utgöto, werkställande libationer åt de hedniska gudarna framför den ofulländade taflan. Men när de sedan själfwa begynte

dricka och erbjödo Francesco vin, wille denne icke dricka med och deltaga i de wilda brödernas lag, oaktadt de utbragte skålar till fru Venus' ära. Då sade en af dem: „Den dumme målaren är werfligen sjuk till tankar och lemmar, och jag måste hämta en doktor.“ Han kastade öfwer sig sin mantel, tog på sig wärjan och gick ut genom dörren. Det dröjde icke många ögonblick, innan han återkom och sade: „Se bara, jag är nog själf en läkare, som kan bota sjuklingen där.“ Den unge mannen, som i gång och hållning försökte göra sig lik en gammal läkare, trippade omkring med krotiga knän och förwred sitt ungdomliga ansikte i så många wed och rhykor, att han såg ut som en gammal ful gubbe, och ynglingarne skrattade och utropade: „Se då hwad den doctorn kan göra för lärda miner!“ Doctorn närmade sig den sjuke Francesco och sade med rå och hänfull röst: „Ack, du stackars karl, jag måste wäl hjälpa upp dig ur din bedröfliga wanmakt! — Stackare, så blek och sjuk du ser ut, fru Venus kan du icke behaga på det sättet. — Smaka på min undermedicin! Då du nu skall måla helgon, skall min druck nog kunna ge dig krafter, th det är win ur den helige Antonius' fällare.“ Den förmente doctorn hade ur sin mantel tagit fram en flaska, som han nu öppnade. Ur flaskan utströmmade en sällsam doft, som bedöfwade de unge männen, så att de öfwerwäldigade af sömnighet, sjönko ned i stolarne och slöto ögonen. Men Francesco, rasande öfwer att bli förhånad som en wanmächtig welsing, rök flaskan ur doctorns händer och drack i fulla drag. „Wälbecommet!“ ropade ynglingen, som nu återtagit sitt ungdomliga ansikte och sin spänstiga gång. Sedan wäckte han ynglingarne ur sömnen, och de tumlade i hans sällskap utför trappan. Som berget Vesubius med wildt brusande sprutar förtärande lågor, så rasade nu strömmar af eld i Francescos inre. För sina ögon såg han som lefwande alla de hedniska fabler, han förr må-

lat, och han ropade med hög röst: „Åh, du måste komma, o min älskade gudinna, du måste få lif och bli min, om icke, wiger jag mig åt underjordens gudar. Då fick han se fru Venus stå tätt framför taflan och wänligt winka åt honom. Han sprang upp från sin bädd och började måla på den heliga Rosalias hufwud, emedan han nu troget tänkte afbilda fru Venus täcka ansikte. Det förefom honom som om hans fasta wilja icke kunde bjuda öfwer hans hand, th penseln gled alltjämt undan från de moln, som höljde den heliga Rosalias hufwud, och ströf mot hans wilja på hufwudena af de barbarer, af hwilka hon war omgifwen. Och likwäl blef den heligas himmelska anlete allt tydligare och blickade på Francesco med ögon, som så strålade af lif, att han som dödligt träffad af en ljungeld, störtade till golfwet. När han återkom till sina sinnen uppreste han sig mödosamt och wägade ej se bort till taflan, som blifwit honom så hemsk, utan smög sig med sänkt hufwud till bordet, där doftorns winflaska stod, och tog sig en duktig flunk. Då återfick Francesco sina krafter och betraktade sin tafla; den stod där färdig ända till fjärta penseldraget, och icke den heliga Rosalias ansikte, utan hans älskade Venusbild log emot honom med förföriska ögonkast. I samma stund upptändes Francesco af wildt, brottsligt begär. Han tjöt af wanwettig åtrå, han erinrade sig den hedniska bildhuggaren Pygmalion, hwilkens historia han målat, och bad som han till fru Venus att hon i hans bild måtte inblåsa lif. Det tycktes honom snart att bilden började röra sig, dock, när han wille sluta den i sina armar, såg han att den förblifwit dött lärt. Då slet han af sig sitt hår och betedde sig som en, som blifwit besatt af djäfwulen.

Så framlefde Francesco två dagar och två nätter; på tredje dagen, då han stel som en bildstod stod framför taflan, öppnades dörren till hans rum, och det präglade bakom honom som af qwinnofläder. Han wände sig om

och warseblef en qwinna, som han igenkände som originalet till taflan. Han blef nästan från sina sinnen, när han nu lifsleswande i en endast af fantasien hunnen skönhet såg framför sig den bild, som han i tankarne skapat efter en marmorstaty, och en rysning grep honom, då han betraktade målningen, som nu tycktes honom wara en trogen spegelbild af den främmande qwinnan. Detta hade på honom samma werkan, som en underbar andeuppenbarelse plägar utöfwa, hans tunga war bunden, mållös föll han på knä inför den främmande och lyfte som tillbedjande sina händer. Den främmande qwinnan uppreste honom leende och sade honom, att hon redan som liten flicka, då han war i målarstola hos den gamle Leonardo da Vinci, ofta sett honom och till honom fattat en outhärlig kärlek. Nu hade hon lämnat föräldrar och anhöriga och ensam wandrat till Rom för att uppsöka honom, emedan en inre stämma sagt henne att han älskade och af idel längtan och åtrå afbildat henne, något som hon nu såge wara sant. Francesco förstod nu att ett egendomligt själarne samförstånd utöfwar sitt inflytande, och att detta gifwit upphof till den underbara taflan och hans kärlek till densamma. Full af innerlig kärlek omfamnade han qwinnan och wille strax föra henne till kyrkan, för att en präst för ewigt skulle förena dem genom äktenskapets heliga sakrament. Qwinnan tycktes fasa däröfwer och sade: „Ack, min älskade Francesco, är du ej en käck konstnär, som icke låter fjättra dig af den fristna kyrkans band? Är du icke med kropp och själ tillgifwen den glada, friska antiken och deß lifwet wänkskapligt sinnade gudar? Swad angår vårt förbund de tråfiga prästerna, som i dyster hallar jämra bort sitt lif i hopplös flagan? Låtom oss ljusst och gladt fira vår kärleks fest!“ Francesco förfördes af qwinnans tal, och så skedde det att han redan samma afton firade sitt bröllop med den främmande qwinnan under hedniska ceremonier

och i sällskap med de åt ett syndigt och brottsligt lättfinne hemfallna unge män, som kallade sig hans vänner. Det visade sig att qvinnan medfört en kista, full af flenoder och reda penningar, och Francesco framlefde en lång tid med henne, frossande i syndiga njutningar och utan att utöfva sin konst. Qvinnan kände sig hafwande och blomstrade då först upp i ännu mera lysande fägring, hon såg ut att helt och hållet wara den till lif wäckta Venusbilden, och Francesco kunde knappast bära sitt lifs hppiga lycka. En natt wäcktes Francesco af ett dämpadt, ångestfullt stönande; då han förskrämd sprang upp och med ljuset i handen såg efter sin hustru, hade hon födt honom en gosse. Hastigt måste tjänarne skynda bort för att hämta barnmorfa och läfware.

Francesco tog barnet från moderns sköte, men då utstötte qvinnan ett hemskt, genomträngande skrik, och wred sig, som under greppet af starka händer. Barnmorfan kom med sin pig, och efter dem kom läfwaren. När de wille hjälpa qvinnan, rhyggade de tillbaka af fasa, th qvinnan war dödssteln, hals och bröst wanställda af blåa, widriga fläckar och i stället för ett ungt, skönt ansikte sågo de ett gräsligt förwridet och rhyngigt anlete med öppna stirrande ögon. Wid de båda qwinnornas skrik skyndade grannfolket till, från början hade det varit allehanda beshnnerligt prat om den främmande qvinnan, och det hppiga lefnadsfält, som Francesco förde, hade varit alla en sthyggelse, och det war nära på att man wid de andliga domstolarne angifwit detta konfubinat utan prästerlig wigsel. Nu när de sågo den gräsligt wanställda döda, woro alla säkra på att hon lefwat i förbund med djävulen, som nu satt sig i besittning af henne. Hennes skönhet hade blott varit trolldom och en bedräglig synwilla. Alla, som kommit dit, flydde förskräckta därifrån, ingen wille röra wid den döda. Francesco wiste nu med hwem han haft att göra och greps af en fasanfull ång-

est. Alla hans brott stodo honom för ögonen, och Herrens straffdom började redan här på jorden, då helwetets lågor uppflammade i hans själ.

Dagen därpå kom en medlem af den andliga domstolen med sina betjänter och wille häfta Francesco, men då wafnade hans mod och stolthet, han gjorde sig plats med wärjan och kom undan. Ett stycke från Rom fann han en håla, där han trött och utmattad gömde sig. Utan att hafwa haft ett tydligt medwetande därom, hade han wecklat in den nyfödde gossen och tagit honom med sig. Full af wrede, wille han nu krossa det af den djäfswulsta qwinnan födda barnet mot stenarne, men när han upplyste det, gaf det flagande ljud ifrån sig, och han greps af medlidande. Han lade gossen på den mjuka mossan och gaf honom dropparne af en pomerans, som han burit med sig. Rikt en botgörande eremit tillbragte han nu flera weckor i grottan och omwändande sig från den synd, hwari han lefwat, anropade han innerligt helgonen. Men framför allt bad han till den swårt kränkta Rosalia att hon skulle bli hans förespråkerska inför Herrens tron. En afton låg Francesco bedjande på knä i wildmarken och såg hur solen, som dök ned i hafwet i wäster, uppsände sina röda lågor. Men när lågorna förblefnat i den grå aftondimman, warsnade Francesco i rhymden ett lysande rosafimmer, som snart beghnte forma sig till gestalter. Francesco såg hur Rosalia, omgifwen af änglar, knäböjde på ett moln och djupt hwissande uttalade orden: „Herre, förlåt mannen att han i sin swaghet och wanmakt ej förmådde motstå satans lockelser!“ Då bröto blixtar fram genom rosafimmret och det dånade som åfslag genom himlahwalswet. „Swilken syndig människa har brutit som denne! Han skall icke få nåd och ro i sin graf, så länge den stam, som aflades af hans brott, frodas och växer widare i skändlig synd!“ — Francesco föll ned i stoftet, ty han wiste att hans dom war fälld, att

ett försträcktligt öde skulle drifwa honom fridlös omkring. Han flydde därifrån utan att komma ihåg gossen i hålan, och då han icke längre kunde måla, lefde han i botenlöst och jämmerligt elände. Många gånger rann det honom i sinnet att till den fristna religionens förhålligande utföra sköna målningar och han uttänkte planen, storartad i teckning och kolorit; men hur skulle han kunna börja ett sådant verk, då han icke ägde en scudo att köpa duk och färger för och endast uppehöll sitt qwalfulla lif med knappa allmosor, som skänktes honom wid kyrkdörarne. Då hände det sig att, när han en gång i en kyrka i tankarne målade på den tomma väggen, två beslöjade qwinnor trädde fram till honom, och en af dem talade med en ängels milda röst: "I det fjärran Preußen har åt jungfru Maria, där Herrens änglar nedlade hennes bild wid en lind, byggts en kyrka, som ännu saknar all utsmuckning med målningar. Bege dig dit, utöfningen af din konst skall bli dig en helig andakt, och din sönderslitna själ skall hugswalas med himmelsk tröst!" När Francesco blickade upp till qwinnorna, förswunno de i ett mildt skinnande ljus, och han märkte att doft af roser och liljor genomströmmade kyrkan. Nu visste Francesco, hwilka qwinnorna varit, och wille dagen därpå börja sin pilgrimsfärd. Men på samma afton fann honom efter mödosamt sökande en tjänare från Zenobio, som utbetalte till honom två års underhåll och inbjöd honom till sin herres hof. Francesco behöll för sig endast en ringa penningesumma, det öfriga utdelade han till de fattiga och begaf sig i väg till det aflägsna Preußen. Hans väg förde öfwer Rom och han kom till ett icke långt därifrån beläget kapucinerkloster, för hwars räkning han målat den heliga Rosalia. Han såg att bilden infogats i altaret, men märkte wid närmare eftersyn att den endast war en kopia af hans målning. Efter hwad han hörde hade munkarne icke welat behålla originalet på grund af

de egendomliga rykten, som gingo om den flydde målaren, ur hwilkens efterlåtenskap de fått taflan, utan, sedan en kopia blifwit tagen, sålt den till kapucinerklostret i B. Efter en beswärlig pilgrimsresa anlände Francesco till »den heliga lindens» kloster i Östpreußen och uppfyllde det uppdrag, som den heliga jungfrun gifwit honom. Han målade kyrkan så underbart, att han wäl insåg, att nådens ande i honom begynt sitt werk. En himmelsk tröst ingöts i hans själ.

*

Det begaf sig att grefwe Filippo S. på jakt i en aflägsen, wild bergstrakt öfverrastades af ett swårt owäder. Stormen tjöt i flyktorna, regnet föll i strömmar, som om människor och djur skulle gå under i en ny syndaflod; då fann grefwe Filippo en grotta, hwari han räddade sig och dit han också efter mycken möda fick in sin häst. Swarta moln lägrade sig öfwer hela horisonten, det war därför, i synnerhet i hålan, så mörkt att grefwe Filippo ingenting kunde urskilja eller upptäcka hwad det war, som präglade till inwid honom. Han fruktade att ett wilddjur kunde ha dolt sig i grottan och drog sitt swärd för att afwärja hwarje anfall. När owädet war förbi, och solstrålarne föllo in i hålan, såg han ett nafet barn liggande på en bädd af löf och se på honom med klara, lysande ögon. Bredwid stod en bågare af elfenben, hwari grefwen fann några droppar doftande win, som gossen begärligt insög. Grefwen lät sitt jakthorn ljuda, och så småningom samlade sig hans folk, som flyktat undan åt skilda håll, och på grefwens befallning inwäntade man icke huruvida den, som lagt barnet i grottan, skulle infinna sig för att afhämta det. När natten war nära att inbräta, sade grefwe Filippo: »Sag kan icke lämna gossen hjälplös här, utan will taga honom med mig, och sedan fungöra det, för att föräldrarna eller den, som inlagt barnet, skola kunna affordra mig det.» Det skedde så,

men weckor, månader och år förgingo, utan att någon anmälde sig. Grefwen lät i dopet gifwa hittebarnet namnet Francesco. Gossen växte upp och blef till kropp och själ en underbar yngling, som grefwen på grund af hans sällsynta begåfning älskade som sin son och tänkte ge sin förmögenhet i arf, enär han själf war barnlös. Francesco war redan tjugufem år gammal, då grefwe Filippo upptändes af en dårattig kärlek till en fattig och bildskön fröken och tog henne till äkta, fastän hon war ung och han redan bedagad.

Francesco fattades af ett syndigt begär att få äga grefwinnan, och oaktadt hon war from och dygdig och icke wille bryta sitt trohetslöfte, lyckades han efter en hård kamp snärja henne med sina djäfswulsta konster, så att hon öfwerlämnade sig åt syndig lusta och lönade sin wälgörare med förräderi och svart otacksamhet. De båda barnen, grefwe Pietro och grefwinnan Angiola, som den gamle Filippo med fadersglädjens hänryckning tröfste till sitt hjärta, woro frukterna af ett brott, som för ewigt skulle blifwa både honom och wärlden förborgadt.

*

Drifwen af en inre ingifwelse, framträdde jag för min broder Zenobio och sade: „Jag har affagt mig tronen och till och med, om du skulle dö barnlös före mig, will jag förblifwa en fattig målare och tillbringa mitt lif under stilla andakt och utöfwande af min konst. Dock wårt lilla land bör icke hemfalla åt någon främmande stat. Den Francesco, som grefwe Filippo S. uppföstrat, är min son. Det war jag, som under den wilda flykten qwarlämnade honom i grottan, där grefwen fann honom. På den elfenbensbägare, som stod bredwid honom, är wårt wapen insnidadt, och än mer skyddar ynglingens utseende, som troget kännetecknar honom som tillhörande vår familj, från hwarje misstag. Broder Zenobio, upptag den unge mannen som din son och lät honom bli din ef-

terträdare!" Zenobios twifwel om ynglingen Francesco blifwit född i rättmätigt äktenſkap, häfdes af den af påfwen ſanktionerade adoptionsurfund, ſom jag utwerkade, och ſå ſkedde det att min ſons lif i ett ſyndigt äktenſkapsbrott tog ett ſlut och att han ſnart i rättmätigt äktenſkap födde en ſon, ſom han kallade Paolo Francesco. På brottslig wäg hade den brottsliga ſtammen ſkjutit nya ſkott. Dock kan icke min ſons ånger ſona hans ſynd? Som Herrens ſtraffdom ſtod jag framför honom, th hans innerſta låg i öppen dag för mig och hwad ſom blifwit doldt för wärlden ſade mig den ande, ſom blir allt mächtigare inom mig och höjer mig öfwer lifwets bruſande wågor, ſå att jag förmår ſåda ned i djupet, utan att denna blick ådrager mig döden.

*

Stilsmäſſan från Francesco medförde döden för greſwinnan S., th nu förſt wafnade hon till medwetande om ſin ſynd, och hon kunde icke uthärda kampen mot kärleken till brottslingen och ſin ånger öfwer ſin gärning. Greſwe Filippo uppnådde en ålder af nittio år, han dog ſom en gubbe, ſom blifwit barn på nytt. Hans förmente ſon Pietro flyttade med ſin ſyſter Angiola till Francescos hof, ſom följt Zenobio i regeringen. Med glänſande feſter firades Paolo Francescos förlofning med Vittoria, furſtinna af M., men när Pietro ſåg bruden i hennes fulla fägring, upptändes han af en häftig kärlek, och utan att akta på faran, ſträfwade han efter Vittorias gunſt. Pietros åtrå undgick Paolo Francescos uppmärſamhet, emedan denne häftigt lågade af begär till hans ſyſter Angiola, ſom kallt tillbakawifade denna böjelſe. Vittoria aflägsnade ſig från hofwet för att före ſitt giftermål, efter hwad hon föregaf, i ſtilla enſamhet uppfylla ett aflagt heligt löfte. Förſt efter förloppet af ett år wände hon tillbaka, bröllopet ſkulle firas, och ſtrax efter detſamma ſkulle greſwe Pietro med ſin ſyſter Angiola åter-

wända till sin fäderne stad. Paolo Francescos kärlek till Angiola hade genom hennes ståndaktiga motstånd blifwit ännu häftigare och urartade till det rasande begäret hos ett djur, som han endast kunde tämja genom tanken på njutningen. Så hände det sig att han genom det skändligaste förräderi på själfwa bröllopsdagen, innan han gick in i brudkammaren, öfverföll Angiola i hennes sofrum och tillfredsställde sin skändliga lust, innan hon återkom till medvetande, ty wid bröllopsmåltiden hade man ingett henne ett opiat. När Angiola genom det nesliga dådet bragtes döden nära, tillstod Paolo Francesco, plågad af samwetsqual, hwad han begått. I första utbrottet af sin wrede wille Pietro stöta ned förräddaren, men hans arm nedsjönk förlamad, då han tänkte på att hans hämnd föregått dådet. Den lilla Giazinta, furstinnan af B., som allmänt gällde för att wara en dotter af Vittorias syster, war frukten af den hemliga förbindelse, som Pietro underhållit med Paolo Francescos trolofswade. Pietro for med Angiola till Tyskland, där hon födde en son, som man gaf namnet Frans och sorgfälligt lät uppföstra. Den skuldlösa Angiola tröstade sig slutligen öfwer det gräsliga brottet och uppblomstrade i ny skönhet.

Så kom det sig att furst Theodor af B. till henne fattade en häftig kärlek, som hon af hela sin själ beswarade. Snom kort war hon hans gemål, och wid samma tid förmälde sig grefwe Pietro med en tysk fröken, med hwilken han fick en dotter, under det att Angiola åt fursten födde två söner. Wäl kunde den fromma Angiola känna sitt samwete fullkomligt rent, men hon försjönk ofta i dyster eftertanke, när som i en dröm Paolo Francescos nesliga död föll henne i minnet, ja ofta war hon till mods, som om till och med den omedvetet begångna synden kunde tillräknas henne och skulle bli hämnad på henne och hennes efterkommande. Till och med bift och fullständig ab-

solution kunde icke lugna henne. Efter långvariga qwal kom det öfwer henne som en himmelsk ingifwelse att hon borde hppa allt för sin gemål. Daktadt hon förutsåg den swåra kamp, som tillståendet af det af den skändlige Paolo Francesco föröfwade brottet skulle kosta henne, lofwade hon sig högtidligt att wåga det swåra steget, och hon höll sitt löfte. Med fasa förnam furst Theodor det nesliga dådet, han blef häftigt uppskafad, och den djupa harmen thçftes till och med hota den ofthldiga hustrun. Däråf kom det sig att hon tillbragte några månader på ett aflägsset slott; under tiden bekämpade fursten de bittra känslor, som qwalde honom, och han kom så widt att han icke endast försonad räckte sin gemål handen, utan också, henne ometande, drog försorg om Frans' uppfostran. Efter furstens och hans gemåls död, kände endast grefwe Pietro och den unge furst Alexander af W. hemligheten med Frans' börd. Ingen af målarens ättlingar blef så till kropp och själ lik den Francesco, som grefwe Filippo uppfostrat, som denne Frans. En underbar yngling, besjälad af en hög ande, eldig och rast i tanke och handling. Måtte faderns och stamfaderns synd icke betunga honom, måtte han motstå satans onda lockelser! Innan furst Theodor afled, reste hans båda söner Alexander och Johan till det sköna Wälsfland, och icke så mycket öppen oenighet, som olika böjelser woro orsak till att bröderna skildes i Rom. Alexander kom till Paolo Francescos hof och fattade sådan kärlek till Paolos yngsta, af Vittoria födda dotter, att han tänkte förmåla sig med henne. Furst Theodor afwisade emellertid med en affsk, som då war furst Alexander oförklarlig, denna förbindelse, och detta blef anledningen till att furst Alexander först efter Theodors död förmålde sig med Paolo Francescos dotter. Prins Johann hade på hemresan lärt känna sin broder Frans och fann sådant behag i den unge mannen, hwilkens nära släktskap han icke anade, att han icke mera

kunde lefwa skild från honom. Frans war orsaken till att prinsen i stället för att återvända till broderns residens, reste tillbaka till Italien. Det ewiga, outgrundliga ödet wille att båda, prins Johann och Frans, sågo Vittorias och Pietros dotter Giazinta, och att båda upptändes af häftig kärlek till henne. Brottet gror, hwem förmår att motstå de dunfla makterna!

*

Wißt woro min ungdoms synder och brott affskrämda, men genom den heliga jungfrun och den heliga Rosalias förböner är jag räddad från ewigt fördärf och har det förunnats mig att här på jorden lida fördömmelsens qwal, till deß den brottsliga stammen förtorkat och icke längre bär några frukter. Bjudande öfwer andliga krafter, nedtrycker mig thyngden af det jordiska, och anande det tillkommandes dyster hemlighet, bländar mig lifwets bedrägliga färgprakt, och den swaga blicken går wilse bland konturlösa bilder, utan att kunna erfara deras inre werkliga gestaltning! Jag warsnar ofta den tråd, som den mörka kraft, som upprejer sig mot min själs frälsning, spinner vidare, och tror mig i min dårskap kunna gripa och sönderslita den. Men from och troende, har jag allt fortfarande att i ångerfull botgöring fördraga de marter, som blifwit mig pålagda för att försona mina misgärningar. Jag har skrämt bort prinsen och Frans från Giazinta, men satan är werksam för att bringa Frans i fördärfwet, som han ej skall undgå. Frans kom tillsammans med prinsen till den ort, där grefwe Pietro wistades med sin gemål och sin dotter Aurelia, som just fyllt sitt femtonde år. Liksom den brottslige fadern Paolo Francesco upptändes af wildt begär, då han fick se Angiola, så upplagade den förbjudna lustans eld i sonen, då han skådade det hulda barnet Aurelia. Med förförelsens alla djäfvelska konstgrepp förstod han att snärja det knappast utslagna blomstret, Aurelia, så att hon hängaf

fig åt honom med hela sin själ och redan hade shndat, innan tanken på shnd hunnit uppgå inom henne. När gärningen icke längre kunde förtigas, kastade hon sig full af förtwiflan öfwer sitt fel till moderns fötter och tillstod allt. Grefwe Pietro, fastän själf fången i shnd och brott, skulle ha mördat Frans och Aurelia. Modern lät Frans erfara sin rättmätiga wrede, i det hon med hotelsen att hyppa det skändliga dådet för grefwe Pietro fördref honom ur sin och den förförda dotterns åsyn. Det lyckades grefwinnan att undandraga sin dotter Pietros blickar, och denna födde på en affides ort en liten dotter. Men Frans kunde ej lämna Aurelia, han fick reda på hennes wistelseort, skyndade dit och inträdde i rummet just då grefwinnan, lämnad ensam af tjänstefolket, satt bredwid sin dotters bädd och hade i sitt knä den lilla flickan, som endast war åtta dagar gammal. Grefwinnan reste sig full af förskräckelse och fasa wid den oförmodade åsynen af skurken och befallde honom att lämna rummet. „Bort ... bort, annars är du förlorad; grefwe Pietro känner hwad du eländige begått!” så utropade hon för att skrämma Frans och sköt honom baklänges mot dörren. Då greps Frans af wilddt, djäfwulstt raseri, han ryste barnet ur grefwinnans armar och gaf henne ett knyt-näfsslag för bröstet, så att hon föll baklänges, och ilade därifrån. När Aurelia waknade ur sin wanmaft, war modern icke mera wid lif; ett djupt sår i hufwudet — i fallet hade hon slagit emot en järnbeflagen fista — hade dödat henne. Frans hade för affitt att mörda barnet, han wecklade in det i ett lakan och sprang i mörka qwällen utför trappan och wille just bege sig ut, då han hörde ett dämpadt qwidande, som tycktes komma ur ett rum i bottenwåningen. Ofriwilligt stannade han, lyfnade och smög sig slutligen närmare rummet. I samma ögonblick kom ur huset, jämrande sig och flagande, en qwinna, som han igenkände som barnsköterska hos baronessan von S.,

i hwilkens hem han bott. Frans frågade hvarför hon betedde sig så. „Ack, herre“, sade qwinnan, „jag har råfat ut för en olycka, jag hade juist lilla Eufemia i knät, och hon lekte och log, men plötsligt lät hon hufwudet sjunka och dör. Hon har blåa fläckar i pannan, och så kommer man att beskyllda mig för att jag låtit henne falla.“ — Frans gick hastigt in, och när han såg det döda barnet, insåg han att ödet wille att hans barn skulle lefwa, th det war underbart likt den döda Eufemia. Sköterstan, måhända icke så ofskildig till barnets död som hon föregaf, och bestucken af Frans rika skänker, gick in på bytet; Frans weflade in det döda barnet i lakanet och kastade det i strömmen. Aurelias barn uppfostrades som dotter till baronessan von S. under namnet Eufemia, och wärlden förblef i ofunnighet om den hemlighet, som war förbunden med hennes födelse. Den osaliga blef ej genom dopets heliga sakrament upptaget i kyrkans sköte, th det lilla barnet hade redan blifwit döpt, hwars död räddade hennes lif. Aurelia har efter flera års förlopp förmålt sig med baron von F.; två barn, Hermogenes och Aurelia, äro frukterna af denna förmälning.

*

Gimmelens ewiga makter hade förunnat mig att, när prinzen med Francesco — så kallade han på italienskt wis Frans — tänkte bege sig till den furstlige broderns residensstad, fick jag sälla mig till dem och medfölja. Jag wille med kraftig arm fatta tag i den wacklande Francesco, då han nalkades den afgrund, som öppnade sig för honom. Därattigt företag af en wanmächtig shndare, som ännu icke funnit nåd inför Herrens tron! — Francesco mördade sin broder, sedan han mot Giazinta föröfwat ett skändligt brott! En son till Francesco är den olycksallige gosse, som fursten låter uppfostra under namn af grefwe Viktorin. Mördaren Francesco tänkte förmåla sig med furstinnans fromma shster men jag förmådde att

föreböja detta död, i samma ögonblick det å en helig ort skulle sättas i werket.

*

Sedan han, marterad af tanken på outplånlige synder, hade flytt, var verkligen allt det djupa elände, hvaråt Frans hemföll, af nöden för att förmå honom till ånger. Böjd af grämelse och sjukdom, kom han på sin flykt till en landtman, som vänligt tog emot honom. Landtmannens dotter, en from och stilla jungfru, fattade en innerlig kärlek till främlingen och skötte honom sorgfälligt. Så hände det, att han, då han tillfrisknat, besvarade jungfruns kärlek och de förenades i äktenskapets heliga sakrament. Det lyckades honom att genom kloshet och wetande svinga sig upp och att rikligt föröka det icke obetydliga arfwet efter fadern, så att han fick åtnjuta mycket timligt wälstånd. Men osäker och tom är lyckan för en syndare, som icke är försonad med Gud. Frans försjönt i djupaste armod, och hans elände var dödande, th han kände hur själ och kropp förtärdes af långvarig sjukdom. Hans lif war en beständig botöfning. Slutligen sände honom himmelen en stråle af tröst. Han skall göra en pilgrimsfärd till »den heliga linden» och där skall födelser af en son förkunna honom Herrens nåd.

*

I den skog, som omger flostret wid »den heliga linden», trädde jag fram till den nödställda modern, när hon grät öfwer sitt faderlösa barn och wedergwicke henne med tröstens ord.

Underbar är Herrens nåd öfwer detta barn, som blef födt wid den heliga jungfruns wälsignade helgedom. Det tycktes som om Jesusbarnet i visioner uppenbarade sig för honom och i hans barnsliga sinne upptände kärlekens eld.

Modern har i det heliga dopet kallat honom Frans efter fadern! Skall det då bli du, Franciscus, som född på

en helig ort, bringar försoning åt din brottslige stamfader och skaffar honom ro i grafven? Sjärran från världen och de förföriska lockelser, bör gossen helt vända sin håg till det himmelska. Han skall bli en andlig. Så har den helige man, som ingöt underbar tröst i min själ, förkunnat för modern och det är väl denna nåderika profetia, som lyser mig med så förunderlig klarhet, att jag förmenar att jag inom mig själf ser en lefwande bild af framtiden.

Jag ser ynglingen i en kamp på lif och död med den mörka makt, som tränger in på honom med sina farliga wapen. — Han faller, dock en himmelsk qwinna håller öfwer hans hufvud segerns krona! Det är den heliga Rosalia som räddar honom! Så ofta som himmelsens ewiga makt förunnar mig det, vill jag wara nära och sthdda gossen, ynglingen och mannen, så långt den kraft räcker, som blifwit mig förlänad. — Han skall bli som —

Utgifwarens anmärkning.

Här, gunstige läsare, blir den gamle målarens halft utplånade skrift så otydlig, att det är alldeles omöjligt att längre tolka den. Vi återvända därför till den märkvärdige kapucinermunken Medardus' manuskript.

— — — —

Återkomsten till flostret.

Det hade kommit ända därhän, att öfverallt där jag lät se mig på Roms gator, folk stannade och i böjd och ödmjuk ställning bådo om min wälsignelse. Det kunde väl wara att de stränga botöfningar, hwarmed jag ännu fortsatte, wäckte uppseende, men säkert war att det sällsamma och underbara i min uppenbarelse snart måste bli till en legend för de lifliga och fantastiska romarne, och att de, utan att jag anade det, gjorde mig till hjälte i någon from saga. Ofta wäckte mig skygga suckar och det tysta mumlet af böner ur de djupa betraktelser, hwari jag, liggande på altarestegen, war försjunken, och jag märkte då att andäktiga knäböjde omkring mig och thystes bönfalla om mina förböner. Lifsom i kapucinerflostret hörde jag bakom mig ropet: »Il santo!« — och jag kände i mitt bröst som smärtsamma dolkstygn. Jag wille lämna Rom, men huru förskräckt blef jag ej, när priorn i det floster, där jag uppehöll mig, meddelade att påfwen låtit befalla mig till sig. Dystra aningar att en ond makt kanske på nytt traktade att inweckla mig i farliga förhållanden, uppdöto inom mig, emellertid fattade jag mod och gick på bestämd tid till Vatikanen. Påfwen, en ståtlig man, ännu i sin fulla kraft, mottog mig sittande i en rift snidad länstol. Två underbart wackra, i andlig dräkt flädda goffar räckte honom iswatten och swalkade rummet med fläktor af hägerfjädrar, emedan dagen war öfvermåttan het. Ödmjukt trädde jag fram till honom och gjorde den öfliga knäböjningen. Han betraktade mig skarpt, men blicken hade något godmodigt, och i stället för det stränga allwar, som annars låg lägradt öfwer hans ansikte, lifwade ett mildt leende hans drag. Han frågade hwarifrån jag kommit och hwad som fört mig

till Rom — forteligen det allra vanligaste om mina personliga förhållanden — och reste sig sedan, i det han sade: „Sag lät falla er, emedan man har berättat mig om er sällsynta fromhet. Svarför, broder Medardus, bedrifwer du dessa andaktsöfningar offentligt för folket och i de mest besökta kyrkorna? Tänker du wisa dig som ett helgon, och will du bli anropad af en fanatiskt pöbel, så gå in i dig själf och utforska hur det inre lifte är beskaffadt, som drifwer dig till detta handlingsfätt! Är du icke ren inför Herren och inför mig, hans ståthållare, får du en snöplig ände, munk Medardus!”

Deffa ord talade påfwen med stark, genomträngande röst, och hans blickar ljungade som åfkwiggas. För första gången på länge kände jag mig icke skyldig till den synd, för hwilken jag anflagades, och däraf härledde det sig wäl att jag icke blott bewarade min fattning, utan liftes af den tanke att min bot framgått af sann inre förkrosselse, och med hänförelse kunde jag yttra: „Herrens helige ståthållare, wäl är eder förlänad kraft att skåda in i mitt innersta, wäl kunnen I weta att min outhärliga syndabörda med centnerthyngd trycker mig till jorden, men på samma gång skolen I inse uppriftigheten af min ånger. Fjärran från mig är hwarje tanke på eländigt hyckleri, fjärran hwarje äreliften affitt att skändligt bedraga menigheten. O, helige herre, wärdigas förunna en botfärdig munk att i korta ord för Eder aflöja sitt brottsliga lif, men också det, som han i djupaste ånger och förkrosselse företagit!” Så började jag och berättade sedan, utan att nämna namn och i så sammanträngd form som möjligt, hela mitt lefnadslöpp. Påfwen blef allt mera uppmärksam. Han satte sig i sin stol och stödde hufwudet i handen och såg ned mot golfwet, plötsligt reste han sig, med forslagda armar och flyttande fram den högra foten, som om han wille trampa på mig, stirrade han på mig med glöd i blicken. När jag slutat, satte han sig

igen. „Er historia, munk Medardus“, började han, „är den underbaraste, jag någonsin hört. Tror ni på en synbar och öppen inverkan af den onda princip, som kyrkan fallar djäfwulen? —“ Jag wille svara, men påfwen fortsatte: „Menar ni att det win, som ni stal och drack i relikfammaren, dref er till de brott, som ni begått?“ — „Lif som ett med giftiga dunster bemängdt watten gaf det kraft att wäxa åt det frö till det onda, som låg inom mig!“ — Då jag svarat detta, teg påfwen några ögonblick, sedan fortsatte han med allwarlig och inåtwänd blick: „Hur wore det, om naturen också i andligt hänseende följde den lag som gäller för kroppsliga organismer att lifa föder lifa? ... Om, i lifhet med den kraft, som ligger gömd i kärnan och färgar det spirande trädets blad gröna, också wilja och böjelse fortplantade sig från fader till fader, upphäfwande frimwilligheten? ... Det finns familjer af mördare och röfware ... Det wore arfshnden, det brottsliga släktets ewiga, outplånliga förbannelse!“ — „Om den af en shndare födde i sin ordning måste shnda i kraft af den nedärfda organismen, då finnes det ingen shnd“, afbröt jag påfwen. „Lifwäl“, sade han, „den ewige anden skapade en jätte, som kan betwinga och slå i bojor det blinda djur, som rasar inom oss, förnuftet heter jätten, och ur hans kamp med djuret födes spontaneiteten. Sättens seger är dhgden, djurets är shnden.“ Påfwen thstnade för ett ögonblick, sedan blef hans blick ljusare, och han sade med mild röst: „Menar du, munk Medardus, att det är passande för Guds ståtåhållare att med dig diskutera härflshfwerier öfwer shnd och dhgd?“ — „Ers helighet, ni har wärdigats låta er tjänare förnimma er djupsinliga åsikt om människans wäsen, och wäl anstår det er att orda om en kamp, som ni själf härligt och ärorigt segrande har bestått.“ — „Du har en god mening om mig, broder Medardus“, sade påfwen, „eller tror du att tiaran är den lager, som för-

funnar hjälten och världens besegrare?" — "Nog är det", svarade jag, "något stort att vara konung och härska öfver ett folk. För en så högt stående måste allt honom omgifvande mera närma sig till hwartannat och i hvarje förhållande tyckas kommenfurablare och genom denna höga ståndpunkt utveckla sig en öfverskådandets styrka, som liksom en högre inwigning gör sig gällande i den borne fursten." — "Du menar", inföll påfwen, "att till och med hos de furstar, som äro swaga till förstånd och wilja, finnes en wiß egendomlig flofskap, som gärna kan tagas för wishet och förmår imponera på mängden. Men hur hör detta hit?" — "Sag wille", fortsfor jag, "tala om de furstar, hwilkas rike är af denna världen, och sedan om Guds stathållares gudomliga och heliga wärdighet.. På ett hemlighetsfullt sätt upplyser Herrens ande de i konflaven inneslutna höga prästerna. Skilda åt och i enrum hängifvande sig åt from betraktelse, befruktat en himmelsk stråle de efter himmelsk upplysning längtande sinnen, och ett namn återljuder, som en lofsprisande hymn till allmakten från inspirerade läppar. Endast fungjordt på jordiskt tungomål blir beslutet af en ewig makt, som på jorden utforar sig en wärdig stathållare, och så, ers Helighet, är eder treringade krona, er Herres, världens Herres, mysterium, i själfwa werket den lager, som fungör er som hjälte och segrare! Det världsliga rike, som blifwit eder besfärdat, är endast eder i himmelsk praft blomstrande tron." — "Du medger", afbröt mig påfwen, "att jag har orsak att vara nöjd med den mig besfärda tronen. Nog är mitt blomstrande Roma prydt med en himmelsk praft, som du wäl måste märka, broder Medardus, om du ej fullständigt tillslutit dina ögon för allt jordiskt ... Dock, det tror jag icke ... Du är en duftig talare och ditt tal har gått mig till hjärtat ... Wi skola, märker jag, bli mera bekanta! ... Stanna här! ... Snom få dagar är du kanske prior, och

senare kunde jag till slut utvälja dig till min biftfader ... Gå ... bete dig mindre narraktigt i kyrkorna, du kan nu en gång icke swinga dig upp till helgon — kalendern är fulltalig. Nu må du gå!" — Påfwens sista ord förwånade mig lika mycket som hans beteende för öfrigt, som fullständigt stred mot den föreställning, jag gjort mig om den fristna menighetens högste föreståndare, som makten att binda och lösa blifwit gifwen. Jag hyste icke något twifwel om att han ansett allt det, som jag sagt om gudomligheten af hans fall, för ett tomt och listigt smicker. Han utgick från den tanken att jag welat göra mig till en helig man, och att jag, när han af färsfilda orsaker måste spärra mig denna väg, war betänkt att på annat sätt skaffa mig anseende och inflytande. Därpå war han åter igen af andra mig ofända grunder willig att ingå.

Utan att tänka däröfwer, beslöt jag att, innan påfwen hann falla mig till sig, lämna Rom och fortsätta mina andaktsöfningar. Dock, för mycket rörde sig inom mig, för att jag som förr helt skulle kunna wända min håg till himmelen. Ofriwilligt tänkte jag till och med i bönen på mitt forna lif; bilden af mina synder hade blefnat, och endast den glänsande karriär, som jag påbörjat som furstens gunstling och som påfwens biftfader kunde fortsätta och afsluta, — hwem wet på hwilken höjd, — stod hjärt lyfande för min inre syn. Så kom det sig att jag, icke på påfwens bud, utan ofriwilligt upphörde med mina andaktsöfningar och i stället dref omkring på Roms gator. När jag en dag gick öfwer „spaniska platsen", hade en hop folk samlats omkring en marionettförelisares låda. Jag hörde Raspers komiska qwäfarande och folkmassans flafsfratt. Första akten war till ända, och man gjorde sig i ordning till den andra. Den lilla ridån gick upp, och den unge Dawid wisade sig med sin slunga och säcken med fijselstenar. Med tofroliga gester lofwade han att nu skulle

den plumpe jätten Goliat helt wißt bli slagen och Israhel räddadt. Nu hördes ett doft buller och brummande. Jätten Goliat steg upp med sitt widunderliga hufwud. Huru förwånad blef jag ej, då jag wid första anblicken i Goliatshufwudet igenkände den narraktige Belcampo. Tätt under hufwudet hade han med en för ändamålet affedd mekanism fäst en liten kropp med helt små armar och ben, hans egna arlar och armar woro dolda af ett draperi, som skulle föreställa Goliats weftiga mantel. Med de sällsammaste grimaser och groteska ryckningar i sin dwärgkropp höll Goliat ett stolt tal, som Dawid ibland afbröt med ett fnitter. Folket skrattade omåttligt, och jag själf, egendomligt berörd af Belcampos nya, fabelaktiga uppenbarelse, lät mig medryckas och utbröt i ett för mig oöfwanligt skratt af barnslig förnöjelse. Ack, huru ofta war annars mitt skratt blott en konvulsivisk frampryckning af inwärtas, hjärtslitande qual! En lång disputation föregick kampen med jätten, och Dawid bewisade mycket lärdt och konstmässigt hwarför han måste och skulle slå ned den fruktansvärde motståndaren. Belcampo lät alla sina ansigtsmuskler spela som en sprakande löpeld, och därwid slogo jättens små armar efter den lilleputaktige Dawid, som skickligt förstod att wita undan och åter uppenbarade sig än här, än där, till och med i Goliats egen mantelslif. Slutligen flög kiselstenen i Goliats hufwud, han sjönk ned, och täckelset föll. Jag skrattade alltmer öfwerlyudt, eggad af Belcampos galna geni, då flappade mig någon sakta på skuldran. En abbee stod bredwid mig. „Det gläder mig, ert högwördighet“, började han, „att ni ej förlorat lust för det timliga. Sedan jag varit vittne till era märkwärdiga andaktsöfningar, hade jag icke tilltrött er att ni kunde skratta åt sådana dårskaper.“ När abben sade detta, föreföll det mig som om jag måste skämmas för min uppsluppenhet, och ofriwilligt sade jag något, som jag strax därpå ångrade:

„Tro mig, herr abbee att den, som i den förvirrade lefen af lifwets vågor war en duftig simmare, skall det aldrig fattas kraft att dyka upp och modigt lyfta sitt hufvud ur deras dunfla flöden.“ Abbeen betraktade mig med bligrande ögon. „Åhå“, sade han, „så bra ni finner och utför en bild. Jag tror mig känna er tillräckligt och beundrar er af hela min själ.“

„Jag förstår ej hur en fattig botgörare till munk kan väcka er beundran!“

„Utmärkt, ers högwördighet! — Ni faller tillbaka i er roll! — Ni är påfwens gunstling?“

„Det har behagat Herrens helige ståthållare att bewärda mig med en blick. Jag har ägnat honom min wördnad, som det höfwes inför en wärdighet, som en ewig makt förlänar.“

„Nå, du wärdige basall wid den trefaldigt fröntes tron, du skall tappert utföra det, som tillhör ditt ämbete. Men tro mig, Herrens nuwarande ståthållare är en dygdeflenod i jämförelse med Alexander den sjätte, och då har du kanske räknat miste. Spela bara din roll vidare, snart är den utspelad, då den börjat så muntert. Gärwäl, mycket ärade herre!“

Med ett gällt hånfratt skyndade abbeen därifrån, och jag blef stående som förstenad. När jag jämförde hans sista yttrande med mina egna iakttagelser öfwer påfwen, måste det bli mig klart att han ingalunda war den efter striden med djuret frönte segrare, för hwilken jag ansett honom, och lifaledes måste jag till min förskräckelse känna mig öfwerthgad om att åtminstone prästerna tycktes min bot wara en hufvudares sträfwan att på det ena eller andra sättet swinga sig upp.

Särad i min själs innersta, återwände jag till mitt kloster och bad innerligt i den tomma kyrkan. Då föll som fjäll från mina ögon, och jag förstod att jag frestats af den mörka makt, som ännu sökte lägga ut snaror för

mig, men på samma gång också min egen skändiga swaghet och himmelens straffdom. Endast en hastig flykt kunde rädda mig, och jag beslöt att tidigt följande morgon bege mig i väg. Strax därpå inträdde portwaktaren och berättade att en besynnerligt klädd man ifrigt begärde att få tala wid mig. Jag begaf mig till samtalsrummet, det war Belcampo, som på sitt galna sätt sprang emot mig, grep mig med båda händerna och drog mig bort i en vrå. „Medardus“, började han tyst och skynsamt, „du må nu göra hwad du will för att bringa dig i fördärfwet, narraktigheten är bakom dig på wästan eller skynwästwindens wingar och griper tag i dig och drager upp dig, om också endast en flit af din låpa sticker upp ur afgrunden. — O, Medardus, lägg då märke till hwad wänstap är och hwad kärleken förmår, tro på Dawid och Sonatan, käraсте kapuciner!“

„Jag har beundrat er som Goliat“, föll jag pratmakaren i talet, men säg nu strax hwad saken gäller och hwad som för er hit?“ —

„Hwad som för mig hit“, sade Belcampo, „hwad som för mig hit? — Wanwettig kärlek till en kapuciner, som jag en gång satte hufwudet till rätta på, och som fastade omkring sig blodigt gyllene dukater, — som hade till besant en rhyelig gengångare — som, då han hade mördat en smula, wille gifta sig med den skönaste i wärlden på borgerligt, eller rättare adligt wis.“

„Sluta upp“, ropade jag, „sluta upp, du faslige tof! Jag har swårt fått böta för det, som som du nu med brottslig lättfärdighet förebrår mig.“

„O, herre“, fortfor Belcampo, „är ännu detta ställe så känsligt, där en er fientlig makt tillfogade er farliga sår? Är ert tillfrisknande ännu icke fullständigt? Nå, jag skall wara mild och lugn som ett godt barn, jag skall betwinga mig och icke längre hoppa, hwarken andligen eller kroppsligen, och endast säga er, käre kapuciner, att jag

hufvudsakligen håller af er för era sublima dårskapers skull, och då det öfwer hufvud taget är gagneligt att hwarje tofig princip så länge som möjligt lefwer och frodas på jorden, så räddar jag dig ur hwarje lifsfara, hwari du lättfärdigt störtar dig. I mitt dockhus har jag lyßnat till ett samtal, som rör dig. Påfwen vill göra dig till prior i härwarande kapucinerfloster och upphöja dig till sin bittfader. Fly genast, genast från Rom, ty dolkar lura på dig! Jag känner den bravo, som skall expediera dig till himmelriket. Du står i vägen för den dominikaner, som nu är påfwens bittfader. I morgon får du icke längre wara här." Denna nya händelse kunde jag blott allt för wäl förena med den obekante abbeens yttranden, och jag war så häpen, att jag knappast märkte hur den löjlige Belcampo gång på gång tryckte mig till sitt hjärta och slutligen tog afsked under sina wanliga grimaser och framsprång.

Det war redan öfwer midnatt, då den yttre flosterporten öppnades och en wagn doft hördes rulla öfwer gårdens stenläggning. Strax därpå gick någon i korridoren, man knackade på dörren till min cell, jag öppnade och warseblef pater gardianen, som åtföljdes af en förflädd man med en fackla. „Broder Medardus“, sade gardianen, „en döende önskar i dödstampen den sista smörjelsen och ert andliga bistånd. Gör nu det, som åligger ert ämbete och följ denne man, som skall föra er dit, där ni behöfves.“

En kall rysning genomför mig, och jag kände som en aning att man wille föra mig till döden, jag kunde lifwäl icke wägra och följde därför den maskerade mannen, som öppnade wagnsdörren och nödgade mig att instiga. I wagnen woro twenne män, som togo mig emellan sig. Jag frågade hwart man wille föra mig, hwem som just af mig begärde tröst och den sista smörjelsen? — Intet svar! Under djup tystnad foro wi genom en mängd ga-

tor. Jag trodde mig kunna sluta af ljudet att wi redan woro utanför själfwa Rom, likwäl iakttog jag snart att wi foro genom en port och sedan ånho genom stenlagda gator. Slutligen höll wagnen, mina händer blefwo hastigt sammanbundna, och en tjock kappa fastades öfwer mitt hufwud.

„Det skall icke ske er något ondt“, sade en rå stämman, ni måste endast iakttaga tystnad öfwer hwad ni får se och höra, annars kan ni wara säker om en ögonblicklig död.“ Man lyfte mig ur wagnen, låsen flirrade, och en port wred sig knarrande på tunga, rostiga hafar. Man ledde mig genom långa gångar och slutligen utför en trappa, djupare och djupare ned. Ekot af stegen öfwerthgade mig att wi befunno oss i hwallf, hwars uppgift den skarpa lifluften förrådde. Slutligen stannade man, mina händer lösgjordes och kappan borttogs från mitt hufwud. Jag befann mig i ett rymligt, af en hänglampa swagt upplyst hwallf, en swart maskerad man, tydligen densamme, som fört mig dit, stod bredwid mig, rundt omkring mig futto dominikanermunkar på de låga bänkarne.

Den rhygliga dröm, som en gång plågat mig i fängelset, rann mig i minnet, jag war förwissad om en qwalfull död, likwäl bewarade jag min fattning och bad tyst och innerligt, icke om räddning, utan om en salig andelyft. Efter några minuters dyster och olycksbådande tystnad trädde en af munkarne fram och sade med dämpad röst: „Medardus, wi hafwa nyss dömt en af edra ordensbröder. Domen skall gå i werfställighet. Af eder, helige man, wäntar han absolution och tröst i döden! Gå nu och gör er ämbetsplikt!“ — Den maskerade, som stod bredwid, fattade mig under armen och förde mig genom en lång gång in i ett litet hwallf. Här låg i ett hörn på en halmbädd ett blekt, aftärdat, med trasor beklädt benrangel. Den maskerade ställde lampan, som han haft med sig, på stenbordet i hwallfwets midt och aflägsnade sig.

Jag närmade mig fången, han wände sig mödosamt om. Jag blef stel af skräck, då jag igenkände den fromme Chyrillus' äremördiga anletsdrag. Ett himmelskt förklaradt leende öfwerflög hans ansikte. „Så ha de åtminstone“, började han med matt röst, „dessa helwetets afskhwärda handtlangare, som husera här, icke bedragit mig i detta fall. Genom dem erfor jag, käre broder Medardus, att du befann dig i Rom, och när jag längtade efter dig, emedan jag emot dig föröfwat stor orätt, lofwade de mig att föra dig hit i min dödsstund. Nu är den wäl inne, och de hafwa hållit ord.“ Jag knäböjde wid sidan af den äremördige, fromme gubben och beswor honom att framför allt berätta mig hur det varit möjligt att inspärra och döma honom till döden. „Käre broder Medardus“, sade Chyrillus, „först när jag ångerfullt bittat hur jag i willfarelse förfarit syndigt emot dig, när du försonat mig med Gud, får jag tala med dig om mitt elände och min timliga undergång. Du wet att jag och mitt kloster med mig ansett dig för en den skändligaste syndare, du hade belastat dig med — som wi trodde — de hemskaste brott, och wi hade utstött dig ur vår gemenskap. Och dock war det endast ett enda ödesdigert ögonblick, då djäfwulen kastade sin snara om din hals och rhytte dig ur helgedomen bort till det syndfulla wärldslifwet. Bedragande dig på ditt namn, din klädnad och gestalt, begick en djäfwulst hycklare dessa dåd, som så när hade åsamkat dig en mördares nesliga död. Den ewiga makten har förunderligen uppenbarat att du wisseligen lätt sinnigt syndade, då du tänkte bröta ditt ordenslöfte, men också att du är ren från dessa fasawäckande förbrutelser. Leonardus, wänd åter till vårt kloster, dina bröder skola med kärlek och glädje mottaga den, som de trodde wara förlorad.

— O, Medardus ... ” Den gamle, öfvermannad af sin swaghet, förskönt i djup wanmakt. Jag kufwade den spänning, hwari hans ord, som tycktes hysa en ny un-

derbar händelse, hade försatt mig, och endast med tanke på honom och hans frälsning, sökte jag i satsnad af alla andra hjälpmedel återfalla honom till lifwet genom att långsamt och lätt med högra handen stryka öfver bröst och hufvud, ett i våra kloster öfligt sätt att ur wanmakten väcka dödsdjupa. Chrillus hämtade sig snart och bifstade för mig — han, den fromme, för den brottslige syndaren! Men det förefom mig som om, när jag absolverade den gamle, hwilkens förhändelser på sin höjd bestått i någon gång påkomna twifvel, inom mig tändes en himmelsk inspiration och jag endast wore det werktgh, det förkroppsligade organ, hwaraf en högre makt betjänade sig för att redan härnere med mänskligt tungomål tala till en ej ännu frigjord människosjäl. Chrillus lyfte andaktsfullt sin blick till himmelen och sade: „O, broder Medardus, hur hafwa icke dina ord wedergwickt mig! Glad går jag den död till mötes, som nesliga skurfar bereda mig. Jag faller ett offer för den gräsliga falskhet och synd, som omge den trefaldigt fröntes tron.“

Nu hörde jag dämpade steg, som kommo allt närmare, nycklar raflade i dörrlåset. Med en wäldsam ansträngning reste sig Chrillus, fattade min hand och hwiskade i mitt öra: „Återvänd till vårt kloster, — Leonard är underrättad om allt och wet hur jag dör — beswär honom att tiga om min död! Suru snart hade icke i alla fall döden upphunnit mig — lef wäl, broder, och bed för min själs wälfärd! Jag skall wara hos er, då ni i klostret fira min själamässa. Lofwa mig att wara thyst med allt, som du fått weta, th annars bereder du dig själf fördärf och inwecklar vårt kloster i tusentals farliga intriger!“ — Jag gjorde det, mafterade trädde in, upplyfte gubben från bädden och släpade honom, som icke kunde gå för mattighet, genom gången till det hwallf, där jag nyh warit. På en wink af de mafterade följde jag efter, dominikanerna hade slutit en frets, inom hwilken man förde

den gamle och lät honom knäböja på en jordhög, som man uppfäst i midten. Men hade rätt honom ett crucifix. Sedan jag höll det för min plikt, hade jag träd in i kretsen och drog mig åt sidan. I samma ögonblick såg jag ett svärd blixtra till i handen på en af de mafferade, och Chrillus blodiga hufvud rullade till mina fötter. Jag sjönk ned medwetslös.

När jag återkom till medvetande, befann jag mig i en liten cellifnande kammare. En dominikaner trädde fram till mig och sade med ett hånloje: „Ni har väl blifwit uppskrämd, min broder, och likväl skulle ni rätteligen fröjda er öfver att med egna ögon hafwa fått sett ett så skönt marthrium. Så måste man väl falla det, då en broder af er orden lider en välförtjänt död, ty I ären väl alla helgon samt och synnerligen?“ — „Vi äro icke heliga“, sade jag, „men i våra kloster mördas dock ingen ofskyldig. Låt mig gå, jag har med glädje uppfyllt mitt åliggande. Den saligt hädangångnes ande skall vara mig nära, om jag själf skulle råta i mördarhänder.“ — „Jag twiflar icke på att den salige broder Chrillus skall vara i stånd att i sådant fall bistå er, men ni bör, käre broder, icke falla en afrottning för mord? Chrillus hade swårt förshndat sig mot Herrens ståthållare, och det var denne själf, som befallde hans död. Dock, detta allt måste han väl bittat för eder, tag nu en liten förfriskning, ni ser alldeles blek och förstörd ut.“ Med dessa ord räckte mig dominikanern en pokal af kristall, hwari ett mörkrödt, starkt doftande win skummade. Jag wet icke hwad det var för en aning som blixtnabbt genomfor mig, då jag förde pokalen till munnen. Likväl var det säkert, att jag kände luften af samma win, som Eufemia en gång frendjade mig den där ödesdigra natten, och ofrivilligt, utan klar eftertanke, höll jag ner det i den vänstra armen på min habit, medan jag höll vänstra handen för ögonen, som om de bländades af ampeln. „Väl bekom-

met!" utropade dominikanern, medan han hastigt ledde mig till dörren. Man fastade mig i wagnen, som till min förwåning war tom, och förde mig därifrån. Nat- tens skräck, själsspänningen och sorgen öfwer Chrillus' o- lycksöde försatte mig i ett tillstånd af bedöfning, hwaråt jag motståndslöst hängaf mig, då man ryckte mig ut ur wagnen och lät mig tämligen omildt falla till marken. Morgonen inbröt, och jag fann mig liggande wid kapu- cinerflosters port, på hwars flocka jag ringde, när jag rest mig upp. Portwäkten blef förskräckt, då han såg mitt bleka, förstörda utseende i min cell. På hans frågor swa- rade jag endast i allmänna ordalag att dens död, jag skulle absolwera, warit så gräslig, att den upprört mig i mitt innersta; men snart kunde jag ej tala vidare på grund af den rasande smärta, jag kände i vänstra ar- men, utan gaf till ett högljudt skri. Klostreläkaren till- kallades, man ryckte af mig armen, som nästan flabbade fast wid köttet, och fann hela min arm förtärd och sön- deräten af ett frätande ämne. "Jag skulle ha druckit win och har hållt det i armen", stönade jag, wanmächtig af mina förskräckliga qwal. "Det war frätande gift i win- et!" utropade läkaren och använde skyndsam några me- del, som åtminstone lindrade den rasande smärtan. Det lyckades läkarens skicklighet och den omsorgsfulla wård, som priorn lät mig komma till del, att rädda armen, som man i början trodde sig bli tvungen att amputera, men köttet war förtorkadt intill benen, och den otäcka gift drucken hade förlamat all rörelseförmåga. "Jag ser blott alltför tydligt", sade priorn, "hur det förhåller sig med den händelse, som kostat er armen. På obegripligt sätt förswann den fromme broder Chrillus från vårt kloster och Rom, och äfwen ni, käre broder Medardus, skall på samma sätt gå under, om ni icke strax lämnar Rom. Återvänd till ert fäderne-land och ert kloster! Frid med eder!"

Jag kände väl att så länge jag stannade i Rom, skulle jag swäfwa i ständig lifsfara, men till det pinande minnet af förgångna synder, som icke ens den strängaste botgöring förmått att utplåna, sällade sig den kroppsliga smärtan från den wißnade armen, och jag satte så litet värde på min qwalfulla tillwaro, att en hastig död tycktes mig som en befrielse från en tryckande börda. Jag blef allt mera förtrolig med tanken på en wäldsam död, och en sådan föreföll mig till och med som ett ärofullt, genom min stränga botgöring förtjänt marthrskap. Jag såg hur jag gick ut genom klosterporten och hur en mörk warelse plötsligt genomborrade mig med en dolf. Det samlades folk omkring mitt blodiga lif. „Medardus, den fromme botgöraren är mördad!” — så ropade man på gatorna, och allt mer tätade människoskarorna under weflagan öfwer den döde. Qwinnorna böjde knä och torfade med hwhita dufar såret, hwarur blodet wälldde fram. Då får en af dem syn på korset på min hals och utropar: „Det war en marthr och ett helgon, se, det Herrens tecken, som han bär på sin hals!” — Alla knäböjde. — Uhyfliga de, som komma åt att beröra helgonets kropp eller flädnad. Snabbt ditföres en bår, där blir min kropp lagd, sedan den befransats med blommor, och under sång och bön bäres den af de unga männen till S:t Peter. På detta sätt utarbetade min fantasi en målning, som med lefwande färger framställde mitt förhärlikande på jorden, och utan att ana eller tänka på hur den onde anden på detta sätt sökte locka mig till syndig högfärd, beslöt jag att intill mitt fullständiga tillfrisknande stanna i Rom, fortsätta mitt förra lefnadsfätt och antingen dö en ärofull död eller, af påfwen räddad från mina wedersakare, uppstiga till kyrkans högsta wärdigheter. Min starka, lifskraftiga natur satte mig i stånd att uthärda mina outfägliga plågor och emotstå inwerkan af den helwetiska wätska, som utifrån sökte förhärjande intränga också i de

inre organen. Läkaren utlofvade snar förbättring, och i själfwa werket kände jag endast under de oflara ögonblick, som bruka föregå insomnandet, feberanfall, som wäglade mellan froßbrötningar och brännande hetta.

Under en sådan stund war det, som jag helt uppfyllt af föreställningen om mitt marthrium, efter wanligheten såg mig själf ligga mördad med ett dolfstygn i bröstet. Dock, i stället för att som annars ligga utsträckt på „Spanska platsen“ och omges af en folkmassa, som utbredde ryktet om min helighet, låg jag ensam i en trädgårdsgång i klostret i B. I stället för blod flöt en äcklig, färglös wättska ur det gapande såret, och en röst sade: „Är det sådant blod martyrer utgjuta? Dock, jag will göra wattnet flart och färga det, och sedan skall den eld, som segrat öfwer ljuset, ge honom hans krona.“ Det war jag själf, som sade detta, men då jag kände mig skild från mitt eget döda jag, insåg jag wäl att jag war den werkliga tanken af mitt jag, och snart återfann jag mig själf i det röda som simmade i etern. Jag swingade mig upp på bergspetsar — jag wille genom morgonrodnadens afghllne moln omgifna port draga in i den borg, som war mitt hem, men blyxtar forjade som brinnande ormar himlahwalfwet, och jag sjönk ned i ett fuktigt och färglöst töcken. Och min tanke sade: „Det är jag — jag, som färgar edra blommor och ert blod — blommor och blod är den bröllopsprydnad jag bereder! Jag föll djupare och djupare, såg lifet med det gapande såret, hwarur det ore-na wattnet flöt i strömmar. Min andedräft skulle förwandla wättskan i blod, men det gick icke, lifet reste på sig och såg på mig med håliga, hemiska ögon och tjöt som nordanwinden i den djupa flyktan: „Förbländade, dåraktiga tanke, det finnes ingen strid mellan ljus och eld, utan ljuset är elddopet med det röda, som du söker förgifta.“ Lifet sjönk samman, alla ängens blommor böjde förwignade sina hufwuden, människor, som lifnade bleka

spöken, fastade sig till marken, och en tusenstämmig tröstlös jämmer steg upp genom rhymden: „O, Herre, Herre, är vår syndaskuld så omätlig att du ger fienden makt att göra om intet vårt blods skuldoffer?“ Starkare, starkare som hafwets brusande vågor swälldes detta flagofri! Tanken wille gå under i denna tröstlösa flagoton, då rycktes jag som af en elektrisk stöt upp ur drömmen. Klosters tornflocka slog tolf, ett bländande ljus föll genom kyrkfönsterna in i min cell. „De döda uppstå ur sina grafvar och hålla gudstjänst.“ Så talade något inom mig, och jag började bedja. Då hörde jag ett sakta knackande. Jag trodde att någon munk wille in till mig, men till min fasa hörde jag snart min spöflike dubbelgångares fnitter och skratt, och gäckande och hånande ropade det: „Lille bror ... lille bror ... nu är jag åter igen hos dig ... såret blöder ... rödt ... rödt ... Kom med mig, lille bror Medardus, kom med mig!“ Jag wille springa upp från mitt läger, men fasan hade bredt öfwer mig ett istäcke, och hwarje försök till rörelse blef till en inwärtets framp, som skar i mina muskler. Endast tanken lefde qwar och blef till en innerlig bön om räddning från de mörka makter, som omhvarfde mig ur helvetets öppna port. I detta ögonblick genombröt aftonrodnadens purpurskimmer den dyster, färglösa dimman, och i detta sken syntes en hög gestalt. — Det war Kristus, ur alla hans sår pärlade blodsdroppar, och jorden fick tillbaka sitt röda, och människornas flagan blef en jubelhymn, th det röda war Herrens nåd, som uppgått öfwer dem. Endast Medardus' blod flöt färglöst ur såret, och han bad innerligt: „Skall då i hela wärlden jag ensam wara prisgifwen åt den ewiga fördömmelsens qwal?“ Då rörde det sig i busksnåret — en ros, färgad af himmelskt glöd, lyfte sitt hufwud och såg på Medardus med en ängels blida leende, en söt doft omslöt honom, och doften war ljuset af wärens underbart rena eter. „Elden har icke seg-

rat, det står icke någon strid mellan ljus och eld. — Eld är det ord, som upplöser syndarne!" Det föreföll som om rosen talat dessa ord, men rosen var en huld qvinna. — S hvit klädnad och med roser inflätade i det mörka håret närmade hon sig mig. „Aurelia“, utropade jag och vaknade ur min dröm; en underbar rosendoft uppfyllde cellen, och jag måste väl hålla det för en willa af mitt upprörda sinne att jag tydligt tyckte mig skåda Aurelias gestalt, hur hon såg på mig med allvarliga blickar och sedan syntes dofta bort i morgonsolens strålar, som föllo in i cellen.

Nu förstod jag djävulens frestelse och min egen svaghet. Jag ilade ned och bad innerligt wid den heliga Rosalias altare. — Sntet giflande, ingen bot i klosterlig mening, men då middagssolen lodrätt sände ned sina strålar, var jag redan flera mil borta från Rom. Scke blott Thrillus' maning, utan en inre oemotståndlig längtan dref mig hemåt på samma väg, som jag vandrat till Rom. Mot min egen vilja hade jag, då jag wille fly undan min plikt, tagit rakaste vägen till det mig af prior Leonard bestämda målet.

Jag undvek att besöka furstens residens, ej emedan jag fruktade att bli igenkänd och falla i kriminaldomstolens händer, men hur kunde jag utan hjärtslitande minnen ånho beträda den plats, där jag i syndig förwändhet understått mig att träffa efter en jordisk lycka, som jag, den åt Gud inwigde, hade affagt mig, — ack, där jag, främmande för den rena, ewiga och andliga kärleken, tagit ögonblickets tillfredsställelse af ett jordiskt begär för en lifwets högsta ljuspunkt, där det sinnliga och öfversinnliga sammansmälter i en låga; där all lifwets fullhet, närd af sin egen hyppiga rikedom, tycks mig som den kraftigt måste uppresas sig mot en sträfwan mot det himmelska, som jag endast kunde falla en onaturlig själsförnekelse. — Men än vidare! — Sinnerst in-

om mig kände jag, trots den tillvärt i styrka, som jag ernått genom en ostrafflig wandel och ihållig bot, twifwel om att kunna segra i en kamp, hwartill den mörka, rhyliga makt, hvars inwerkkan jag blott alltför ofta förspott, måhända owäntadt kunde uppegga mig. — Att återse Aurelia! — Kanske i den fulla utvecklingen af hennes skönhet och behag! — Kunde jag uthärda detta utan att öfvermannas af den onde ande, som wäl ännu wid helweteslägor tokade mitt blod, så att det sjudande och jäsfande strömmade genom mina ådror! — Hur ofta såg jag icke Aurelias gestalt, men hur ofta wäcktes också ej därwid känslor inom mig, hwilkas syndighet jag insåg och förintade med min wiljekraft! Endast i medwetandet om det, hwarur min skarpaste själfiafttagelse framgick, och i denna wanmaktskänsla, som bjöd mig att undwika denna kamp, menade jag mig kunna sluta till äktheten af min bot, och en tröst war öfwerthgelsen att åtminstone högmodets helwetiska ande, förmäthenheten att upptaga striden med onda makter, hade öfwergiftwit mig.

Snart war jag i bergstrakten, och en morgon uppsteg ur dimman i en framförliggande dal tinnarne af ett slott, som jag kände igen, när jag kom närmare. Jag war på baron von F:s gods. Baranläggningarne hade förwildats, gångarne wärt igen och betäckts af ogräs; på den förr så wackra gräsmattan framför slottet betade boskap — slottsfönstren woro till en del sönderslagna — uppgången förfallen. Ingen mänsklig warelse fanns att se. — Stel och stum stod jag i den hemiska ensligheten. Ett sakta stönande trängde fram till mig från en ännu tämligen wäl bibehållen berså, och jag blef warse en isgrå gubbe, som satt i bersån och icke syntes ge aft på mig, fast jag war honom nära nog. När jag kommit ännu närmare, urskilde jag orden: „Döda — döda äro alla, som warit mig kära! — Ack, Aurelia! Aurelia — också du! — den sista! — Död för denna världen!“

Jag igenkände den gamle Reinhold och stannade som fastvuxen wid marken. — „Aurelia död? Nej, nej, du misstager dig, gamle, henne har allmachten skyddat för den skändlige mördarens knif.“ Jag sade detta, då for den gamle upp som träffad af blixten och ropade: „Swem är här? — Swem är här? Leopold! — Leopold!“ — En gosse kom framspringande; när han såg mig, bockade han sig djupt och hälsade: „Laudetur Jesus Christus!“ — „In omnia sæcula sæculorum!“ svarade jag. Då reste sig gubben och ropade mera högljudt: „Swem är det? — Swem är det, som är här?“ — Nu såg jag att den gamle var blind. — „En högmördig herre“, sade gossen, „en präst af kapucinerorden är det, som är här.“ Då föreföll det som om en djup fasa och förskräckelse fattat gubben, och han skref: „Led mig bort, gosse — in — in — och stäng till dörrarne! Peter får hålla waft — fort, fort, in!“ Gubben uppbjöd alla de krafter, han ännu hade qwar, för att fly för mig som för ett wildt djur. Häpen och förskräckt, såg gossen på mig; gubben, i stället för att låta leda sig, ryckte honom med sig och snart woro båda försvunna bakom dörrarne, som jag hörde noga tillreglas. Hastigt flhdde jag från denna skådeplats för mitt värsta brott, som jag under detta upptråde erinrade mig lifligare än någonsin, och snart befann jag mig mellan de täta skogsdungarne. Utmattad satte jag mig wid foten af ett träd ned i mossan, icke långt därifrån war en liten fulle uppfästad, hwarpå ett kors war uppsatt. När jag wakenade ur den slummer, som förorsakats af min trötthet, satt en gammal bonde bredwid mig, som då han märkte att jag wakenat, aftningsfullt astog sin mössa och sade med ett godmodigt och ärligt uttryck i rösten: „Ack, ni har wäl haft långt att gå och varit mycket trött, ty annars hade ni wäl icke fallit i sömn på denna rhyliga plats. Eller wet ni då icke, hur det förhåller sig med denna ort?“ — Jag förklarade att jag, som en främmande, från Italien hit-

kommen pilgrim, icke hade reda på hwad som förefallit. „Det rör i synnerhet er och edra ordensbröder“, sade bonden, och jag måste tillstå att, då jag såg er ligga och sofwä här, satte jag mig bredwid för att afwända en möjlig fara. För flera år sedan lär en kapuciner ha blifwit mördad här. Så mycket är säkert att en kapuciner wid den tiden kom genom byn och sedan han öfvernattat, wandrade in bland bergen.

Samma dag gick en af mina grannar på wägen i den djupa dalfjusan nedanför »Djäfswulsbotten« och hörde plötsligt på afstånd ett genomträngande skrik, som sällsamt förflingade i rhymden. Han påstår till och med — något som synes mig omöjligt — att han sett en warelse falla från bergspetsen ned i afgrunden. Så mycket är säkert, att wi alla, som bo i byn, utan att weta hwärför antogo att en kapuciner störtat ned, och när några af oss flättrade ned, där det war möjligt utan att sätta lifwet till, för att åtminstone finna människans lik. Men wi funde ingenting upptäcka och gjorde grundligt narr af wär granne, då han sedan wid flart mänsken till sin förskräckelse sett en naken man flättra upp ur »Djäfswulsbotten«. Detta war wäl ren inbillning, men sedan fick man weta att en kapuciner, Gud wet hwärför, här blifwit mördad af en förnäm herre och att han kastat lifet ned i »Djäfswulsbotten«. Här på detta ställe måste mordet ha ägt rum, därom är jag öfwerthgad, th ser ni, högwördige herre, här sitter jag en wacker dag och får syn på det ihåliga trädet här bredwid. På en gång såg jag att det stack ett sthcke mörkbrunt thg fram ur en spricka. Jag reser mig upp, går dit och drager fram en splitter ny kapucinerhabit. En smula blod klibbade fast wid ärmen, och i en flit war namnet Medardus inskdt. Jättig, som jag är, tänkte jag göra ett godt werk om jag sålde kåpan och för pengarne lät läsa mässor för den stackars äremördige herrn, som blifwit mördad, innan han kunde hinna

förbereda sig och göra upp sin räkning. Så kom det sig att jag bar dräkten till staden, men ingen klädmädlare wille köpa den, och det fanns icke något kapucinerkloster i trakten; slutligen kom det en man, som efter klädseln att döma kunde wara en jägare eller skogwaktare och sade att han behöfde en kapucinerkåpa och betalade mig rikligt för mitt fynd. Jag lät nu herr kyrkoherden läsa en mäsja, och då man icke kunde uppställa något kors i »Djävulsbotten«, lät jag göra det här till minne af kapucinerns ömfliga död. Men den aflidne herrn måste ha gjort något snedsprång, ty han lär gå omkring och spöka i trakten, och herr kyrkoherdens mäsja tyckes icke ha hjälpt honom. Därför ber jag ert högmördighet att ni, om ni återkommer frist från er resa, håller en gudstjänst för frälsningen af er ordensbroder Medardus' själ. Lofwa mig det!" — "Ni mißtar er, min gode vän", sade jag, "den kapuciner, som för flera år sedan på resa till Stalien för genom denna by, har icke blifwit mördad. Det behöfves ingen själamäsja för honom, han lefwer och kan ännu sträfwa för sin själs wälfärd. Det är jag, som är denne Medardus!" — Med dessa ord slog jag tillbaka min kåpa och wisade det i fliten insyddda namnet Medardus. Anappast hade bonden sett namnet, förr han blefnade och betraktade mig full af fasa. Sedan sprang han brådskande upp och skyndade högljudt skrikande in i skogen. Det war tydligt att han ansåg mig för den mördade Medardus' ande, och det hade varit fruktlöst att upplysa honom om hans mißtag.

Ställets aflägsenhet och stillhet, endast afbruten af brusandet från en i närheten rinnande skogsbäck war också ägnad att uppväcka hemiska föreställningar; jag kom att tänka på min gräslige dubbelgångare, och smittad af bondens fasa, bäfwade jag, då det föreföll mig som om denne skulle komma fram ur skogens gömslen. Jag bemannade mig och gick vidare, och först när den hemiska

tanke på spöket, mitt eget jag, som bonden hållit mig för, lämnat mig, kom jag att tänka på att jag nu fått förklaring på hur den tofige munken fått den kapucinerkåpa, som jag lämnade qvar på min flykt, och som otvifvelaktigt var min egen. Sägmästaren, hos hwilken han wistades och som han bedt om en ny dräkt, hade köpt den i staden af bonden. Det grep mig djupt att den ödesdigra händelsen i »Djävulsbotten» manställes på detta märkwärdiga sätt, ty jag insåg hur allt måste förena sig för att framfälla min olycksaliga förwärling med Vittorin. Mycket wittig förefom mig den räddde grannens besynnerliga vision, och med tillförsikt wäntade jag ytterligare förklaringar, utan att ana hwar och hur jag skulle få dem.

Slutligen efter flera weckors rastlös wandring nåddes jag min hemort, med flappande hjärta såg jag tornet på cisterciensernunnornas kloster stiga upp framför mig. Jag stod snart i bryn på den öppna platsen framför klosterkyrkan. En hymn, sjungen af mansröster, flingade mot mig från fjärran. Ett kors blef synligt och bakom detsamma skredo munkarna parwis i procession. Åh — jag kände igen mina ordensbröder med den gamle Leonard, som leddes af en ung, mig obekant munk, i spetsen. Utan att ge att på mig, skredo de sjungande förbi mig och in genom den öppna klosterporten. Strax därpå drogo på samma sätt förbi mig dominikanerna och franciskanerna från B., tillslutna wagnar foro in på klostergården, det var klarissernunnorna från B. Af allt detta kunde jag förstå att någon utomordentlig fest skulle firas. Åhrfdörrarna stodo på wid gästwel, jag inträdde och iakttog hur fejadt och sopadt allt war därinne. Man höll på att smycka högaltaret och sidoaltarena med blomstergirlander, och kyrkobetjanten ordade åtskilligt om nyutspruckna rosor, som prompt måste anskaffas bittida på

morgonen, emedan fru abbedissan uttryckligen befallt att högaltaret skulle klädas med roser.

Besluten att genast ansluta mig till bröderna, gick jag, sedan jag styrkt mig med innerlig bön, in i klostret och frågade efter prior Leonard; portvärderskan förde mig in i en sal. Leonard satt i en länstol omgifven af bröderna; högljudt gråtande, innerligt förtvossad, ej mäktig ett enda ord, kastade jag mig ned för hans fötter. „Medardus“, utropade han, och ett dämpadt sorl gick genom brödernas led; „Medardus — broder Medardus, nu äntligen tillbaka.“ Man lyfte upp mig, bröderna omfamnade mig: „Tack vare himmelska makter har du blifvit räddad ur världens arglistiga snaror — men berätta — berätta, min broder!“ — så ropade munkarne om hvarandra. Priorn reste sig och på hans wink följde jag honom in i ett rum, som var hans vanliga bostad, då han gästade i klostret. „Medardus“ började han, „du har syndat, då du bröt ditt löfte, då du i stället för att uträtta gifna uppdrag nesligen flydde och på det ovärdigaste bedrog klostret. — Jag kunde inspärra dig, om jag ville förfara efter klosterlagens hela stränghet!“ — „Döm mig, ärwördige fader“, genmälde jag, „döm mig som lagen bjuder, ack med glädje afbördar jag mig tyngden af ett eländigt och qwalfullt lif. Jag kände nog att till och med den strängaste bot, som jag underkastat mig, icke lände mig till tröst.“ — „Bemanna dig“, fortfor Leonard, „priorn har sagt sitt ord, nu kan wännen och fadern tala med dig! Underbarligen blef du räddad från den död, som hotade dig i Rom. Cyrillus blef det enda offret ...“ — „Ni wet således?“ frågade jag, full af förundran. „Allt“, svarade priorn. „Jag wet att du bistod den arme i hans sista dödsnöd, och att man welat mörda dig med förgiftadt win, som man bjöd dig som förfriskning. Sannolikt har du, fast bewakad af munkarnes argusögon, funnit tillfälle att hålla ut winet, ty om du endast hade druckit

en droppe, hade du varit död inom tio minuter." — "Se då", utropade jag, och i det jag ströf undan ärmén, visade jag på min ända in till benet inskrumpna arm och berättade hur jag, anande oråd, gjutit vinet i ärmén. Leonard ryggade tillbaka wid den hemiska åsynen af den mumieaktiga lemman och sade dämpadt: "Du har fått göra bot, du som syndat så mycket, men Chrillus — den fromme gamla." Jag sade till priorn att den egentliga orsaken till den stackars Chrillus' afrättning förblifwit mig en hemlighet. "Kanhända", sade priorn, "skulle du fått samma öde, om du i lifhet med Chrillus uppträdt som vårt klosters fullmäktige. Du wet att vårt klosters anspråk skulle göra ett slut på kardinal ***s inkomster; detta war grunden till att kardinalen plötsligen slöt fred med påfwens biftfader, med hwilken han förut varit fiende och så af dominikanern förstod att göra en lömsk motståndare till Chrillus. Den sluge dominikanern räknade snart ut hur Chrillus skulle störtas. Han införde honom själf hos påfwen och förstod att framställa kapucinern så, att påfwen i honom kom att se en märkwardig företeelse och upptog honom i sin prästerliga omgifning. Chrillus måste snart märka, att påfwen blott alltför mycket sökte och fann sitt rike i denna världen; hur han blef en lefboll för en hycklareliga, som med de förkastligaste medel förstod att böja denna annars starka ande. Efter hwad man kunde förutse, tog den fromme mannen i hög grad anstöt och kände sig kallad att med de eldiga talesätt, som anden ingaf honom, beweka påfwen och wända hans håg från det timliga. Påfwen greps, som weta sinnen bruka det, werkligen af den fromme gubbens ord, och under detta hans tillstånd af öfwerretning, blef det en lätt sak för dominikanern att skickligt förbereda det slag, som skulle drabba den stackars Chrillus. Han berättade för påfwen att det icke gällde något mindre än en hemlig sammanswärjning, som inför kyrkan skulle framställa honom som

omvärdig tiaran; Chrillus skulle haft i uppdrag att bringa honom till att företaga sig en offentlig botöfning, något som skulle blifwa en signal till formligt uppror för de missnöjda kardinalerna. Nu fann påfwen i vår broders fromma tal lätt nog ett doldt syfte; gubben blef honom förhatlig, och endast för att undwika ett påfallande steg, tålde han honom ännu i sin närhet. När Chrillus åter fick tillfälle att utan wittnen samtala med påfwen, sade han honom raft ut att den, som icke helt affade sig wärlden och dess lust, wore en Herrens omvärdige ståt-hållare och en börda för kyrkan till smälek och fördärf, hwarifrån hon måste befria sig. Omedelbart efteråt, och just då man sett Chrillus lämna påfwens privata rum, fann man det iswatten, som påfwen plägade dricka, förgiftadt. Att Chrillus war ofkyldig behöfwer jag icke försäkra dig, som kände den fromme gubben. Påfwen blef likwäl öfwerthgad om hans skuld, och befallningen att hos dominikanerna hemligt afrätta den utländska munken war följden därpå. I Rom war du en bekant företeelse, det sätt, hwarpå du uttalat dig inför påfwen, lät honom förmoda en wiß inre frändskap er emellan. Han beundrade dig och solade sig i de glänsande loftal, som du höll för honom. Så kom det sig att, innan dominikanern hade en aning därom, blef du honom och hans anhang farligare, än Chrillus någonsin kunde bli. Medardus, du märker att jag är noga underrättad om ditt uppförande i Rom, och att jag wet hwarje ord, som du talade med påfwen, och det ligger icke något hemlighetsfullt däri, då jag säger dig att klostret i hans helighets närhet hade en vän, som lämnade noggranna redogörelser. Till och med då du trodde dig ensam med påfwen, war han nära nog för att uppfånga hwarje ord. När du i kapucinerklostret, hwars prior är mig nära förbunden, började dina stränga botöfningar, ansåg jag din ånger för äfta. Det war wäl äfwen så, men i Rom fick högmodets onda

ande makt med dig ännu en gång. Svarför anlagade du dig inför påfven för en förbrutelse, som du aldrig begått? Var du någonsin på baron von S:s slott?" — "Ack, ärewürdige fader", utbrast jag, förfrossad af smärta, "det var ju platsen för mina rysligaste brott! Det är ju det hårdaste straff, som ewiga, outförfliga makter ålagt mig, att jag icke på jorden skall kunna rensas från den synd, som jag där begick i wanförmig förbländning. Inför eder, ärewürdige fader, står jag som en brottslig hycklare!" — "S själfwa werket", fortsfor priorn, "är jag nu, då jag ser dig och talar med dig, nästan säker på att du efter din botgöring icke längre war i stånd till denna lögn, utan att i detta fall en intill nu olöst hemlighet utöfwar sitt inflytande. Strax efter din flykt från residenset — himlen wille ej det brott, som du war nära att begå, utan räddade den fromma Aurelia — strax efter din flykt, säger jag, och sedan den munk, som till och med Chirillus igenkände som dig, liksom genom ett under räddat sig, blef det befant att icke du, utan den till munk förflädd grefwe Viktorin varit på baronens slott. Bref, som funnos bland Eufemias gwarlåtensskap, hade wisseligen redan förut angifwit detta, men man ansåg att Eufemia själf blifwit bedragen, emedan Reinhold försärrade att han så alldeles säkert känt igen dig, att han icke ens kunde gäckas af den största likhet med Viktorin, Eufemias förbländning förblef obegriplig. Då uppenbarade sig plötsligt grefwens ridneft och berättade att grefwen, som under månader lefwat bland bergen och låtit sitt skägg wäxa, råfat honom i skogen just wid den s. k. »Djävulsbotten« flädd som kapuciner munk. Fast han icke wiste hwarifrån grefwen fått sin dräkt, hade icke denna förfländnad förefallit honom widare märkwärdig, emedan han varit underrättad om grefwens plan att uppträda på slottet i munkehabit, bära den ett helt år igenom och på så sätt winna sina syften. Han hade wäl

anat, hur grefwen kommit åt sin kapucinerfåpa, emedan denne sagt dagen förut att han sett en kapuciner i byn och på ett eller annat sätt hoppades få hans fåpa, om han träffade honom i skogen. Han hade icke sett kapuciner, men hört ett skri; efteråt uppstod i byn ett rykte om ett mord på en kapuciner. Han hade för noga känt sin herre och talat för mycket med honom på flykten från flottet, för att i detta hänseende en förwärling skulle vara möjlig. Ridknektens utsago talade mot Reinholds mening, och endast Viktorins totala försvinnande förblef ofattligt. Gurstinnan uppställde den hypotesen att den föregifne herr von Arczinski från Kwieciezewo varit identiskt med grefve Viktorin, och stödde sig härvid på hans påfallande och märkvärda likhet med Francesco, på hwillets skuld ingen twiflade, liksom på den finnesrörelse, som hans åsyn alltjämt orsakat henne. Många biträdde hennes mening och wille i själwa werket ha iakttagit åtskilligt grefliga later hos denne äfwenthrare, som man, löjligt nog, ansett för en förklädd munk. Sägmästarens berättelse om den wanfönnige munken, som huserade i hans skog och till slut upptogs af honom, fann man äfwenledes stå i sammanhang med Viktorins ogärning, för så widt man förutsatte vissa omständigheter som riktiga.

En broder i det kloster, hwari Medardus varit, hade uttröckligen förflarat den wanfönnige munken för att vara Medardus, han måste wäl alltså vara det. Viktorin hade stött ned honom i asgrunden; genom en, kanske icke vidare oerhörd, tillfällighet blef han räddad. Wafnad ur sin bedöfning, men swårt sårad i hufvudet, lyckades han krypa upp ur sin graf. Smärtan af såret, hunger och törst gjorde honom wanfönnig och rasande. Så irrade han i bergstrakten, kanhända ibland mättad och flädd med trasor af någon medlidsam bonde, till deß han kom i jägmästarbofställets grannskap. Två sater förblif-

wa likwäl oförklarliga: hur Medardus funnat tillrätta lägga så lång sträcka utanför bergstrakten utan att bli arresterad, och hur han till och med i stunder af lugn och fullkomligt medvetande, kunde bekänna sig saker till död, som han aldrig begått. De, som försvarade sannolikheten af den förra uppfattningen af sakernas sammanhang, anmärkte att man ju raft ingenting wiste om den ur »Djävulsbotten« räddade Medardus' öden; det wore ju möjligt att hans wansinne först utbrutit, då han på pilgrimsfärden befann sig i grannskapet af jägmästarebo-stället. Men hwad angår tillståelsen af de förbrutelser, hwarför han blifwit beskuld, kunde man däraf sluta, att han aldrig varit botad, utan endast till synes varit wid sitt förstånd och fortfarande förblifwit wansinnig. Tanken att han werkligen gjort sig skyldig till de åtalade brotten har för honom blifwit en fix ide. Kriminaldomaren, på hwilfens klofhet man byggde, sade på tillfrågan: »Den föregifne herr Arczsinfi war icke någon polack och icke heller någon grefwe, allraminst grefwe Viktorin, men också ingalunda oskyldig — munken war i alla händelser wansinnig och otillräknelig, hwarför domstolen också endast som en säkerhetsåtgärd kunde fälla utslag om hans inspärrande.« Till detta utlåtande wille icke fursten lyfna; högeligen uppretad öfwer förbrutelserna på baronnens flott, förwandlade han den af domstolen föreslagna inspärrningen i dödsstraff. Men som allt i detta eländiga, förgängliga lif, ware sig händelse eller gärning, i första ögonblicket ännu förefaller så oerhördt, men snart nog förlorar i glans och färg, så skedde det äfwen här, att hwad som i residenset och i synnerhet wid hofwet framfallat fasa och förskräckelse, nedsjönt till ledsamt prat. Hypotesen att Aurelias flydda brudgum varit grefwe Viktorin bragte åter historien om italienskan i friskt minne, till och med de, som förut icke haft reda på saken, upplyste nu af sådana, som ej längre menade sig

böra tiga, och en hwar som sett Medardus fann naturligtvis att hans anletsdrag fullkomligt liknade grefve Viktorins, enär de ju woro söner af samme fader. Vifläfaren war öfwerthgad att saken måste förhålla sig på detta sätt och sade till fursten: »Mådig herre, wi kunna wara glada att wara af med de båda obehagliga sällarne och låta saken stanna wid den första resultatlösa undersökningen.» Denna mening biträdde fursten af hela sitt hjärta, ty han kände hur han af den dubble Medardus blifwit förledd från det ena misstaget till det andra. »Saken kommer att förbli hemlighetsfull,» sade fursten, »wi wilja icke längre söka lyfta den slöja, som ett underbart öde medlidssamt kastat däröfwer. Endast Aurelia ...« ... — „Aurelia“, afbröt jag priorn med häftighet, „för Guds skull, äremördige fader, säg mig hur blef det med Aurelia?“ — „Ack, broder Medardus“, sade priorn med ett mildt leende, „är ännu ej den farliga elden inom dig förbrunnen? Ännu slår ju lågan upp wid den lättaste beröring? Sålunda är du icke ännu fri från det synliga begär, hwaråt du hängaf dig? Och skall jag kunna hysa tillit till uppriktigheten af din bot, skall jag kunna wara wiß om att lögnens ande öfvergifwit dig? Wet, Medardus, att jag endast då kan anse din ånger för äkta, för det fall att du werkligen begått de brott, för hvilka du anlagat dig. Ty endast i detta fall kan jag tro att du, glömsk af mina lärdomar och allt, hwad jag sagt dig om yttre och inre bot, som en skeppsbruten gripit efter den lätta och osäkra plankan, efter de bedrägliga medel att sona din synd, hvilka måste låta dig framstå icke endast för en dålig påfwe, utan för hwarje verkligt from man som en inbilsk hycklare. Säg, Medardus, war din andakt, din själs lyftning mot den ewiga allmachten alldeles fläckfri, då du kom att tänka på Aurelia?“ Förintad slog jag ned ögonen. — „Du är uppriktig, Medardus“, fortfor priorn, „och din tystnad säger mig allt. Säg

wiſte med ſäkerhet att det war du, ſom i reſidenſet ſpelade den polſke adelsmannens roll och ämnade äfta baronſſan Aurelia. Jag har tämligen noga funnat följa den väg, du ſlog in på, en beſynnerlig männiſka — han kallade ſig härkonſtnären Belcampo — ſom du nu ſenast träffade i Rom, gaf mig underrättelſer; jag war öfwerthgad om att du ſkändligt mördat Hermogenes och Eufemia, och deſto gräſligare ſyntes det mig wara att du wille ſnärja Aurelia i djäfswulens garn. Jag ſkulle ha funnat bereda din undergång, men widt aflägsen ifrån att mena mig wara utforad till hämnare, öfwerlämnade jag dig och ditt öde åt himmelens ewiga maſt. Du uppehölls underbarligen, och redan detta öfwerthgar mig att din timliga undergång ännu ej war beſlutat. Hör, på grund af hwilken ſärſild omſtändighet jag ſedan måſte tro att det i ſjälſwa werket war greſwe Viktorin, ſom i egenſkap af kapuciner wiſade ſig på baron von F:s flott! Det är ej ſå länge ſedan broder Sebastian, portwäſten, wäcktes af ett jämmer och ſtönande, ſom liknade ſuckarna af en döende. Det war redan i dagningen, han ſtod upp, öppnade floſterporten och fann tätt inwid en männiſka, ſom låg där halft förſtelnad af köld och med möda fick fram orden att han wore Medardus, den ur vårt floſter flyttige munken. Gelt förſkräckt, mälde Sebastian för mig hwad ſom förefallit; jag gick ned till bröderna, och wi förde den wanmächtige mannen in i reſektoriet. Datadt mannens ända till hemſkhet wanſtällda anlete, trodde wi oß likwäl igenfänna dina drag, och flera menade att endast den förändrade dräkten gjorde den oß wälbekante Medardus ſig ſå olif. Han hade tonsur och ſkäg, men en wärldſlig koſthym, hwars urſprungliga ſirlighet man kunde uppdaga, faſt den nu war ſliten och ſönderriſwen. Han hade ſidenſtrumpor, på en af ſkorna ett gyllene ſpänne, en hwit atlaswäſt ... "

„Och en fastanjebrun rock af finaste tyg“, inföll jag, „prydligt broderadt linne — en enkel guldring på fingret.“ — „Riktigt“, sade Leonard med förwåning, „men huru kan du ...“ — Åh, det var ju den dräkt, jag bar på den ödesdigra bröllopsdagen! Dubbelgångaren stod för mina ögon. Nej, det var icke wansinnets wäsenlöse djävul, som sprungit bakom mig, som lift ett glupande rofddjur hoppat upp på mina skuldror; det var den flhennende, wansinnige munken, som förföljt mig och då jag slutligen fallit i wanmakt, tagit mina kläder och fastat öfwer mig fåpan. Det var han, som legat wid klosterporten, på ett fäsamväckande sätt min egen afbild!

Sag bad priorn att fortfara med sin berättelse, emedan en aning om sanningen uppsteg inom mig om allt det underbara och hemlighetsfulla, som wedersarits mig.

„Det dröjde icke länge“, fortsatte priorn, „förr än hos mannen de tydligaste och otwifwelaktigaste spår af wansinne röjde sig, och oaktadt, som sagt, hans anletsdrag på det högsta liknade dina, oaktadt han fortfor att ropa: „Sag är Medardus, den förlupne munken, hos er will jag göra bot“, woro wi snart alla öfwerthgade om att det var en fix ide hos främlingen att anse sig för dig. Wi läto honom anlägga kapucinerdräkt och förde honom till kyrkan, han måste företaga de wanliga andaktsöfningarne, och hur mycket han än bemödade sig om att riktigt utföra dem, märkte wi snart att han aldrig kunde ha varit i kloster. Nu måste den tanken uppstå hos mig: hur wore det om han wore den ur residenset förre munken, eller om denne munk wore grefve Viktorin? Den historia, som den wansinnige först uppdukat för jägmästaren, kände jag till, emellertid fann jag att alla omständigheter, synet och utdrickandet af djävulsdrucken, synen i fängelsset, forteligen hela uppehållet i klostret kunde vara foster af en sjuft fantasi, uppstående genom en fällsam psykisk inverkan af din individualitet. Märkwär-

digst war det i detta fall att munken i sina swåra stunder alltjämt skref att han war grefwe och härskare! Jag beslöt att öfwerlämna mannen till dāranstalten i St. Fidelis, emedan jag funde hoppas att om tillfrisknande wore möjligt, skulle kuren lyckas för direktorn af denna anstalt, som war en läfware, som med sin skarpa blick funde genomtränga alla den mänskliga organismens abnormiteter. Främlingens tillfrisknande måste åtminstone delwis afflöja de ofända matternas hemlighetsfulla spel. — Det kom icke dārhän. På tredje natten wäcktes jag af den flocka, hwilken, som du wet, kommer till användning, så snart någon i sjukrummet behöfwer mitt bistånd. Jag gick dit, och man sade mig att den främmande ifrigt begärt att få träffa mig, och det såg ut som om wanwettet helt och hållet lämnat honom, sannolikt önskade han bita, th han såg så swag ut, som om han ej funde öfwerlefwā natten. »Förlåt,« började främlingen, »förlåt, högmördige herre, att jag war nog förmäten att söka narra eder. Jag är icke munken Medardus, som flydde ur ert kloster. Framför er, ser ni grefwe Viktorin ... furste borde han heta, th han härstammar från ett furstehus, och jag råder er att beakta detta, th annars funde ni drabbas af min wrede.« — »Wore ni också furste,« swarade jag, »så wore detta inom våra murar och i er belägenhet utan all bethdelse, och det tycktes mig lämpligare att ni wānder er själ från timligheten och i ödmjukhet afwaktar Allmaktens skickelser.« Han betraktade mig stelt och såg ut att mista sansen, jag gaf honom stärkande droppar, han hämtade sig snart och sade: »Det förefaller mig som om jag snart skulle dö och förut wille lätta mitt hjärta. Ni har makt öfwer mig, th hur mycket ni än förstår er, märker jag likwäl att ni är den helige Antonius och bäst känner till hwad för olyckor edra elixir ställa till. Jag hade nog något stort i sinnet, då jag beslöt att upptrāda som en andlig herre med stort skägg och

brun fåpa. Men när jag började rådgöra med mig själf, war det som om mina hemligaste tankar trädde ut ur mitt inre och förtroppslogade sig i ett wäsen, som, fast hemskt nog, war mitt eget jag. Detta andra jag hade en rhyelig kraft och slungade mig ned, när ur den swarta klippan i den djupa flyktan prinsessan Snöhwit uppenbarade sig i de skummande wattenhwirflarne. Prinsessan tog mig på sina armar och twättade mina sår, så att jag icke längre kände någon smärta. Nu hade jag wissierligen blifwit munk, men mina tankars jag war mig öfwermäktigt och dref mig till att mörda prinsessan, som räddat mig och som jag älskade, och dekliter hennes broder. Nu kastade man mig i fängelse, men ni wet själf, helige Antonius, hur jag, sedan jag druckit mig rusig af er förbannade dryck, fördes bort genom luften. Den gröne skogskungen tog emot mig ogästvänligt, fast han såg att jag war furste; mina tankars jag besökte honom, förhöll mig åtskilliga hemliga saker, och wille bli tillsammans med mig, emedan wi dock tillhoppa begått våra dåd. Så skedde äfwen, men när wi lupo därifrån, enär man wille halshugga oss, delade wi oss återigen. När det löjliga jaget emellertid ewigt och alltjämt wille näras af mina tankar, slog jag omfull och pryglade det ordentligt och tog ifrån det rocken.» — Så till wida war den olyckliges tal någorlunda begripligt, men därpå förlorade han sig i det wärsta wanwett och tomt tosprat. En timme senare, då det ringde till morgonmässan, for han upp med ett hemskt och skärande skri och sjönk, som det thcktes, död tillbaka. Jag lät föra honom till likboden och han skulle begrafwas i vår trädgård i wigd jord. Men du kan föreställa dig vår häpnad och förskräckelse, då liket, när wi wille bära ut det och lägga det i kistan, war spärlost förswunnet. Alla efterforsknigar woro förgäfwes, och jag måste uppge tanken på att få en noggrannare och begripligare föreställning om det gåtfulla sammanhanget i de

händelser, hwari du och grefwen moro inwecklade. Då jag emellertid jämförde hwad jag wiste om händelserna på slottet och nyhå anförda förvirrade och af wanwettat wanställda tal, kunde jag knappast hysa något twifwel om att den döde werfligen war grefwe Viktorin. Efter hwad ridknekten antydd, hade han uppe i bergen mördat en pilgrimsfarande kapuciner och tagit hans dräkt för att på baronens slott kunna utföra sina anslag. Kanste mot hans egen affikt ändade hans synd med mord på Eufemia och Hermogenes. Kanhända war han, som Reinhold påstår, redan wansinnig, eller han blef det, pinad af samwetsqual under flykten. Den klädnad, han bar, och mordet på munken, ingåwo honom den fixa ideen att han werfligen wore en munk, och hans jag flustwet i twenne stridiga wäsen. Endast perioden från flykten från slottet till ankomsten hos jägmästaren förblir dunkel, liksom det också är oförklarligt hur berättelsen om hans wistelse i flostret och platsen för räddningen ur fängelsat uppstått i hans sinne. Att det måste ha funnits httre motiv, lider intet twifwel, men högst egendomligt är det att denna berättelse, fast sthmpadt, återger ditt öde. Endast tiden för munkens ankomst hos jägmästaren, will, som han uppger densamma, alls icke stämma med Reinholds påstående om dagen för Viktorins flykt ur slottet. Efter jägmästarens uppgift skulle den wansinnige Viktorin latit se sig i skogen strax efter ankomsten till baronens slott." — "Håll", afbröt jag priorn, "håll, ärewördige fader, hwarje förhoppning att oafadt min syndabörda, genom Herrens långmodighet winna nåd och ewig salighet skulle förwinna ur min själ; i tröstlös förtwiflan, förbannande mig själf och min lefnad skulle jag dö, om jag icke i djupaste ånger och förkrosselse för er tillstode allt, som hände, sedan jag lämnat flostret, liksom jag gjorde det i den heliga bikten." Priorn greps af den största häpnad, när jag nu med alla möjli-

ga detaljer afflöjade hela min lefnad. — „Sag måste tro“, sade priorn, då jag slutat, „jag måste tro dig, Medardus, th jag upptäckte under ditt tal alla tecken på en sann ånger. — Swem förmår att afflöja den hemlighet, som åstadkom den andliga frändskapen mellan två bröder, söner af en brottslig fader och själfwa fångna i synd. — Säfert är att Viktorin på underbart sätt räddades ur afgrunden, hwari du störtat honom, att han war den wansinnige munk, som jägmästaren tog hand om, som förföljde dig som din dubbelgångare och dog här i flostret. Han tjänade den mörka makt, som ingrep i ditt lif, till spelboll — icke din kamrat och medbrottsling war han utan ett underordnad wäsen, som ställdes i din väg på det att för din blick det ljusa mål skulle förbli fördoldt, som kunde uppenbaras för dig. Ack, broder Medardus, ännu irrar djäfwulen rastlöst omkring på jorden och erbjuder människorna sina elixirer. Swem har icke funnit smak i den ena eller andra af dessa helwetiska drycker; men det är himmelens wilja att människan blir medweten om den olyckliga werkan af ett ögonblicks lättfinne, och ur detta klara medwetande hämtar kraft till motstånd. Däri uppenbarar sig Herrens makt att såsom naturlifwet genom giftet, så betingas en sedligt god princip först genom det onda. Sag wägar att så tala med dig, Medardus, th jag wet att du icke missförstår mig. Gå nu till bröderna!“

I denna stund kände jag en häftig smärta, nerverna wibrerade och pulsarne slog af längtan och kärlek. „Aurelia — ack, Aurelia!“ utropade jag med hög röst. Priorn reste sig upp och sade i mycket allwarlig ton: „Du har sannolikt i flostret bemärkt att förberedelser göras till en stor fest? Aurelia anlägger i morgon nunnedräkt och erhåller flosternamnet Rosalia.“ Tygt och stel blef jag stående framför priorn. „Gå ned till bröderna“, ropade han nästan med wrede, och utan flart medwetande om hwad

jag gjorde, steg jag ned i refektoriet, där bröderna hade samlats. Man bestormade mig ånho med frågor, men jag var icke i stånd att säga ett enda ord om hvad jag upplefwat, alla bilder ur det förgångna fördunflades och endast Aurelias ljusgestalt stod i glans framför mig. Tagande en andaktsöfning till förewändning lämnade jag bröderna och begaf mig till ett kapell, som låg långt bort i den widsträckt flosterträdgården. Här wille jag bedja, men det lättaste prassel i lössalen wäckte mig ur mina fromma betraktelser. — „Det är hon — hon kommer ... jag skall återse henne.“ — Så hörde jag det ljuda inom mig, och mitt hjärta skälfdes af ångest och hänryckning. Då förefom det mig som om jag hörde ett tyst samtal. Jag reste mig upp och gick ut ur kapellet, och se, icke långt ifrån mig wandrade med långsamma steg två nunnor och i deras midt en nobis. Åh, det war säkerligen Aurelia — en frampaktig darrning genombäfwade mig — min andedräkt hämmades — jag wille gå vidare, men icke måttig ett steg, sjönk jag till marken. Nunnorna och med dem nobisen förswann i buskaget. Hvad för en dag! — Swilken natt! Alltjämt endast Aurelia och Aurelia — ingen annan föreställning, ingen annan tanke fann rum i min själ.

I morgongrningen förfunnade flosterfloctorna firande af Aurelias inwigning, och strax därpå samlades bröderna i stora salen, abbedissan kom in, beledsagad af två hystrar. Obeskriflig är den känsla, som grep mig, då jag återsåg henne, som så innerligt älskat min fader, och oafadt han genom sina brott wäldsamf sönderflet ett band, som måste gifwit honom den högsta jordiska lycka, hade hon likwäl på sonen öfwerflyttat den kärlek, som förstört hennes lycka. Till dygd och fromhet wille hon uppfostra sonen, men i likhet med sin fader hopade han brott på brott och gjorde så den fromma fostermoderns hopp om intet, hwilken i sonens dygd wille finna tröst för hans

shyndige faders fördärf. Med sänkt hufvud och blicken riktad mot golfwet, åhörde jag det korta tal, hwari abbedissan ännu en gång för de församlade andliga fungjorde Aurelias inträde i klostret och uppmanade dem till ifriga förböner i löftenas afgörande stund att ärkefienden icke skulle få makt att med sitt sinnesförvirrande ghyfel plåga den fromma jungfrun. „Swåra“, sade abbedissan, „swåra woro de pröfningar, som denna jungfru hade att bestå. Fienden wille locka henne till det onda, och han använde allt hwad en helwetisk list förmår för att bedåra henne, så att hon utan att ana oråd fölle i shnd, och sedan waknande ur sin dröm, ginge under i smälek och förtwiflan. Dock, en ewig makt bewarade detta himmelska barn, och må då fienden också i dag nalkas henne med sina fördärfliga anslag, så mycket härligare skall hennes seger bli öfwer honom. Bedjen — bedjen, mina bröder, icke att denna Kristi brud icke wacklar, th fast och ståndaktigt är hennes själ wänd mot himmelen, utan att ej någon timlig olycka må afbrhita den fromma aften! En räddhåga, som jag ej kan kufwa, har bemäktigat sig mitt sinne!”

Det war tydligt att abbedissan betecknade mig — mig ensam — som den lede frestaren, att hon satt min ankomst i samband med Aurelias inwigning, och att hon kanske hos mig förutsatte några skändliga affikter. Ränslan af uppriktigheten af min ånger och bot, öfwerthgelfen om att jag genomgått en sinnesändring, höll mig uppe. Abbedissan bewärdigade mig ej med en enda blick; på det djupaste förorättad, rörde sig inom mig samma bittra, hänfulla hat, som jag förr erfor i residenset wid åshnen af furstinnan, och i stället för att jag, innan abbedissan uttalade dessa ord, hade kunnat kasta mig ned i stoftet för hennes fötter, wille jag nu läckt och djärft trädå inför henne och säga: „War du då alltid själf en sådan öfwerjordisk gwinna, att aldrig lusten efter detta jordiska gripit dig? När du såg min fader, hade du dig alltid så i

din kraft, att tanken på synd icke fann rum i din själ? Ja, säg då om till och med i den stund, då du smyckades med insuln och stafven, bilden af min fader icke hos dig uppväckte begäret efter timlig lycka? Stolta, hvad kände du, då du tryckte din älskades son till ditt hjärta och med så smärtsfull röst ropade namnet på honom, du förlorat? Har du aldrig, som jag, haft att kämpa med mörka makter? — Kan du glädja dig öfver en verklig seger, när ingen hård kamp föregått den? Känner du dig själf så stark, att du föraktar den, som dukat under för en öfvermåttig fiende och åter reste sig i bot och ånger?" — Den plötsliga förändringen i min tankegång, botgörarens förvandling i en, som, stolt öfver den kamp, han bestått, ännu inträder i det lif, han återvunnit, måste äfven ta sig nttre uttryck. En bredvid mig stående broder frågade: „Swad kommer åt dig, Medardus, hvarför kastar du så besynnerliga wreda blickar på denna heliga fru?" — „Ja", genmälte jag halshögt, „kan wara att hon är en helig qwinna, th hon stod alltid så högt, att intet profant kunde nå henne, men mig förefommer hon mindre som en fristen än en hednist prästinna, som bereder sig att med dragen knif fullborda ett människooffer." Jag wet ej hwad som kom mig att uttala dessa sista ord, som lågo utom räknan af mina föreställningar, men tillika med dem trängde sig på mig ett brofigt wirrwarr af bilder, som tycktes ena sig i en, den försträckligaste af alla. Aurelia skulle för alltid öfwerge världen, i lifhet med mig afsäga sig allt jordiskt genom ett löfte, som i detta ögonblick endast tycktes mig ett foster af religiöst wanwett! — Såsom fordom, då jag såld åt djävulen, i synd och brott såg lifwets mest strålande ljuspunkt, tänkte jag nu därpå att wi båda, jag och Aurelia, skulle kunna förenas här i lifwet, om också endast i ett enda ögonblick af högsta jordiska lycksalighet, och sedan som åt underjordiska makter inwigda, dö tillsammans. Ja, som ett gräsligt widunder, som sa-

tan själf, grep tanken på ett mord min själ! Åh, jag förbländade, blef ej warse att jag i samma ögonblick, som abbedissans ord hänthdde på mig, war prisgifwen åt min kanske swåraste pröfning, att satan fick makt öfwer mig och wille locka mig till det skändligaste brott, som jag ännu begått! Den broder, som tilltalat mig, såg förfräckt på mig: „O Jesu och den heliga jungfruns namn, hwad säger ni?“ sade han. Jag betraktade abbedissan, som stod i begrepp att lämna salen, hennes blick föll på mig; dödsblef stirrade hon på mig, hon wacklade, och nunnorna måste stödja henne. Det förefom mig som om hon hwistade orden: „O, alla helgon — min aning!“ Strax därpå blef jag kallad till prior Leonard. Återigen ringde alla klosters flockor, och deßemellan hördes orgelns brusande toner och ljudet af de i koret församlade nunnornas högtidliga sånger, när priorn ånho kom in i salen. Bröderna af de olika ordnarne begåfwo sig nu i högtidlig procession till kyrkan, som nästan war öfverfull af folk, som eljest wid den helige Bernhards fest. På ena sidan af det med doftande rosor firade högaltaret woro högre belägne platser för prästerna, på den andra en tribun, hwarifrån det biskopliga kapellet utförde musiken wid högmässan, som hölls af biskopen själf. Leonard gaf mig platsen bredwid sig, och jag märkte att han ängsligt bewakade mig; den minsta rörelse wäckte hans uppmärksamhet; och han uppfordrade mig att utan afbrott bedja mitt brevir. Nunnorna samlades i den af ett lågt galler inneslutna platsen tätt framför högaltaret, det afgörande ögonblicket nalkades; ut ur det inre af klostret genom gallerdörren bakom altaret ledsagade cisterciensernunnorna Aurelia. En hwistning genomlopp mängden, då hon wisade sig, orgeln thstnade och nunnornas enkla hymn ljud i underbara, till själens innersta trängande ackorder. Ännu hade jag icke wågat upplyfta mina ögon, gripen af en fruktanswärd ångest, ryckte jag frampåttigt

till, så att mitt brevir föll till golfwet. Jag böjde mig ned för att lyfta upp det, men i ett plötsligt swindelansfall skulle jag störtat ned från min stol, om icke Leonard gripit tag i och fasthållit mig. „Swad är det, Medardus“, sade priorn thst, „du är fattad af en sällsam rörelse, motstå den ondskesfulle fiende, som anfätter dig!“ Genom en wäldsam ansträngning återwann jag min fattning, slog upp ögonen och såg Aurelia knäböja framför högaltaret. O, himmelens herre, i skönhet och behag strålade hon mer än någonsin! Hon war brudklädd — ack, som på den ödesdigra dag, då hon skulle bli min. Rosor och blommande myrten i det med konst flätade håret. Ögonblickets andakt och högtidlighet hade gifwit hennes kinder en högre färg, och i den mot himlen höjda blicken låg uttrycket för en himmelsk lycksalighet. Swad woro de ögonblick, då jag första gången såg Aurelia wid furstens hof, mot detta återseende! Mera rasande än någonsin förr lågade kärlekselden och det wilda begäret upp inom mig —

„O, Gud — o, alla helgon! låt mig icke bli wansinnig, blott icke wansinnig — rädda mig, rädda mig från denna helwetets pina. Låt mig bara icke bli wansinnig — th då måste jag utföra det förskräckliga och prisge min själ åt ewig fördömmelse!“ Så bad jag inwärt, th jag kände hur den onde anden mer och mer wille ta wäldet öfwer mig. Det förefom mig som om Aurelia hade del i den synd, som jag ensam begick, som om det löfte, hon war i begrepp att aflägga, i hennes tankar bestod i en högtidlig ed att inför Herrens altare bli min. I henne såg jag icke Kristi brud utan den löftesbrytande munkens brottsliga hustru. Att med rasande begär omfamna henne och sedan gifwa henne döden, oemotståndligt fattade mig denna tanke. Wärrer och wärrer ansatte mig den onde anden — redan wille jag ropa: „Håll, förblindade dårar! Icke den från sinnliga begär rena jungfrun, utan en munks brud wiljen I upphöja till himlens!“ — Jag wille rusa ned

ibland nunnorna och rycka henne till mig, jag trefwade i min låpa och sökte efter knifwen, då war redan ceremonien så långt framstriden att Aurelia beghnte uttala löf=tesorden. När jag hörde hennes röst, war det som om månens milda glans brutit fram mellan swarta, storm=jagade moln. Det blef ljusst inom mig, och jag igenkände den onde ande, som jag nu med all kraft gjorde mot=stånd. Swarje ord af Aurelia gaf mig ny styrka, och snart war jag segrare i den heta striden. Flyktade woro de swarta tankarna på brottet, alla inträckt af jordiskt lust. Aurelia war himlens fromma brud, hwilkens förbön kunde rädda mig från smälet och fördärf. Hennes löfte war min tröst och förhoppning, och himlen blef klar öf=wer mig. Leonard, som jag nu först kom att ge aft på, syntes ha bemärkt min inwärtas förändring, th han sade med mild röst: „Du har kufwat fienden, min son! Det war wäl den sista af de swåra pröfningar, som en ewig makt pålagt dig!”

Löftet war uttaladt; under en wäxelsång, som flaris=fernunnorna uppstämde, skulle nu Aurelia iflädas nun=nedräkten. Redan hade man lossat rosorna och myrten ur hennes hår, redan stod man i begrepp att afflippa de nedfallna lockarne, när larm uppstod i kyrkan — jag såg hur människor trängdes åt sidan och fastades omfull; tu=multet kom allt närmare. — Med wilda åtbörder och ras=sande och hemst uppsyn, trängde sig en halfnaken männi=ska (trasor af en kapucinerlåpa hängde på hans kropp) fram genom folkmassan, med sina knytnäfwar fullkastan=de allt omkring sig. Jag kände igen min rhyelige dubbel=gångare, men i samma ögonblick, då jag, anande det för=fräckliga, wille springa ned och fasta mig i hans wäg, hade det wanfinniga widundret hoppat öfwer den af=skranfning, som inneslöt högaltaret. Skrikande skingra=des nunnorna, abbedissan höll Aurelia hårdt omfamnad. „Sa ha ha!” gniqlade den wanwettige med gäll röst,

„will ni ta prinsessan ifrån mig! — Ha ha ha! — Prinsessan är min söta lilla brud, min brud!” — Och med dessa ord grep han tag i Aurelia och stötte knifven, som han hade i sin lyftade hand, ända till fästet i hennes bröst, så att en ström af blod sprutade fram. „Hurra, — hurra, nu har jag min lilla brud, nu har jag vunnit prinsessan!” Så skrek den rasande, och genom gallerdörren bakom högaltaret sprang han ut i klostergångarna. Gulla af fasa jämrade sig nunnorna. „Mord — mord wid Herrens altare!” skrek folket, stormande fram mot högaltaret. „Besätt utgångarne i klostret, så att mördaren icke kommer undan!” ropade Leonard med hög röst och folket störtade ut, och de munkar, som hade krafter därtill, grepo stängerna med de tecken, som buros i processionen, och nu stodo i ett hörn, och satte efter odjuret genom klostergångarne. Allt detta var ett ögonblicks verk; strax därpå knäböjde jag bredwid Aurelia, nunnorna hade, så godt de kunde, förbundit såret med hwhita dukar och bistodo nu den i wanmaft fallna abbedissan. Bredwid mig sade en stark röst: „Sancta Rosalia, ora pro nobis”, — och alla, som stannat qwar i kyrkan ropade: „Ett mirakel, ett mirakel, ja, hon är en marthr. — Sancta Rosalia, ora pro nobis.” Jag såg upp. — Den gamle målaren stod wid min sida, men allwarlig och mild, som han uppenbarat sig i fängelsset. — Ingen jordisk sorg öfwer Aurelias död, ingen fasa öfwer målarens uppenbarelse kunde gripa mig, th i min själ grydde en aning att nu skulde de gåtfulla knutar lösas, som hemlighetsfulla maffter knutit samman.

„Mirakel, mirakel”, skrek folket allt fortfarande. „Ser ni den gamle mannen i den violetta manteln? — han har stigit ned ur taflan öfwer högaltaret — jag har sett det — jag också, jag också” — ropade om hwarandra flera röster, och nu kastade sig alla på knä, och det förvirrade tumultet upphörde och gick öfwer i ett mummel af böner,

afbrutet af gråt och snyftningar. Abbedissan wafnade ur sin swimning och sade i en hjärtfärande ton af djup och wäldsam smärta: „Aurelia! — mitt barn! — min fromma dotter! — ewige Gud — är det ditt rådslut!“ En med madrasser och täcken betäckt bår blef inburen. När man upplyste Aurelia, suckade hon djupt och slog upp ögonen. Målaren stod bakom och lade sin hand på hennes hufvud. Han liknade ett helgon, och alla, till och med abbedissan, syntes gripna af wördnad. Jag knäböjde tätt wid sidan af båren. Aurelias blick föll på mig, då grep mig djup smärta öfwer den heligas bittra marthrium. Seke ett ord mächtig, utstötte jag endast ett dämpadt skri. Då talade Aurelia mildt och tyst: „Hwarför flagar du öfwer henne, som af himlens ewiga makt hölls wärdig att skiljas från jorden i en stund, då hon insett det jordiskas intighet, då hon fylldes af en oändlig längtan efter glädjens och salighetens rike?“ Jag hade rest mig upp och gått tätt intill båren. „Aurelia, heliga jungfru“, sade jag. „Sänk endast ett ögonblick din blick från dina höga regioner, eljest måste jag förgås i de förtärande twifwel, som sönderflita mitt innersta. — Aurelia, föraktar du den brottsling, som lift den onde själf ingripit i ditt lif? — Åh, swårt har han måst böta därför — men han wet alltför wäl att all bot icke kan minska hans shunders mått. — Aurelia, förlåter du mig i döden?“ — Som berörd af änglawingar, log Aurelia och slöt ögonen. — „O, wärldens frälsare — heliga jungfru — jag får bli qwar, utan tröst öfwerlämnad åt förtwiflan. O, räddning — räddning från fördärf och helwete!“ Så bad jag innerligt, då öppnade Aurelia ögonen ännu en gång och sade: „Medardus — du har gifwit efter för onda makter, men förblef jag då själf ren från shnd, när jag i min brottsliga kärlek hoppades winna jordisk lycka? I den ewiges rådslut woro wi bestämda att sona våra förfäders brott och så förenades wi af ett kärleksband, som intet har ge-

men samt med jordiskt lust, utan tronar högt ofwan stjärnorna. Men det lyckades den listige wedersakaren att fördölja den djupa betydelsen af vår kärlek, ja, att förleda oss så, att wi endast på jordiskt sätt kunde tyda det himmelska. Ack, war det icke jag, som i bittstolen för dig tillstod min kärlek och i stället för att hos dig upptända tanken på den ewiga kärleken, kom begärets helwetiska glöd att upplåga inom dig, en glöd, som du, när den hotade förtära dig, tänkte släcka genom brott? Gatta mod, Medardus! Den wansinnige däre, som den ondskesfulle fienden lockat att tro att han war du och måste fullborda, hwad du begynt, war det himmelens werktgh, hwarigenom deß rådslut hann sin fulländning. Gatta mod, Medardus — snart, snart ... " Aurelia, som talat det sista med slutna ögon och tydlig möda, föll i wanmakt, dock döden kunde ännu icke få makt med henne. „Har hon bittat för er, högwärdige herre, har hon bittat för er?" frågade nunnorna nyfifet. „Sngalunda", svarade jag, „icke jag utan hon har uppfyllt min själ med himmelsk tröst." — „Wäl för dig, Medardus, snart är din pröfningstid till ända — och då, lycklig jag!" Det war målaren, som uttalade dessa ord. Jag gick fram till honom: „Så öfvergif mig ej, underbare man!" Jag förstår själf icke hur det kom sig att jag, då jag wille tala vidare, lifsom bedöfwades, jag råfode i ett tillstånd midt emellan dröm och waka, hwarur högljudda rop och skrik wäckte mig. Jag såg icke längre målaren. Bönder, borgare, soldater hade trängt in i kyrkan och fordrade enträget att det skulle tillåtas dem att genomlöpa hela klostret för att få tag i Aurelias mördare, som ju ännu måste wara i klostret. Abbedissan, som med fog fruktade för oordningar, wägrade detta, men oafstodt sitt anseende förmådde hon ej att lugna de upphetsade sinnen. Man förebrädde henne att hon af småaktig fruktan gömde mördaren, emedan han war munk, och under häftigt larm tycktes folket rusta sig

till att storma klostret. Då besteg Leonard predikstolen, och efter några kraftiga ord om helgedomars wanhelgande, sade han folket att mördaren ingalunda varit en munk utan en wansinnig, som åtnjutit skötsel i klostret och som han, i tanke att han varit död, låtit i ordensdräkt inlägga i litrummet, men som wafnat ur sin skendöd och rymt. Om han ännu wore i klostret, skulle de träffade anordningarne göra det omöjligt för honom att komma undan. Folket lugnade sig och fordrade blott att Aurelia icke skulle föras till klostret genom korggången, utan öfwer gården i högtidlig procession. Detta skedde. De främde nunnorna upplyste bären, som man hade befransat med rosor. Också Aurelia war liksom förut prydd med rosor och myrten. Tätt bakom bären, öfwer hwilken fyra nunnor höllo en baldakin, gick abbedissan, stödd af två nunnor, de öfriga följde tillsammans med flarissernunnorna, sedan kommo de olika ordensbröderna, efter dem anslöt sig folket, och så rörde sig tågen fram genom kyrkan. Den syster, som spelade orgeln, måtte ha begett sig upp i sängkoret, th så snart tåget hunnit till kyrkans midt, tonade högtidligt och dämpadt orgelbruset ned från läktaren. Men se, då reste sig Aurelia långsamt upp och lyfte bedjande sina händer mot himlen, och återigen föll folket på knä och ropade: „Sancta Rosalia, ora pro nobis.“ Så blef då det till sanning, som jag, då jag första gången såg Aurelia, i sataniskt förbländning och brottsligt hyckleri förbådat.

Då nunnorna satt ned bären i salen i klostrets bottenwåning, och bröder och systrar bedjande i en krets omgifwo densamma, sjönk Aurelia med en djup suck tillbaka i abbedissans armar, som knäböjde bredwid henne. — Hon war död! — Folket wesk icke från klosterporten, och när flockorna förkunnade den fromma jungfruns jordiska undergång, utbröto alla i snhftningar och jämmerrop. Många aflade löftet att stanna i byn till Aurelias be-

grafning, först därefter återvända hem och under fasta tillbringa mellantiden. Ryktet om den hemiska ogärningen och himlabrudens martyrium utbredde sig hastigt, och däraf kom det sig att Aurelias begrafning, som firades fyra dagar efteråt, liknade festen wid ett helgons kanonisering. Th redan dagen förut war ängen framför flostret, liksom annars på Bernhardsdagen, öfverfylld af människor, som lägrande sig på marken inväntade morgonen. Men i stället för det glada vimlet hörde man nu endast suckar och ett dämpadt mummel. Från mun till mun gick berättelsen om det gräsliga dådet wid kyrkans högaltare, och hörde man en högljudd röst, utöste den sig i förbannelser öfver mördaren, som förblef spårlost försvunnen.

Dessa fyra dagar, som jag för det mesta tillbragte ensam i kapellet i trädgården, utöfwade nog en djupare inverkkan på mitt själstillstånd, än den långa, stränga botgöringen i kapucinerflostret i Rom. Aurelias sista ord hade lämnat lösningen på mina synders gåta, och jag insåg att jag, fast utrustad med dhgdens och fromhetens styrka, likväl som en modlös pultron icke förmått emotstå satan, som traktade efter wäldet öfver vår brottsliga fläkt. Obetydlig war syndens brodd inom mig, då jag fick se konfertiärestarens syster, och det syndiga högmodet wakenade inom mig, men så gaf mig satan i händerna eligiret, som liff ett olycksaligt gift bragte mitt blod i jäsning. Jag åttade ej på den okände målarens, på priorns eller abbedissans allwarliga förmaningar. Aurelias uppenbarelse i biktstolen gjorde mig till förbruttare. Synden bröt ut som en fysisk sjukdom, alstrad af giftet. Hur kunde de i satans wäld öfverlämnade inse arten af det band, hwarmed en himmelsk kraft som en symbol af den ewiga kärleken förbundit mig med Aurelia? Skadeglad, fjättrade mig satan wid denne fördömde, i hwilkens wara mitt jag måste tränga in, liksom äfwen han andligen

funde inverka på mig. Hans skenbara död, måhända ett tomt bländverk af djäfwulen, måste jag skrifa på min räkning. Dådet gjorde mig förtrolig med tanken på de mord, som efterföljde det djäfwulska sweket. Så var min i skändlig skuld aflade broder den af djäfwulen besjälade princip, som störtade mig i de afskywärdaste brott och jagade mig omkring, plågad af de gräsligaste qual. Ända till det ögonblick, då Aurelia efter en ewig matts rådslut uttalade sitt löfte, var icke min själ ren från skulden; till det hade fienden wälde öfwer mig, men den underbara inwärtens ro, den öfwerjordiska glädje, som kom öfwer mig, när Aurelia uttalat sina sista ord, öfwerthgade mig om att Aurelias död innebar löftet om försoning. När wid det högtidliga requiem*** fören sjöng orden: »Confutatis maledictis flammis acribus addictis«, fände jag mig bäftwande, men wid orden: »Voca me cum benedictis« tyckte jag att Aurelia öfwergjuten af himmelskt solljus såg ned på mig och lyfte sitt af en strålande stjärngloria omgifna hufvud upp mot det högsta wäsendet för att inlägga sin förbön för min själs frälsning. — »Oro supplex et acclinis cor contritum quasi cinis!« — Jag sjönk ned i stoftet, men huru föga liknade min känsla, min ödmjuka bön, den lidelsefulla förkrosselsen och de grymma och ordnade botöfningarne i kapucinerklostret. Först nu kunde min ande skilja sant och falskt, och wid denna medvetandets klarhet måste wedsakarens anfäktelser förbli verkningslösa. Icke Aurelias död, utan det hemiska och gräsliga i de med densamma förknippade omständigheterna hade i första ögonblicket djupt uppsakat mig; men snart insåg jag att ewiga matts nåd beffärt henne den högsta winning, förlänat martyriet åt den pröfwade och skuldlösa Kristusbruden ... " War hon då död för mig? Nej! Nu först, undanryckt den jordiska jämmerdalen, blef hon för mig den ewiga kärlekens rena stråle, som wärm-

***Står rekviem i pappersboken. Anm. wid afskrift år 2003.

de mitt hjärta. Ja, Aurelias död var mitt helgande till den kärlek, om hwilken Aurelia talat, som tronar ofwan stjärnorna, och intet har gemensamt med det timliga. Denna tanke lyfte mig öfwer mitt jordiska jag, och så blefwo i själfwa werket för mig dessa dagar i cistercienserklostret de saligaste i min lefnad.

Efter bisättningen, som ägde rum följande morgon, ärnade Leonard återvända till staden med bröderna; när aftåget skulle begynna, lät abbedissan kalla mig till sig. Jag fann henne ensam i rummet; hon var mycket rörd och tårarne strömmade ur hennes ögon. „Jag wet allt — allt, min son Medardus! Ja, åter fallar jag dig så, th du har bestått de pröfningar, som öfvergått dig, du olycklige och beklagansvärde! Ack, Medardus, endast hon, hon, som inför Guds tron må bli vår förespråkerska, är ren från synd. Stod jag icke själf wid asgrundens brant, då jag uppfyllt af tankar på jordisk lust wille låta sälja mig åt mördaren? — Och dock — min son Medardus! — i min ensamma cell har jag gråtit syndiga tårar wid tanken på din fader! — Min son Medardus, gå nu! Mitt twifwel och min tanke att jag måhända af egen förskyllan i dig uppfosttrat en syndig brottsling, har förswunnit ur min själ.“

Leonard, som helt säkert för abbedissan aflöjat allt, som hittills förblifwit henne obekant om min lefnad, visade genom sitt uppförande att han förlåtit mig och hemställt mig åt den högstes dom. Den gamla klosterordningen var sig lif, och som fordom intog jag nu min plats i brödernas led. En dag sade Leonard till mig: „Broder Medardus, jag tänker pålägga dig ännu en botöfning.“ Jag frågade ödmjukt hwari denna skulle bestå. „Du skall“, genmälte priorn, „noggrant uppteckna din lefnadshistoria. Du får icke utelämna någon wiktigare tilldragelse, icke ens någon af de mera obetydliga och i synnerhet icke något af hwad som wedersörs dig under

ditt wärlande lif ute i världen. Fantasiën skall föra dig tillbaka ut i världswimlet, du skall än en gång erfara allt det hemiska och löjliga, fruktansvärda och behagliga däri, ja det är möjligt att den för ett ögonblick kommer att se Aurelia annorlunda än som nunnan Rosalia, som led martyrdöden, men om den onde anden helt har lämnat dig, om du helt wändt din själ från det timliga, skall du som en högre makt swäfwa öfwer allt detta, och dessa intrick skola ej hos dig efterlämna några spår." Jag gjorde som priorn bjöd. Ack! — nog gick det som han förutsade! — Smärta och njutning, fasa och lust — försträffelse och hänrykning stormade in på mig, medan jag nedskref min lefnad. — Du, som en gång läser dessa blad, jag talade till dig om kärlekens ljusaste solstienstid, när bilden af Aurelia blef lefwande för mig! — Det finns något högre än en jordisk lust, som för det mesta bereder den swagshunta och lätt sinniga människan fördärf, och det är den ljusaste solstienstid, då fjärran från tanken på syndigt begär, den älskade, som en stråle från himlen, wärmer ditt hjärta för de högre känslor, som från kärlekens rife wälsignelserikt strömma ned öfwer den stackars människan. — Den tanken har wedergwickt mig, när wid minnet af de härliga stunder, världen skänkt mig, heta tårar strömmade ur mina ögon, och alla för länge sedan ärrade sår på nytt blödde.

Jag wet att kanske ännu i dödsstunden wedersakaren kan få makt att plåga den syndige munken, men i beständig och innerlig längtan afwaktar jag den stund, då jag tages bort från jorden, ty detta ögonblick innebär uppfyllelsen af allt det, som Aurelia — ack, den heliga Rosalia — lofwat mig i min dödsstund. Bed — bed för mig, o, heliga jungfru, i denna mörka timma, att helwetets makt, som jag så ofta dufat under för, icke må warda mig öfwermäktig och störta mig i det ewiga fördärfwet!

Tillägg af Pater Spiridion, bibliotekarie i kapucinerflosteret i B.

I natten från den 3 till den 4 september detta år 17..
tilldrog sig något mycket underbart i vårt floster. Det
kunde väl vara vid påß wid midnattstid, då jag från
broder Medardus' cell, som ligger bredwid min, hörde
ett sällsamt fnitter och sfratt och deßemellan ett dämpadt
och flagande qwidande. Jag tyckte att jag tydligt hörde
en mycket ful och wedervärdig röst uttala orden: „Kom
med mig, lille bror Medardus, wi skola bort och söka upp
bruden.“ Jag stod upp och wille bege mig till broder
Medardus, då öfwerfölls jag af en underlig rhyning, så
att jag skakades i alla leder som af feberfrossa; jag gick i
stället för till Medardus' cell ned till prior Leonardus,
wäckte honom icke utan ansträngning och berättade ho-
nom hwad jag hört. Priorn blef mycket förskräckt, sprang
upp och sade att jag skulle hämta wigda ljus, och sedan
skulle wi tillsammans bege oss till broder Medardus.
Jag gjorde som han befallt, antände ljusen wid lampan
wid madonnabilden ute i gängen, och wi stego uppför
trappan. Hur noga wi än lyßnade, lät den afsthyvärda
röst, som jag förnummit, icke vidare höra sig. I stället
hörde wi en stilla och ljuslig flockklang, och det förefom
oss, som om wi kände en fin rosendoft. Wi gingo närma-
re, då öppnades dörren till cellen, och en underlig, reslig
man med hwitt krusigt skägg och violett mantel kom ut;
jag war mycket förskräckt, ty jag förstod nog att mannen
måste ha warit ett olycksbådande spöke, enär flosterport-
arne woro så fast tillslutna, att ingen främling kunde in-
tränga, men Leonardus betraktade honom djärft utan

att yttra ett enda ord. „Uppfyllsens stund är icke längre fjärran“, sade gestalten doft och högtidligt och försvann i den mörka gången, så att min rädsla blef än större och jag så när hade tappat ljuset ur min darrande hand. Men priorn, som på grund af sin fromhet och trosstyrka icke vidare frågar efter spöken, grep mig i armen och sade: „Nu skola wi gå in i broder Medardus' cell.“ Detta skedde äfwen. Wi funno vår broder, som en tid varit mycket flen, i dödstampen; döden hade bundit hans tunga, han roflade endast en smula. Leonardus stannade hos honom, jag wäckte bröderna genom att ringa på flockan och ropa med hög röst: „Wafna! — wafna! — broder Medardus ligger för döden!“ Alla stodo upp, så att ingen felades, då wi med brinnande ljus begåfwo oss till vår döende broder. Alla, också jag, som slutligen kufwat min ängslan, öfwerlämnade oss åt vår sorg. På en bår buro wi broder Medardus till klosterkyrkan och nedsatte honom framför högaltaret. Till vår häpnad hämtade han sig, reste sig upp och beghnte tala, så att Leonardus efter fulländad bitt och absolution gaf honom den sista smörjelsen. Sedan begåfwo wi oss, medan Leonardus stannade därnere och alltjämt talade med broder Medardus, upp i loftet och sjöngo de öfliga dödspsalmerna för vår döende broders själs frälsning. Just då klosterflockan nästföljande dag, nämligen den 5 september år 17.. slog tolf middag, afled broder Medardus i priorns armar. Wi lade märke till att detta war dag och timme, då under förra året nunnan Rosalia på ett förfräckligt sätt mördades just då hon aflagt sina löften. Wid requiem och lifbegängelse har följande tilldragit sig. Wid requiem utbredde sig nämligen en stark rosendoft, och wi bemärkte att en bufett af de skönaste, för årstiden jällshnta rosor war fästad wid den wackra altarbilden af den heliga Rosalia, som lär wara målad af en ofänd gammal italiensk konstnär, och som vårt kloster köpt af

kapucinerna i närheten af Rom för en betydlig penningesumma, medan de själfwa endast behöllo en kopia af taflan. Broder portwaktaren sade att tidigt på morgonen en trasig och eländig tiggare, ofedd af oß, hade stigit upp och fästat bufetten wid taflan. Samme tiggare infann sig wid lifbegängelsen och trängde sig in ibland bröderna. Wi wille wisa honom tillbaka, men när prior Leonardus skarpt hade betraktat honom, befallde han oß att låta honom wara. Han upptog honom som lefbroder i flostret; wi kallade honom Peter, emedan han i lifwet hetat Peter Schönfeld, och unnade honom detta stolta namn, emedan han war öfvermåttan stilla och godmodig, talade föga och endast någon gång sfrattade smålustigt, något som, enär det icke innebar något syndigt, roade oß mycket. Prior Leonardus sade en gång, att Peters ljus slofnat i röken af den narraktighet, hwari inom honom lifsironien omgestaltat sig. Wi begrepo icke alla hwad den lärde Leonardus wille säga med detta, men förstodo att han länge måtte ha warit bekant med lefbrodern Peter. Så har jag nu på dessa blad, som lära innehålla broder Medardus' lefnadshändelser, men hwilka jag ej har läst, mycket noga och icke utan möda ad majorem dei gloriam tillfogat de omständigheter, som äro förbundna med hans död. Frid och ro komme den affomnade broder Medardus till del, himmelens Herre skänke honom en gång en fröjdefull uppståndelse och upptage honom bland sina helgon, enär han dött en from död!

<http://www.geocities.com/Area51/Hollow/7390/lxr/>

<http://www.geocities.com/generaldepoten/lxr/>

<http://generaldepoten.bravepages.com/lxr/>

<http://www.generaldepoten.tk>

<http://clix.to/generaldepoten>

<http://go.to/generaldepoten>

<http://www.oblomoveri.tk>